

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Οι κατ' οίκον εργασίες στο πρωινό και μεταμεσημβρινό πρόγραμμα
(Ολοήμερο) του δημοτικού σχολείου. Ερευνητική προσέγγιση»

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΜΟΛΟΧΑ ΣΟΥΛΤΑΝΑ
Α.Ε.Μ.: 106049

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΧΑΝΙΩΤΑΚΗΣ Ν.
ΖΜΑΣ Α.

ΒΟΛΟΣ ΙΟΥΝΙΟΣ 2010

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 8571/1
Ημερ. Εισ.: 13-07-2010
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΠΔΕ
2010
ΜΟΛ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγή	3
1. Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο: Ορισμός και τύποι ολοήμερου	4
1.1 Πειραματικά (Πιλοτικά) Δημοτικά Ολοήμερα Σχολεία	5
1.2 Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία	8
1.2.1 Η παιδαγωγική λειτουργία του ολοήμερου	9
1.2.2 Το πρόγραμμα σπουδών	10
2. Το πρόβλημα των κατ' οίκον εργασιών στο σύγχρονο σχολείο	12
2.1 Οι βασικές διαστάσεις των κατ' οίκον εργασιών	13
2.2 Ιστορικά στοιχεία	14
2.3 Απόψεις εκπαιδευτικών για τις λειτουργίες των κατ' οίκον εργασιών	17
2.4 Η εμπλοκή του οικογενειακού περιβάλλοντος στις κατ' οίκον εργασίες	20
2.5 Το μοντέλο των Trautwein και Koller	23
2.6 Η εξατομίκευση των κατ' οίκον εργασιών	25
2.7 Ο ρόλος της ανατροφοδότησης στις κατ' οίκον εργασίες	26
3. Οι κατ' οίκον εργασίες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο	27
3.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση: οι κατ' οίκον εργασίες στο ολοήμερο σχολείο	30
3.1.1 Απόψεις εκπαιδευτικών	30
3.1.2 Απόψεις μαθητών	34
3.1.3 Απόψεις γονέων	37
3.2 Ερευνητικά ερωτήματα	38

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

4. Έρευνα	40
4.1 Μέθοδος	41
4.2 Δείγμα	43
4.3 Αποτελέσματα παρακολούθησης στο πρωινό πρόγραμμα	43
4.4 Αποτελέσματα παρακολούθησης στο μεταμεσημβρινό πρόγραμμα	55
5. Συμπεράσματα – διαπιστώσεις για το σημερινό δημοτικό σχολείο	63
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	73

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση του ζητήματος των κατ' οίκον εργασιών στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο. Η προσοχή μας επικεντρώνεται στις κατ' οίκον εργασίες και στον τρόπο με τον οποίο αυτές αντιμετωπίζονται στα πλαίσια του ολοήμερου σχολείου.

Συγκεκριμένα, στο θεωρητικό μέρος της εργασίας εξετάζεται η έννοια του ολοήμερου σχολείου, ο σκοπός και η λειτουργία του. Παρέχοντας ένα θεωρητικό πλαίσιο, μας δίνεται η ευκαιρία μέσα από τη συλλογή εμπειρικών δεδομένων, την παρατήρηση και την καταγραφή της σχολικής πραγματικότητας μιας σύγκρισης. Η σύγκριση αυτή αφορά από τη μια τις θεωρητικές αρχές λειτουργίας των ολοήμερων σχολείων και από την άλλη την πραγματικότητα ιδωμένη μέσα από την καθημερινή προσπάθεια που καταβάλλεται από εκπαιδευτικούς και μαθητές εντός της σχολικής τάξης.

Πρωταρχικής σημασίας στόχος είναι η διερεύνηση του πολυσύνθετου ζητήματος των κατ' οίκον εργασιών. Σε ένα πρώτο επίπεδο επιχειρείται μία θεωρητική προσέγγιση των επιμέρους πλευρών που συνιστούν το υπό μελέτη ζήτημα, καθώς και των προβλημάτων που αφορούν σε αυτό. Στη συνέχεια, τίγονται ορισμένα ζητήματα που απασχολούν ιδιαίτερα τους εμπλεκόμενους φορείς στο θέμα των κατ' οίκον εργασιών. Αφού εξασφαλιστεί η διασαφήνιση των ζητημάτων αυτών, διατυπώνονται τα ερωτήματα που θα αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας στο πρακτικό μέρος της εργασίας.

Όπως, λοιπόν, γίνεται αντιληπτό, το θεωρητικό μέρος θα αποτελέσει τη βάση στην οποία θα στηριχθεί η έρευνα και η παρατήρηση που θα υλοποιηθεί στο πρακτικό μέρος. Όσον αφορά στο τελευταίο, αυτό θα περιλαμβάνει φύλλα παρατήρησης, συνεντεύξεις. Η έρευνα θα επικεντρωθεί στις διδασκαλίες των διδακτικών αντικειμένων της γλώσσας και των μαθηματικών στην πρωινή και τη μεταμεσημβρινή ζώνη. Οι διδασκαλίες των μαθημάτων αυτών θα μας απασχολήσουν αναφορικά με τη σχέση τους με τις κατ' οίκον εργασίες.

1. Ολοήμερο Σχολείο: ορισμός και τύποι ολοήμερου

Με τον όρο «Ολοήμερο σχολείο» ορίζεται το σχολείο που χωρίζεται σε τρεις ζώνες, την πρωινή, τη μεσημβρινή και τη μεταμεσημβρινή, και του οποίου το ωρολόγιο πρόγραμμα ξεκινά στις 8 (ή και στις 7) το πρωί και ολοκληρώνεται στις 4 το απόγευμα.

Η θεσμοθέτηση του Ολοήμερου σχολείου πραγματοποιήθηκε με τον νόμο 2525/1997 επί υπουργίας Γεράσιμου Αρσένη. Η θέσπιση του Ολοήμερου σχολείου συνοδεύτηκε από τη συγκρότηση μιας επιστημονικής επιτροπής, το έργο της οποίας συνέβαλε στην ίδρυση αρχικά 21 και στη συνέχεια 28 πιλοτικών ολοήμερων σχολείων, τα οποία πλέον ονομάζονται πειραματικά ολοήμερα σχολεία. Πρόκειται για σχολεία κλειστού τύπου των οποίων το πρόγραμμα είναι υποχρεωτικό για όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες. Πεποίθηση και επιδίωξη της επιστημονικής επιτροπής ήταν η δημιουργία Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων τα οποία θα επέτρεπαν τη ριζική εσωτερική μεταρρύθμιση τους με την αναδιοργάνωση του προγράμματός τους και την αναθεώρηση της διδασκαλίας και της μάθησης με την εφαρμογή νέων μορφών και μεθόδων εργασίας (Πυργιωτάκης, 2004).

Ειδικότερα τη χρονιά 1999 – 2000 λειτούργησαν τα 28 πιλοτικά ολοήμερα σχολεία και η εξασφάλιση της απαιτούμενης υλικοτεχνικής υποδομής πραγματοποιήθηκε με την επιχορήγηση του 2ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ολοήμερο σχολείο). Το ενδιαφέρον εστιάστηκε στην παιδαγωγική δυναμική των σχολείων αυτών.

Παράλληλα ιδρύθηκαν Ολοήμερα Δημοτικά σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου με σκοπό αυτό το πρόγραμμα να επεκταθεί μέσα στα επόμενα χρόνια. Ευρύτερα, υπήρχε πρόβλεψη για κοινωνικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς, αλλά τα σχολεία αυτά δεν κατάφεραν να διαφοροποιηθούν από την αντίληψη που χαρακτήριζε τα Τμήματα Διευρυμένης Απασχόλησης και τα Προγράμματα Δημιουργικής Απασχόλησης, τα οποία προηγήθηκαν χρονικά αυτών. Τα Τμήματα Δημιουργικής Απασχόλησης δημιουργήθηκαν από τους γονείς και στόχευαν στην εκπλήρωση κοινωνικών σκοπών όπως η φύλαξη των παιδιών. Από την άλλη η εφαρμογή των Προγραμμάτων Δημιουργικής Απασχόλησης -έπειτα από απόφαση του Υπουργείου Παιδείας- αφορά στην επέκταση των Τμημάτων Δημιουργικής Απασχόλησης και στη διαμόρφωση ενός προγράμματος πιο ολοκληρωμένου το οποίο θα εξυπηρετούσε και παιδαγωγικές σκοπούς.

Με αυτό τον τρόπο, από το έτος 1998 έως και το 2004 δημιουργήθηκαν 3538 Ολοήμερα σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου (ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Διεύθυνση Σπουδών, 2004). Ειδικότερα το 2002 – 2003 τα συγκεκριμένα σχολεία λειτούργησαν με συγκροτημένο πρόγραμμα και στα έγγραφα του Υπουργείου Παιδείας αναφέρονται πλέον ως Ολοήμερα Σχολεία. Έτσι η διάκριση του ολοήμερου σχολείου αφορά σε «πilotικά ή πειραματικά» και σε «προαιρετικά ή διευρυμένου ωραρίου» ολοήμερα σχολεία.

1.1 Πειραματικά (Πilotικά) Δημοτικά Ολοήμερα Σχολεία

Τα πilotικά ολοήμερα ονομάστηκαν έτσι καθώς επρόκειτο για ένα πilotικό, δοκιμαστικό πρόγραμμα που το σχολικό έτος 1999- 2000 εφαρμόζεται σε 28 Δημοτικά σχολεία της Ελλάδας. Ο όρος «πilotικό» ενέχει τη δοκιμή και υπονοεί τη δοκιμαστική εφαρμογή ενός υποχρεωτικού εκπαιδευτικού προγράμματος στα σχολεία. Ο/η δάσκαλος/α ως πilotος οδηγεί το σχολείο και εκπληρώνει τους στόχους ακολουθώντας ένα διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών που αποπνέει μία διαφορετική παιδαγωγική ιδεολογία. Η ονομασία αυτή διήρκεσε για περίπου τρία χρόνια, όποτε τα σχολεία αυτά μετονομάστηκαν σε «πειραματικά ολοήμερα σχολεία» και έτσι αποκαλούνται έως σήμερα.

Ο σκοπός δημιουργίας των Πειραματικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων έγκειται στη «βελτίωση και αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας με την αναδιοργάνωση του σχολικού χώρου, τον εμπλουτισμό του προγράμματος σπουδών και τη διεύρυνση του ωρολογίου προγράμματος, του κοινωνικού, μορφωτικού και πολιτιστικού ρόλου του σχολείου και το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία» (ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι., 1999). Ειδικότερα, το ενδιαφέρον της επιστημονικής επιτροπής που συστάθηκε και αρχικά είχε την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία του Πilotικού Ολοήμερου σχολείου εστιάστηκε στην παιδαγωγική αποστολή του. Ως σημαντικότεροι παιδαγωγικοί στόχοι θεωρούνται η αναθεώρηση των μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης και η γενικότερη ανανέωση των παραδοσιακών τρόπων διδασκαλίας, η πλήρης προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας, η ανέξοδη εξασφάλιση της συμμετοχής των μαθητών/τριών σε δραστηριότητες εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα, τις οποίες οι μαθητές «προμηθεύονται» από την ελεύθερη αγορά. Ως εκ τούτου, συνάγεται και ένας κοινωνικός στόχος του προγράμματος αυτός του περιορισμού της παραπαιδείας καθώς και της παροχής ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών

σε όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες ανεξαρτήτως κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου (Λουκέρης, 2005, σ. 94).

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων προέβλεπε την επέκταση του μέχρι τότε υφιστάμενου ημερήσιου προγράμματος καθώς και τον εμπλουτισμό του προγράμματος σπουδών. Το ημερήσιο πρόγραμμα του Πειραματικών ολοήμερων Σχολείων χωρίζεται σε τρεις βασικές ζώνες: την πρωινή ζώνη εργασίας, τη μεσημβρινή ζώνη ανάπαυσης και τη μεταμεσημβρινή ζώνη εργασίας. Όπως προαναφέρθηκε, η διάρκειά του είναι από τις 8 ή 7 το πρωί έως τις 4 το απόγευμα. Η παρακολούθηση του προγράμματος είναι υποχρεωτική για όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες του σχολείου. Κατά τη διάρκεια της μεσημβρινής ζώνης διατίθεται στα παιδιά ζεστό φαγητό με χρηματική επιβάρυνση των γονέων. Προκειμένου το πρόγραμμα να λειτουργήσει αποτελεσματικά και να επιτύχει τους στόχους του καταβλήθηκε προσπάθεια βελτίωσης της κτηριακής και υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων, ώστε να εξασφαλιστούν ξεχωριστές αίθουσες για τα διάφορα ειδικά μαθήματα (εργαστήρια Φυσικής – Χημείας, αίθουσες Η/Υ, καλλιτεχνικών, μουσικής, θεάτρου κλπ.) (Λουκέρης, 2005, σ. 94).

Το πρόγραμμα του κύριου κορμού του Πειραματικού Ολοήμερου περιλαμβάνει αφενός τα διδακτικά αντικείμενα του επίσημου κοινού προγράμματος όλων των δημοτικών σχολείων, αφετέρου, όμως, επεκτείνεται σε επιπρόσθετα διδακτικά αντικείμενα και δραστηριότητες όπως: Πληροφορική, Αθλητισμός, Μουσική, Χορός, Θεατρική Παιδεία, Εικαστικά, Κυκλοφοριακή Αγωγή, Αγωγή Υγείας, δεύτερη ξένη γλώσσα, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση, Αγωγή του Καταναλωτή, το πρόγραμμα Μελίνα (ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι., 1999).

Ορισμένα από αυτά είναι προαιρετικά και επιλέγονται κάθε χρόνο από τη σχολική μονάδα, ώστε να υπάρχει μεν ένας ενιαίος προγραμματισμός, αλλά ταυτόχρονα να εξασφαλίζεται η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα του προγράμματος στις τοπικές συνθήκες και στις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής του σχολείου.

Όσον αφορά στην προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, επισημαίνεται ότι θα είναι χρόνος ενισχυτικής διδασκαλίας σε ασθενέστερους μαθητές και διεξαγωγής δραστηριοτήτων εμπέδωσης, εμβάθυνσης και διεύρυνσης των γνώσεων του κάθε αντικειμένου για τους υπόλοιπους μαθητές. Επίσης, μία διευκρίνιση αφορά στη διαδικασία κατανόησης του μαθήματος η οποία

πραγματοποιείται κατά τη διδασκαλία και όχι κατά την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας (ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π. Ι., 1999).

Αυτό που αξίζει να επισημανθεί είναι η ευελιξία του ενιαίου και υποχρεωτικού προγράμματος σπουδών, το οποίο και παρέχει τη δυνατότητα αναδιάταξης των αντικειμένων στην πρωινή και μεταμεσημβρινή ζώνη σύμφωνα με τους βιορυθμούς των μαθητών/τριών. Λόγου χάρη, η γυμναστική ή οι αθλητικές δραστηριότητες μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα σε χρονικό διάστημα, το οποίο δεν είναι κοντά στην ώρα του γεύματος.

Επιπλέον, οι εναλλαγές των δραστηριοτήτων και των μαθημάτων έχουν ως αποτέλεσμα το σχολικό πρόγραμμα να μην καταντά ανιαρό και μονότονο. Κατά συνέπεια, το πρόγραμμα σπουδών δεν αποτελεί μία συνάθροιση των επιμέρους τμημάτων του, αλλά ένα βαθύτερο αναδιαρθρωμένο, εμπλουτισμένο και ενιαίο πρόγραμμα, το οποίο παρέχεται μέσα σε ένα σχολικό πλαίσιο, όπου έχει πραγματοποιηθεί ουσιαστική αναδιάταξη του χώρου, ουσιαστική ανανέωση των μεθόδων διδασκαλίας και συνεπώς αλλαγή και δημιουργία θετικού παιδαγωγικού κλίματος και επικοινωνιακών σχέσεων (Πυργιωτάκης, 2001).

Στο νομό Μαγνησίας, το μοναδικό πειραματικό ολοήμερο σχολείο είναι αυτό της Πορταριάς. Σε επίσκεψη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Θεσσαλίας στο συγκεκριμένο σχολείο, μας αποκαλύφθηκαν χρήσιμα στοιχεία για τον τρόπο λειτουργίας του.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών του πειραματικού ολοήμερου σχολείου, οι μαθητές/τριες παρακολουθούν στο σύνολό τους τα τμήματα του ολοήμερου σχολείου και υποχρεωτικά αποχωρούν από το σχολείο στις 4 το απόγευμα. Οι κατ' οίκον εργασίες ολοκληρώνονται στο ολοήμερο σχολείο και οι μαθητές επιστρέφουν στο σχολείο έχοντας αφήσει την τσάντα στο σχολείο. Μόνο το Σαββατοκύριακο παίρνουν την τσάντα στο σπίτι, μαζί με ένα επαναληπτικό φυλλάδιο για όλη την εβδομάδα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές κάνουν επανάληψη των διδακτικών αντικειμένων της εβδομάδας με σκοπό την εμβάθυνση και καλύτερη εμπέδωση. Από την άλλη, προσφέρεται η δυνατότητα στους γονείς να ενημερωθούν για την πρόοδο των παιδιών τους και την εργασία τους κατά τη διάρκεια της εβδομάδας.

Προκειμένου το πρόγραμμα του πειραματικού ολοήμερου να έχει αποτελεσματικότητα, απαιτείται η συχνή συνεργασία μεταξύ των δασκάλων του πρωινού και του μεταμεσημβρινού προγράμματος. Επιπλέον, οι διδακτικές ενέργειες, τα προγράμματα και τα σχέδια εργασίας, όπως και οι ποικίλες εκπαιδευτικές

δραστηριότητες υπάγονται σε ένα βασικό πρόγραμμα λειτουργίας του πειραματικού ολοήμερου που βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τις επιδιώξεις και τους στόχους του. Ενδεικτικά, μία Παρασκευή το μήνα δεν πραγματοποιούνται τα καθιερωμένα μαθήματα και τα παιδιά ασχολούνται διεξοδικά με ένα θέμα, με ένα σχέδιο εργασίας, όλη την ημέρα. Γενικά στο συγκεκριμένο σχολείο εφαρμόζονται στην πράξη σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, ο/η μαθητής/τρια γίνεται το επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας και προωθείται η βιωματική μάθηση. Το μεταμεσημβρινό πρόγραμμα δεν είναι αποκομμένο από το πρωινό ή το μεσημβρινό και όλα μαζί συνθέτουν το υποχρεωτικό ολοήμερο σχολείο Πορταριάς που λειτουργεί από τις οκτώ το πρωί έως τις τέσσερις το απόγευμα υποχρεωτικά για όλα τα παιδιά.

1.2 Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία

Όπως προαναφέρθηκε, το Υπουργείο Παιδείας με το νόμο 2525/1997 ανέλαβε εξ ολοκλήρου τη λειτουργία των προγραμμάτων ολοήμερης εκπαίδευσης. Η διάκριση αφορούσε σε δύο τύπους ολοήμερων σχολείων, τα σχολεία κλειστού τύπου (πιλοτικά ή πειραματικά) και τα σχολεία ανοιχτού τύπου (τα σχολεία διευρυμένου ωραρίου).

Η δεύτερη κατηγορία ολοήμερων έλαβε αυτή την ονομασία λόγω των κοινωνικών –πέραν των παιδαγωγικών- σκοπών που εξυπηρετούσε. Τα σχολεία αυτά λειτουργούσαν μόνο για παιδιά με εργαζόμενους γονείς και η παρακολούθησή τους ήταν προαιρετική.

Αργότερα, όμως, το Υπουργείο Παιδείας σε μια προσπάθειά του να καλυτερεύσει και να εκσυγχρονίσει τα σχολεία Διευρυμένου Ωραρίου προέβει σε οργανωτικές αλλαγές και σε εισαγωγή νέων ειδικοτήτων. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία, έκρινε πως οι μαθητές/τριες οφείλουν να παρακολουθούν το πρόγραμμα μέχρι τη λήξη του – στις 4 το απόγευμα- και δεν επιτρέπει την πρόωρη αποχώρηση των μαθητών/τριών ακόμα και έπειτα από αίτηση των γονέων. Τα σχολεία αυτά το έτος 2002 – 2003 μεταβαπίστηκαν σε Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία και έτσι αποκαλούνται έως και τις μέρες μας (Δεμίρογλου, 2005, σ.87).

Οι σημαντικότερες αλλαγές που σημειώθηκαν στα Προαιρετικά Ολοήμερα σχολεία συνοψίζονται στην αποδοχή των αντικειμένων – δραστηριοτήτων που εμπειρεύχαν τα προγράμματα των Πειραματικών Ολοήμερων Δημοτικών σχολείων, στη θεσμοθέτηση προγράμματος και στην εκχώρηση του δικαιώματος συμμετοχής

στο πρόγραμμα σε όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες ανεξάρτητα με το αν οι γονείς τους εργάζονται ή όχι (Δεμίρογλου, 2005, σ.87).

1.2.1 Η παιδαγωγική λειτουργία του ολοήμερου

Πέραν των κοινωνικών σκοπών που εξυπηρετεί το Προαιρετικό Ολοήμερο, μια και παρέχει ένα ασφαλές εκπαιδευτικό περιβάλλον στους/στις μαθητές/τριες, εξυπηρετεί και παιδαγωγικούς σκοπούς. Ο απογευματινός χρόνος των μαθητών/τριών αξιοποιείται παιδαγωγικά μέσα από τη δυνατότητα που προσφέρεται στους/στις μαθητές/τριες να ασχοληθούν με δραστηριότητες και αντικείμενα όπως μια δεύτερη ξένη γλώσσα, Πληροφορική, Αισθητική Αγωγή. Τα προαναφερθέντα αντικείμενα προσδιορίζουν τις βασικές δεξιότητες που απαιτεί η κοινωνία της γνώσης και διαμορφώνουν συνθήκες ανοιχτού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και πιο ελκυστικής μάθησης (Δεμίρογλου, 2005, σ.87).

Επιπροσθέτως, ο παιδαγωγικός χαρακτήρας του συγκεκριμένου τύπου ολοήμερου γίνεται εμφανής μέσα από την προσπάθεια που καταβάλλεται για παροχή υποστηρικτικής βοήθειας σε ορισμένους/ες μαθητές/τριες που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες. Συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός χρόνος αξιοποιείται ορθολογικά μέσα από την παροχή ευκαιριών για υπό καθοδήγηση μελέτη και προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας. Με αυτό τον τρόπο αποτρέπεται η συσσώρευση μαθησιακών κενών και η σχολική διαρροή (Εγκύκλιος Φ. 13.1/885/88609/Γ1/3-9-2002, και Εγκύκλιος Φ. 50/57/26650/Γ1/17-3-2003).

Το προαιρετικό ολοήμερο σχολείο αποβλέπει στην υποστήριξη του έργου που έχουν να διεκπεραιώσουν οι μαθητές κατά την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας. Οι αδύναμοι/ες μαθητές/τριες διευκολύνονται και υποβοηθούνται σε μεγάλο βαθμό και έχουν περισσότερες ευκαιρίες να βελτιώσουν τη σχολική τους επίδοση. Από την άλλη οι πιο δυνατοί/ές σε επιδόσεις μαθητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να εμβαθύνουν σε ποικίλα αντικείμενα και να ασχοληθούν με ευχάριστες και δημιουργικές δραστηριότητες παιδαγωγικού κυρίως χαρακτήρα. Δεν θα πρέπει, βέβαια να αμελούμε το ρόλο που διαδραματίζει το ολοήμερο σχολείο στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στάσεων που τα παιδιά πρέπει να έχουν κατά την ενήλικη ζωή τους. Αξιοσημείωτη είναι, επίσης, η διευκόλυνση και η μηδενική οικονομική επιβάρυνση που παρέχεται στους γονείς των μαθητών/τριών μέσα από τη φύλαξη των παιδιών σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Πρόταγμα, τέλος, του ολοήμερου

σχολείου είναι η άμεση συνεργασία και επικοινωνία των γονέων με τη σχολική κοινότητα καθώς και το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

Οι ανωτέρω παιδαγωγικοί και κοινωνικοί σκοποί που θέτει το Προαιρετικό ολοήμερο προϋποθέτουν την αναδιάρθρωση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων ώστε να διαμορφωθούν οι κατάλληλοι χώροι. Η εξασφάλιση του απαραίτητου εξοπλισμού πραγματοποιείται μέσα από τη συνεργασία των σχολικών επιτροπών με το Υπουργείο Παιδείας καθώς και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

1.2.2 Το πρόγραμμα σπουδών

Το πρόγραμμα σπουδών του Ολοήμερου σχολείου καθορίζεται από τις διατάξεις της Υ. Α. Φ. 50/76/121153/Γ1/13-11-2002 (ΦΕΚ 1471, τομ, Β'), όπως έχει τροποποιηθεί από την Εγκύκλιο Φ. 50/132/90416/Γ1/28-8-2003, αφού το Υπουργείο έλαβε υπόψη τις προτάσεις που υποβλήθηκαν, καθώς και την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του προγράμματος. Έτσι, το πρόγραμμα περιλαμβάνει την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας καθώς και ενισχυτική διδασκαλία στα μαθήματα της Γλώσσας και των Μαθηματικών.

Επιπλέον, στο πρόγραμμα προβλέπονται διδακτικά αντικείμενα όπως η Αγγλική Γλώσσα, οι Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση, ο Αθλητισμός, η Θεατρική Αγωγή, τα Εικαστικά και ο Χορός.

Εάν επιθυμούσαμε να εμβαθύνουμε στην κάθε δραστηριότητα θα επισημαίναμε ως πρωταρχικής σημασίας την προετοιμασία των μαθημάτων για την επόμενη ημέρα και την εμπεδωτική διδασκαλία στη Γλώσσα και τα Μαθηματικά. Οι εργασίες που ανατίθενται στους/στις μαθητές/τριες για το σπίτι (οι κατ' οίκον εργασίες) από την πρωινή ζώνη εργασίας διεκπεραιώνονται κατά τη διάρκεια της μεταμεσημβρινής. Αυτό που προωθείται μέσα από διακριτική και υποστηρικτική παρέμβαση των διδασκόντων/ουσών είναι η ενεργός συμμετοχή των μαθητών/τριών και η αυτόνομη, ανεξάρτητη προσπάθεια επίλυσης και εκπόνησης των κατ' οίκον εργασιών. Δεν παρέχονται έτοιμες λύσεις στους/στις μαθητές/τριες, αλλά αντιθέτως καταβάλλεται προσπάθεια οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν εξατομικευμένα, ώστε να λειτουργήσουν αυτόνομα ακόμα και όταν δεν θα έχουν τον επιβλέποντα διδάσκοντα να τους καθοδηγεί. Δραστηριότητες εμπεδωτικού χαρακτήρα στοχεύουν στην καλύτερη κατανόηση του διδακτικού αντικειμένου της Γλώσσας και των Μαθηματικών.

Στο πλαίσιο του προγράμματος παρέχεται ακόμη η δυνατότητα εξατομικευμένης υποστήριξης, αλλά και σχεδιασμού προγράμματος για μαθητές/τριες με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Οι ώρες που προβλέπονται για προετοιμασία και μελέτη είναι 10 ώρες για τους/τις μαθητές/τριες της Α' και Β' και 7-8 για τους/τις μαθητές/τριες των υπόλοιπων τάξεων. Εκτός από την έμφαση και τη βαρύτητα που δίνεται στην προπαρασκευή των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και στις εμπεδωτικές δραστηριότητες στα λεγόμενα βασικά μαθήματα του προγράμματος σπουδών, υποχρεωτικό χαρακτήρα έχει και η διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσα από τον εκπαιδευτικό ειδικότητας. Η διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας αποβλέπει τόσο στην ομαλή συνεργατική όσο και στην εξατομικευμένη μάθηση. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν τη γλωσσική παιδεία και να αναπτύξουν την επικοινωνιακή τους ικανότητα. Το μόνο που απαιτείται είναι σωστός προγραμματισμός λόγω ύπαρξης διαφορετικών επιπέδων προόδου των μαθητών κάθε τάξης στην Αγγλική Γλώσσα. Υπάρχει πρόβλεψη για δημιουργία συνδιδασκόμενων τμημάτων (συνήθως Γ' - Δ' και Ε' - ΣΤ') και η εβδομαδιαία διδασκαλία είναι 2 ή 3 ώρες (Δεμίρογλου, 2005, σ. 92).

Απαραίτητη είναι και η ενασχόληση των μαθητών/τριών όλων των τάξεων με τις νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση. Στόχος είναι η εξοικείωση των μαθητών/τριών με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και το να έρθουν οι μαθητές/τριες σε μια πρώτη επαφή με τις διάφορες χρήσεις του ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού- διερευνητικού εργαλείου και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών δραστηριοτήτων.

Ένα ακόμη υποχρεωτικό μάθημα – τουλάχιστον για τις τάξεις Α', Β' και Γ' – είναι ο Αθλητισμός. Για τις μεγαλύτερες τάξεις είναι μάθημα κατ' επιλογή. Πέραν της άσκησης και της καλλιέργειας του πνεύματος, δίνεται έμφαση και στη σωματική άσκηση του/της μαθητή/τριας. Η ψυχική και πνευματική καλλιέργεια, η ανάπτυξη κοινωνικών, ψυχικών και ηθικών αρετών είναι ορισμένοι από τους στόχους που τίθενται και επιδιώκονται με τον Αθλητισμό. Τα προγράμματα Φυσικής Αγωγής διδάσκονται υποχρεωτικά τέσσερις ώρες την εβδομάδα στις μικρές τάξεις και δύο προαιρετικά στις μεγαλύτερες (Δεμίρογλου, 2005, σ. 93).

Κατ' επιλογή μαθήματα είναι η Θεατρική Αγωγή, η Μουσική, τα Εικαστικά, ο Χορός και για τη συγκρότηση τμημάτων όπου θα διδάσκονται κάποια από αυτά

σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο αριθμός των μαθητών/τριών που θα μαζευτούν (Δεμίρογλου, 2005, σ. 94-95).

2. Το πρόβλημα των κατ' οίκων εργασιών στο σύγχρονο σχολείο

Με τον όρο κατ' οίκων εργασίες ονομάζουμε τις εργασίες που ο/η εκπαιδευτικός αναθέτει στους εκπαιδευόμενους για το σπίτι. Η εργασία στο σπίτι διαδραματίζει ένα συμπληρωματικό και ταυτόχρονα ενισχυτικό ρόλο στην εργασία που λαμβάνει χώρα στο σχολείο. Οι θετικά διακείμενες προς τις κατ' οίκων εργασίες απόψεις υπαγορεύουν τη σημασία που έχουν και το σημαίνοντα ρόλο που διαδραματίζουν στη διασφάλιση του επιθυμητού μαθησιακού αποτελέσματος. Η ανάθεση τους από το/τη δάσκαλο/α στους/στις μαθητές/τριες πραγματοποιείται πολλές φορές μέσω φωτοτυπιών και φύλλων εργασίας.

Ο ρόλος τους στις παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις ήταν περισσότερο ελεγκτικός δίχως να έχει γίνει λόγος για την αποτελεσματικότητά τους. Η εξέλιξη και η πρόοδος της Παιδαγωγικής Επιστήμης έχει οδηγήσει στην υιοθέτηση αρχών και ιδεών που εγείρουν την αμφισβήτηση και τον προβληματισμό σε κάθε πτυχή της διδακτικής πράξης. Επομένως, το ζήτημα των κατ' οίκων εργασιών έχει τεθεί προς συζήτηση, ώστε να διαπιστωθεί ο βαθμός της αποτελεσματικότητάς τους καθώς και οι επιπτώσεις τους στην ακαδημαϊκή πρόοδο και την ευρύτερη ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών/τριών.

Στο πέρασμα των δεκαετιών του 20^{ου} αιώνα, οι απόψεις που διατυπώθηκαν σχετικά με τις κατ' οίκων εργασίες ήταν άλλοτε θετικές και ενθαρρυντικές για τη διατήρησή τους στη διδακτική πράξη και άλλοτε αρνητικές και επικριτικές του ρόλου και της αποτελεσματικότητάς τους. Ενδεικτικά ερωτήματα που απασχολούν την επιστημονική κοινότητα και αφορούν στην προβληματική του ολοήμερου σχολείου είναι τα ακόλουθα:

- ☞ Οι κατ' οίκων εργασίες θα είναι μία προσπάθεια να διατηρηθεί η επαφή του μαθητή με το σχολείο ή θα είναι ανεξέλεγκτες και θα δημιουργήσουν αδιέξοδα σε μαθητές και γονείς;
- ☞ Ποιους εκπαιδευτικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς εξυπηρετούν με την ανάθεση εργασιών για το σπίτι;

- ✘ Βοηθάνε οι κατ' οίκον εργασίες τους/τις μαθητές/τριες να βελτιώσουν την επίδοσή τους;
- ✘ Το περιεχόμενο των κατ' οίκον εργασιών δίνει έμφαση μόνο στις ακαδημαϊκές γνώσεις των παιδιών;
- ✘ Προωθείται μέσα από τις εργασίες η διαθεματικότητα;
- ✘ Κατά πόσο η ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών επιτρέπει στα παιδιά την ενασχόληση με άλλου είδους δραστηριότητες;
- ✘ Για ποιο λόγο δίνονται και χρειάζεται να δίνονται κάθε μέρα; Είναι άσκοπη η ανάθεση κατ' οίκον εργασιών σε καθημερινή βάση;
- ✘ Πώς αντιμετωπίζει ο/η εκπαιδευτικός το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες έχουν πολύ φορτωμένο εξωσχολικό – απογευματινό πρόγραμμα;

2.1 Οι βασικές διαστάσεις των κατ' οίκον εργασιών

Μπορούμε να αναλύσουμε τις κατ' οίκον εργασίες με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους. Αρχικά μία πρώτη παράμετρος είναι η ποσότητα των εργασιών, η οποία και αφορά αφενός στη συχνότητα ανάθεσης εργασιών από το δάσκαλο στους/στις μαθητές/τριες και αφετέρου στο χρόνο που απαιτείται για την διεκπεραίωσή τους. Δεύτερη παράμετρο αποτελεί ο βαθμός δυσκολίας τους, ο οποίος όπως γίνεται αντιληπτό ποικίλλει. Μερικές από τις εργασίες θεωρούνται εύκολες από τον/την εκπαιδευτικό, ο/η οποίος/α αναμένει την ανταπόκριση του συνόλου των μαθητών/τριών, και μερικές συνιστούν πραγματικές προκλήσεις λόγω του υψηλού βαθμού δυσκολίας τους. Τρίτος στην κατάταξη των παραμέτρων είναι ο σκοπός για τον οποίο ανατίθενται οι κατ' οίκον εργασίες. Συνήθως, οι εργασίες για το σπίτι έχουν σκοπό να δώσουν την ευκαιρία στους/στις μαθητές/τριες να εξασκηθούν και να κάνουν μία επανάληψη στο διδακτικό αντικείμενο που τους διδάσκεται στο σχολείο. Η κατανόηση του περιεχομένου μιας διδακτικής ενότητας πραγματοποιείται στο σχολείο και έπειτα ο/η μαθητής/τρια στο σπίτι - μέσω των ασκήσεων – εμπεδώνει και εμβαθύνει στη γνώση. Οι κατ' οίκον εργασίες παρέχουν, επίσης, τη δυνατότητα για περαιτέρω επέκταση, καθώς οι μαθητές/τριες αξιοποιούν προηγούμενες μαθησιακές ικανότητες και γνώσεις τις οποίες και εφαρμόζουν σε νέες καταστάσεις. Επιπροσθέτως, προωθείται η επικοινωνία μεταξύ παιδιού και γονέων, καθώς και η ενημέρωση των τελευταίων για την πρόοδο των παιδιών τους στο σχολείο. Τέλος, στους σκοπούς των κατ' οίκον εργασιών συγκαταλέγεται η ανάθεση τους υπό την

έννοια της τιμωρίας και των κυρώσεων, με στόχο τη συμμόρφωση και τη βελτίωση της συμπεριφοράς των μαθητών/τριών.

Ως τέταρτη παράμετρος θεωρείται ο βαθμός επιλογής των κατ' οίκον εργασιών. Στην πράξη οι εργασίες συνήθως έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα, χωρίς να αποκλείονται βέβαια εκείνες που είναι προαιρετικές. Επιπλέον, ο/η εκπαιδευτικός για κάθε εργασία καθορίζει αν η παράδοσή της θα γίνει βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Συνεπώς, σε αυτή την περίπτωση ομιλούμε για την παράμετρο του χρόνου. Ακόμη, οι εργασίες δύνανται να διεκπεραιωθούν σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, παράμετρος που διευκρινίζεται από το/τη δάσκαλο/α και που καθορίζει το ύψος, το μέγεθος και τη θεματική τους. Τέλος, ο βαθμός διαφοροποίησής τους αναφέρεται στο αν οι εργασίες που αναθέτει ο/η δάσκαλος/α δημιουργούνται με βάση το επίπεδο του/της μέσου/ης μαθητή/τριας - ο/η οποίος/α φυσικά δεν υπάρχει! - και απευθύνονται στο σύνολο της τάξης ή αν έχουν διαμορφωθεί με γνώμονα τις ανάγκες και το επίπεδο κάθε μαθητή/τριας εξατομικευμένα (Cooper, 2007).

2.2 Ιστορικά στοιχεία

Σήμερα, οι κατ' οίκον εργασίες θεωρούνται δεδομένες και αποτελούν βασικό και αναπόσπαστο στοιχείο της σχολικής ζωής, αλλά δεν κατείχαν πάντα σημαίνουσα θέση σε αυτή. Περίπου έναν αιώνα πριν, δάσκαλοι και γονείς ήταν προβληματισμένοι σχετικά με τις εργασίες που ανατίθενται για το σπίτι. Πολλοί, επίσης, γιατροί υποστήριζαν πως οι εργασίες αυτές μπορεί να προκαλέσουν σωματικά τραύματα στη σπονδυλική στήλη (λόγω του φορτίου βιβλίων και φυλλαδίων), καθώς και νοητικές και νευρικές διαταραχές (Shuster, 2008, σ. 4 – 7). Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, παρατηρήθηκαν διαμαρτυρίες και υπήρξε το αίτημα για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, καθώς πολλοί ήταν αυτοί που υποστήριζαν ότι η μελέτη στο σπίτι έχει αρνητικές σωματικές και πνευματικές διαταραχές στα παιδιά και είναι μη φυσιολογικές, ακόμη και επικίνδυνες (Shuster, 2008, σ. 4 – 7). Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ορισμένοι γιατροί υποστήριζαν ότι οι κατ' οίκον εργασίες προκαλούν προβλήματα όρασης, διαταραχές ύπνου καθώς και καρδιακές και νευρικές διαταραχές. Οι κριτικές συνέκλιναν στο ότι η εργασία που προβλέπεται για το σπίτι απομακρύνει τα παιδιά από την ενασχόληση με τα παιχνίδια, τη σωματική άσκηση, τη μουσική καθώς και την ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων με τους οικείους τους. Εν ολίγοις, θεωρούνταν χάσιμο χρόνου και ενέργειας (Shuster, 2008, σ. 4 – 7).

Οι απόψεις αυτές δεν διατηρήθηκαν στο πέρασμα του χρόνου και από το 1957 άρχισαν να ανατρέπονται. Εκείνη την περίοδο δημιουργήθηκε ένα ευνοϊκό και θετικό κλίμα προς την ανάθεση των κατ' οίκον εργασιών. Η μεταστροφή των απόψεων έγκειται σε ιστορικά αίτια και συγκεκριμένα στη διαμάχη μεταξύ των υπερδυνάμεων των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και της Σοβιετικής Ένωσης τα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου. Μολονότι ο παιδαγωγικός χαρακτήρας της παρούσας εργασίας δεν επιτρέπει ιστορικές προσεγγίσεις και επεκτάσεις, στο σημείο αυτό αξίζει να επιστημόνουμε το λόγο που οδήγησε στη θετική σκοπιά με την οποία έβλεπαν τις κατ' οίκον εργασίες.

Η απογείωση του διαστημοπλοίου Sputnik που πραγματοποίησε η Σοβιετική Ένωση αποτέλεσε ισχυρό πλήγμα για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, δεδομένου του ανταγωνισμού και της υφιστάμενης αντιπαλότητας, και έστρεψε τις τελευταίες σε σημαντικές εκπαιδευτικές αλλαγές. Μεταξύ των εκπαιδευτικών αλλαγών που δρομολογήθηκαν εκείνη την περίοδο, εντοπίζεται η υποστήριξη και ενίσχυση του ρόλου των κατ' οίκον εργασιών. Η ιδέα ήταν πως μία καλύτερα δομημένη και οργανωμένη εκπαίδευση θα ανεδείκνυε τους επιστήμονες που θα οδηγούσαν τη χώρα σε υψηλά επιστημονικά επιτεύγματα και κατ' αυτόν τον τρόπο η χώρα θα ανταπεξέρχονταν στον ανταγωνισμό. Η γενικότερη ιδέα καταδεικνύεται μέσω της φράσης: «Καλύτερα σχολεία, καλύτεροι επιστήμονες» (Shuster, 2008 σ. 14 – 15).

Γενικότερα, το κλίμα ήταν διαρκώς μεταβαλλόμενο και διατυπώθηκαν πολλές απόψεις σχετικά με την χρησιμότητα ή μη του θεσμού. Είναι γεγονός πως η εκπαίδευση αποτελεί κύριο τομέα της ζωής των πολιτών κάθε χώρας, ο οποίος επηρεάζεται από τις υφιστάμενες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες. Συμπληρωματικά, η εξέλιξη της Παιδαγωγικής επιστήμης, όπως και επιστημονικών τομέων που βρίσκονται σε άμεση αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση με αυτή – όπως η Ψυχολογία -, δεν επιτρέπει την παγίωση κάποιων θέσεων γύρω από το συγκριμένο ζήτημα. Αντιθέτως, οι θέσεις της επιστημονικής κοινότητας, όπως και των ίδιων των γονέων, αλλάζουν, βελτιώνονται, προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της κάθε εποχής έχοντας ως απόρροια – πολλές φορές – την ύπαρξη δύο κυρίαρχων, αντιμαχόμενων παρατάξεων, η μια που τάσσεται υπέρ και η άλλη που τάσσεται κατά των εργασιών για το σπίτι.

Στη σύγχρονη εποχή, υφίστανται δύο διακριτά 'στρατόπεδα', από τη μια των υπέρμαχων του σκοπού και του ρόλου των εργασιών για το σπίτι και από την άλλη των επικριτών αυτού του παγιωμένου στη σχολική ζωή θεσμού. Αυτό που αξίζει να

τονιστεί είναι πως η ύπαρξη αντικρουόμενων απόψεων είναι φυσιολογική και ωφελεί την πρόοδο των διδακτικών πρακτικών των εκπαιδευτικών προς όφελος των μαθητών.

Οι κατ' οίκον εργασίες αποτελούν ζήτημα αντιπαράθεσης και διχογνωμίας στο σύγχρονο δημοτικό σχολείο. Η αύξηση της ποσότητας και της συχνότητας των κατ' οίκον εργασιών έχει δημιουργήσει ανησυχίες και έντονο προβληματισμό στην επιστημονική κοινότητα. Από μέρους τους, οι δάσκαλοι παραδίδουν πληθώρα εργασιών και φωτοτυπιών με τις οποίες οι μαθητές θα εργαστούν στο σπίτι. Από την άλλη, οι γονείς αρέσκονται στις πολλές κατ' οίκον εργασίες, αισθάνονται ικανοποίηση και αξιολογούν θετικά το έργο του εκπαιδευτικού, όταν παρατηρούν πολλές ασκήσεις προς επίλυση στο σπίτι. Οι μαθητές/τριες τείνουν σήμερα να καταστούν οι πιο σκληρά εργαζόμενοι ακόμη και σε σχέση με τους ενήλικες. Και το ερώτημα που τίθεται είναι το ακόλουθο: Είναι η ανάθεση κατ' οίκον εργασιών ωφέλιμη για το ακαδημαϊκό παρόν και μέλλον των μαθητών/τριών, καθώς και για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και αρετών; Όπως γίνεται αντιληπτό, η απάντηση στο ζήτημα αυτό δεν είναι μονολεκτική και μονόπλευρη. Πρόκειται για ένα θέμα που απασχολεί και εμπλέκει πολλούς φορείς – μαθητές/τριες, εκπαιδευτικούς, γονείς, παιδαγωγούς, πολιτεία – και η διευθέτησή του συνεπάγεται τη συνεκτίμηση πολλών παραγόντων.

/ Η ανωτέρω σύντομη αναφορά σε μία έκφανση του πολύπλοκου ζητήματος των κατ' οίκον εργασιών, η οποία απασχολεί εντόνως όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σήμερα, αποσκοπεί στην κατάδειξη της σοβαρότητας του εξεταζόμενου - σε αυτή την εργασία - θέματος. Στη συνέχεια, ακολουθεί η παράθεση ορισμένων σύγχρονων παραδοχών για τις κατ' οίκον εργασίες, οι οποίες θα μας εισάγουν περισσότερο στην προβληματική του ζητήματος.

Σε όλο τον κόσμο οι μαθητές/τριες ασχολούνται κάθε βράδυ με εργασίες που καθημερινά τους ανατίθενται. Μερικές φορές είναι τόσες πολλές που οι μαθητές/τριες δεν έχουν χρόνο να ξεκουραστούν, να συμπληρώσουν τις απαιτούμενες -για την ηλικία τους- ώρες ύπνου και να ασχοληθούν με αθλητικές ή άλλες δημιουργικές δραστηριότητες. Και το ερώτημα που απασχολεί βαθύτατα όσους εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με το συγκεκριμένο ζήτημα είναι το εξής: Αξίζουν πραγματικά οι κατ' οίκον εργασίες όλα αυτά; Όλο αυτόν τον κόπο και τις «θυσίες»; Ή είναι χάσιμο χρόνου (Shuster, 2008, σ. 4-7);

Οι νέοι άνθρωποι ξοδεύουν τον περισσότερο χρόνο από τη μέρα τους στο σχολείο. Είναι δίκαιο ή απαραίτητο να ζητήσουμε από τους/τις μαθητές/τριες να ξοδεύουν χρόνο μετά το σχολείο δουλεύοντας και απασχολώντας τους με επιπλέον σχολικές εργασίες; Στις μέρες μας, ερευνητικά δεδομένα έχουν δείξει πως ο φόρτος εργασίας, όπως προκύπτει από την ανάθεση των εργασιών στο σπίτι, είναι μεγαλύτερος από ποτέ (Shuster, 2008, σ. 4 – 7). Οι διαπιστώσεις αυτές οδηγούν σε αισθήματα φόβου και ανησυχίας για την κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών/τριών, η σημασία της οποίας μοιάζει να αγνοείται στο πλαίσιο των απαιτητικών καθημερινών προγραμμάτων των μαθητών/τριών.

2.3 Απόψεις εκπαιδευτικών για τις κατ' οίκον εργασίες

Πρωταρχικής σημασίας σκοποί των κατ' οίκον εργασιών είναι η εξάσκηση των μαθητών/τριών στα όσα διδάχθηκαν στο σχολείο, η προετοιμασία τους για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας και η ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής τους στη διαδικασία της μάθησης (Brock, C. H., Lapp, D., Flood, J., Fisher, D. & Tao Han, K., 2007). Οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να έρθουν ξανά σε επαφή με την προσφερθείσα γνώση, να τη μελετήσουν, να δουλέψουν πάνω σε αυτή εκτενώς και κατ' αυτό τον τρόπο να την κατανοήσουν σε βάθος. Παράλληλα, μέσω αυτών των εργασιών, ασκούνται και αναπτύσσουν και άλλες δεξιότητες – πέραν των ακαδημαϊκών - και ειδικότερα δεξιότητες όπως η αυτοπεποίθηση, η αυτονομία, η υπευθυνότητα και η ευσυνειδησία απέναντι στις υποχρεώσεις τους καθώς και η συνετή διαχείριση του χρόνου και των διοριών που τους δίνονται έως την παράδοση του έργου τους.

Οι εκπαιδευτικοί σκοποί που φαίνεται να εξυπηρετούνται μέσω των εργασιών βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με τις πεποιθήσεις των δασκάλων αναφορικά με τη σκοπιμότητα της ανάθεσής τους. Έρευνες με συνεντεύξεις έχουν δείξει ότι η πλειοψηφία των δασκάλων αντιλαμβάνονται τις κατ' οίκον εργασίες ως ένα μέσο πρακτικής εξάσκησης των όσων έχουν διδαχθεί οι μαθητές/τριες στο σχολείο. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα μιας εκπαιδευτικού, η οποία θεωρεί –και προφανώς αντιπροσωπεύει την τακτική και τις διδακτικές μεθόδους κι άλλων συναδέλφων της – ότι οι εργασίες για το σπίτι συνιστούν ένα μέσο επανάληψης όσων έχουν διατυπωθεί και εξεταστεί εντός της τάξης, καθώς και μια ευκαιρία για επιπρόσθετη εξάσκηση για τους/τις μαθητές/τριες. Ακόμη, η άποψη και η

παιδαγωγική της ιδεολογία δείχνουν ότι στις περιπτώσεις που κάποιοι/ες μαθητές/τριες φαίνονται να μην έχουν κατακτήσει κάποιες βασικές γνωστικές δομές, είναι καλό να τους προσφέρονται επιπλέον φύλλα εργασίας για εξατομικευμένη βοήθεια και στήριξη (Brock, C. H., Lapp, D., Flood, J., Fisher, D. & Tao Han, K., 2007).

Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευτικοί πολλές φορές διαμαρτύρονται ότι δεν προλαβαίνουν «να βγάλουν την ύλη» στη διάρκεια της διδακτικής ώρας, με αποτέλεσμα να αφήνουν για το σπίτι όσες ασκήσεις περισσεύουν. Αυτές οι ασκήσεις σε συνδυασμό με επιπλέον εργασίες που τυχόν αναθέτουν οι δάσκαλοι/ες συντελούν στην πληρέστερη διερεύνηση ενός θέματος, κάτι που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του περιορισμένου διδακτικού χρόνου Ένας ακόμη σκοπός για τον οποίο οι δάσκαλοι/ες ορίζουν εργασίες για το σπίτι, ο οποίος βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το ύφος και το περιεχόμενο των εργασιών αυτών, αφορά στην εκμάθηση της γοήσης πηγών πληροφοριών, όπως οι εγκυκλοπαίδειες, τα λεξικά, οι σχολικές και δημοτικές βιβλιοθήκες, το διαδίκτυο (Κρασσάς, 2005).

Δεν θα πρέπει να παραλείψουμε τη λειτουργία των εργασιών που αναλαμβάνουν οι μαθητές/τριες, ως μια γέφυρα επικοινωνίας και συνεργασίας του σχολείου με το σπίτι. Οι γονείς ενημερώνονται για την πρόοδο του παιδιού τους και στηρίζουν την προσπάθεια που καταβάλλει για μελέτη στο σπίτι προσφέροντάς του την απαραίτητη υλικοτεχνική, ψυχολογική και υποστηρικτική βοήθεια.

Σε έρευνες που έχουν διεξαχθεί, την κυρίαρχη θέση καταλαμβάνουν οι εργασίες που σχετίζονται με το διδακτικό αντικείμενο των μαθηματικών. Στη συνέχεια ακολουθεί το διάβασμα, η μελέτη, η οποία ανατίθεται σε καθημερινή σχεδόν βάση. Η ορθογραφία έπεται των δύο προηγούμενων διδακτικών αντικειμένων στην κατάταξη των τύπων των κατ' οίκον εργασιών. Αξιοσημείωτο είναι το ότι η ανάθεση εργασιών λογοτεχνικού ύφους και περιεχομένου δεν παρατηρήθηκε να λαμβάνει χώρα σε καθημερινή βάση (Brock, C. H., Lapp, D., Flood, J., Fisher, D. & Tao Han, K., 2007).

Όσον αφορά στο διάβασμα, οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία της ελεύθερης επιλογής και έτσι επιλέγουν να διαβάζουν κείμενα, βιβλία που εμπίπτουν στα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις τους. Μερικοί/ές δάσκαλοι/ες δήλωσαν ότι ζητούν από τους/τις μαθητές/τριές τους να διαβάζουν για μία χρονική περίοδο κάθε βράδυ και να λαμβάνουν μία υπογραφή από τους γονείς τους ενδεικτική του ότι ολοκλήρωσαν τη μελέτη τους (Brock, et al., 2007).

Αναφορικά με τα προαναφερθέντα ερευνητικά δεδομένα, είναι ορθό παιδαγωγικά να παρέχουμε το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής και της αυτενέργειας στους/στις μαθητές/τριες, όπως στο παράδειγμα με το διάβασμα κειμένων και βιβλίων. Άλλωστε, οι αρχές της σύγχρονης Παιδαγωγικής υποδεικνύουν πως η εκπαίδευση δεν πραγματώνεται με διαδικασίες εξωτερικής επιβολής, αλλά μέσα από διαδικασίες αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων (Ματσαγούρας, 2007, σ. 283-284). Είναι σημαντικό οι μαθητές/τριες να μην είναι παθητικοί δέκτες της γνώσης, αλλά να εμπλέκονται στις διαδικασίες μάθησης και έτσι να αναπτύσσουν το αίσθημα της εμπιστοσύνης στις δυνατότητές τους και τον εαυτό τους.

Έρευνες που εστιάζουν στο κατά πόσο οι κατ' οίκον εργασίες οδηγούν σε καλύτερες ακαδημαϊκές επιδόσεις, λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των δασκάλων εξετάζοντας, παράλληλα, την επιβεβαίωση των όσων πιστεύουν μέσα από τη διδακτική τους συμπεριφορά απέναντι στο ζήτημα αυτό. Οι δάσκαλοι/ες στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι υποστηρικτές του σημαίνοντα ρόλου που διαδραματίζουν οι κατ' οίκον εργασίες στη διδακτική πράξη και στα επιθυμητά εκπαιδευτικά αποτελέσματα στα οποία μπορούν να οδηγήσουν. Εμπορούμενοι, λοιπόν, τέτοιων απόψεων αναθέτουν εργασίες για το σπίτι σχεδόν σε καθημερινή βάση και ενθαρρύνουν μαθητές/τριες, αλλά και γονείς, να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην επιμελή και συνεπή στα χρονικά πλαίσια διεκπεραίωσή τους. Η ποσότητα των εργασιών ποικίλει από εκπαιδευτικό σε εκπαιδευτικό, αν και παρατηρείται η τάση ο αριθμός των εργασιών να αυξάνεται όσο αυξάνονται και οι τάξεις (Trautwein, U., Niggli, A., Schnyder, I. & Ludtke, O., 2009).

Παρόλα αυτά, η συχνότητα και η ποσότητα των εργασιών δεν διασφαλίζουν την ακαδημαϊκή πρόοδο. Οι εργασίες θα πρέπει να εξυπηρετούν συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς σκοπούς και η ανάθεσή τους να μην αποτελεί αυτοσκοπό. Σύμφωνα με ερευνητικά πορίσματα, οι υψηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις συνδέονται περισσότερο με την ανάπτυξη κινήτρων στα πλαίσια της ανάθεσης των εργασιών τα οποία ωθούν τους/τις μαθητές/τριες σε μια πιο ενεργή συμμετοχή και προσπάθεια και λιγότερο με τις εργασίες που βασίζονται αποκλειστικά στην πρακτική και την εξάσκηση (Trautwein et. al, 2009).

Αντιθέτως, ο αυστηρός έλεγχος της διεκπεραίωσης των κατ' οίκον εργασιών και οι αναμενόμενες κυρώσεις από το/τη δάσκαλο/α σε περίπτωση μη ολοκλήρωσής τους είναι συνδεδεμένα με αρνητικά συναισθήματα των μαθητών/τριών γύρω από τις

εργασίες που αναλαμβάνουν για το σπίτι. Η βαθμολόγηση των εργασιών ή ο αυστηρός έλεγχος τους από το/τη δάσκαλο/α, ο/η οποίος/α δεν επιτρέπει την ύπαρξη άλυτων ασκήσεων στην τάξη, ίσως θέσουν τους/τις μαθητές/τριες υπό τον πειρασμό να αντιγράψουν από τους/τις πιο δυνατούς/ές – σε επιδόσεις – μαθητές/τριες, προκειμένου να διαφύγουν των δυσάρεστων, αρνητικών συνεπειών (Trautwein et. al, 2009).

Αυτό δεν σημαίνει πως ο έλεγχος των εργασιών είναι κάτι κακό. Αυτό που τίθεται υπό αμφισβήτηση είναι η ποιότητα του ελέγχου. Λόγου χάρη, μία πληροφοριακή ανατροφοδότηση κατά πάσα πιθανότητα θα έχει θετικά αποτελέσματα και τις επιθυμητές επιδράσεις στο μαθητικό πληθυσμό. Με τον όρο πληροφοριακή εννοούμε την ανατροφοδότηση που παρέχεται στα πλαίσια της εξέτασης των κατ' οίκον εργασιών όπου ο/η δάσκαλος/α σχολιάζει τα λάθη των μαθητών/τριών κάνοντας συγκεκριμένες προτάσεις για βελτίωση και κάλυψη των υφιστάμενων μαθησιακών κενών (Elawar & Corno, 1985). Παράλληλα, ο/η δάσκαλος/α ενθαρρύνει τους μαθητές και τις μαθήτριες να εστιάζουν την προσοχή τους στην εργασία που αναλαμβάνουν, να ασχολούνται ολοκληρωτικά με αυτή και να μην περιορίζονται απλά στο να δώσουν τη σωστή απάντηση.

Επιπροσθέτως, οι συνέπειες της ανάθεσης κατ' οίκον εργασιών είναι θετικές στην περίπτωση της αυτόνομης ενασχόλησης των μαθητών/τριών με αυτές, ενώ αρνητικές όταν οι γονείς εμπλέκονται στη διεκπεραίωσή τους. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναφέρει πως δίνει έμφαση στην υπευθυνότητα και την ευσυνειδησία που επιδεικνύει ο/η μαθητής/τρια απέναντι στις κατ' οίκον εργασίες του (Trautwein et. al, 2009).

2.4 Η εμπλοκή του οικογενειακού περιβάλλοντος στις κατ' οίκον εργασίες

Στο περίπλοκο θέμα των κατ' οίκον εργασιών δεν θα μπορούσαν να μείνουν αμέτοχοι και απαθείς οι γονείς. Η άποψή τους για το αν θεωρούν τις εργασίες για το σπίτι ωφέλιμες και απαραίτητες είναι θετική και οι ίδιοι τάσσονται υπέρ της διατήρησης και της ενίσχυσης του ρόλου τους στη διδακτική πράξη. Πέραν όμως της γνώμης που έχουν διαμορφώσει - και η οποία στην πλειοψηφία των γονέων είναι θετική - αξιοσημείωτη είναι η εμπλοκή τους στο ζήτημα αυτό.

Μια εύπορη οικογένεια είναι ικανή να παρέχει στο παιδί της δικό του δωμάτιο, ησυχία και υλικά αγαθά που απαιτούνται για μια επιτυχημένη μελέτη.

Εντούτοις, η ίδια οικογένεια ίσως είναι 'φτωχή' και υστερεί όσον αφορά στο χρόνο που μπορεί να διαθέσει για στήριξη και σχολική υποβοήθηση. Αυτό οφείλεται στα απαιτητικά ωράρια και στις πολλές ώρες εργασίας – συνήθως και των δύο γονέων - σε καθημερινή βάση. Από την άλλη μεριά, μία όχι και τόσο ευκατάστατη οικογένεια ίσως να μην έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις υλικές υποδομές, ωστόσο οι γονείς αφιερώνουν ζωτικό χρόνο από το καθημερινό τους πρόγραμμα, προκειμένου να εμπλακούν στη σχολική ζωή των παιδιών τους και να τους προσφέρουν οποιοδήποτε είδους βοήθεια χρειαστούν (Cooper, 2007, σ. 58). Επιπλέον, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε την αναφορά στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων το οποίο αδιαμφισβήτητα επηρεάζει την ποιότητα βοήθειας που αυτοί προσφέρουν στα παιδιά τους.

Όπως γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό, ο τρόπος με τον οποίο οι γονείς ασχολούνται με τις κατ' οίκον εργασίες των παιδιών τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο, από το εργασιακό τους ωράριο, από τη μόρφωση που έχουν λάβει. Πρωταρχικής, εντούτοις, σημασίας αποτελεί η διάθεση και η προσπάθεια τους να βοηθήσουν τα παιδιά τους με τον καταλληλότερο και πιο αποτελεσματικό για αυτά τρόπο.

Στο σημείο αυτό τίγεται και το ζήτημα της συνεργασίας του οικογενειακού περιβάλλοντος με το σχολικό. Οι γονείς οφείλουν να συνεργάζονται, να συμβουλευούνται τον εκπαιδευτικό για τις παιδαγωγικά ορθότερες προσεγγίσεις των εργασιών που οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν για το σπίτι. Η συχνή επικοινωνία δασκάλου/ας γονέων για ένα τέτοιο μείζον ζήτημα, το οποίο απασχολεί τους/τις μαθητές/τριες καθημερινά, είναι αναγκαία προκειμένου να αποφευχθεί μια ενδεχόμενη σύγχυση του τρόπου με τον οποίο πρέπει οι μαθητές/τριες να προσεγγίζουν τις κατ' οίκον εργασίες τους.

Η γονεϊκή εμπλοκή στις κατ' οίκον εργασίες παρουσιάζει διαφοροποιήσεις καθώς ο τρόπος αντιμετώπισης του συγκεκριμένου ζητήματος αποτελεί προσωπική επιλογή και απόφαση της κάθε οικογένειας. Οι έρευνες έχουν οδηγήσει σε διάφορους τύπους γονεϊκής εμπλοκής, οι οποίοι μπορεί να παρουσιάζονται συνδυαστικά, ο κάθε ένας χωριστά από τον άλλο, ή να εναλλάσσονται μεταξύ τους βάσει των εκάστοτε αναγκών και συνθηκών (Cooper, 2007).

Πολλοί είναι οι γονείς που περιορίζονται στην επίβλεψη και τον έλεγχο των εργασιών των παιδιών τους, προκειμένου να βεβαιωθούν ότι αυτά έχουν προετοιμαστεί επαρκώς για την επόμενη ημέρα. Μία μερίδα γονέων θέτει κανόνες για

τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά τους θα προσεγγίζουν τις εργασίες τους, ώστε να αποδίδουν το μέγιστο έργο σε χρονικά διαστήματα που θα τους επιτρέπουν να έχουν ελεύθερο χρόνο στη διάρκεια της ημέρας και να ασχολούνται και με άλλους είδους δραστηριότητες. Επιπροσθέτως, υπάρχουν και οι περιπτώσεις γονέων οι οποίοι βοηθούν τα παιδιά τους στη διεκπεραίωση των εργασιών που έχουν για το σπίτι. Όσον αφορά στην παροχή βοήθειας, υπάρχει μία διαβάθμιση η οποία κυμαίνεται από μία ενθαρρυντικού και υποστηρικτικού τύπου βοήθεια που επιτρέπει στα παιδιά την ανεξάρτητη ενασχόληση με τις κατ' οίκον εργασίες τους, έως την βοήθεια που οδηγεί σε επίλυση εργασιών από τους ίδιους τους γονείς με απότοκο τη δημιουργία ενός αισθήματος ανικανότητας από μέρους των παιδιών (Cooper, 2007).

Σε μία προσπάθεια κριτικής προσέγγισης των προαναφερθέντων τύπων γονεϊκής παρέμβασης, καθώς και ελέγχου της συσχέτισής τους με την ακαδημαϊκή επιτυχία, θεωρούμε πως η προσέγγιση που περιλαμβάνει την παροχή των σωστών κατευθύνσεων και ενδεικτικών κανόνων αναφορικά με τον ορθότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο εργασίας είναι αυτή που δύναται να φέρει τα καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Είναι γεγονός πως οι μαθητές/τριες έχουν ανάγκη να αισθάνονται ότι οι γονείς τους ενδιαφέρονται για τις καθημερινές τους υποχρεώσεις. Ειδικά οι μαθητές των μικρότερων τάξεων χρειάζονται αρκετά συχνά τη βοήθεια και τις παραινήσεις των γονιών τους.

Ευθύνη των γονέων είναι να ενθαρρύνουν και να δίνουν οδηγίες στα παιδιά τους, ώστε σταδιακά να καταστούν ικανά να οργανώνουν το χρόνο τους, να παίρνουν αποφάσεις για τις καθημερινές υποχρεώσεις και ασχολίες τους καθώς και να προσπαθούν να διεκπεραιώσουν τις εργασίες που αναλαμβάνουν μεθοδικά και όσο το δυνατόν πιο αυτόνομα. Η παροχή βοήθειας θα πρέπει να γίνεται με διακριτικότητα και χωρίς να παρακωλύει την ενεργό δράση και εμπλοκή των μαθητών/τριών στις δικές τους εργασίες.

Όπως προαναφέρθηκε, η επιλογή του τρόπου με τον οποίο θα εμπλέκονται οι γονείς στις κατ' οίκον εργασίες των παιδιών τους είναι υποκειμενική. Οι γονείς συνεκτιμούν διάφορους παράγοντες και αποφασίζουν για την παρέμβασή τους στα καθήκοντα των παιδιών τους. Παράγοντας μείζονος σημασίας είναι η ακαδημαϊκή επίδοσή τους. Συγκεκριμένα, εάν τα παιδιά τους έχουν καλή και ικανοποιητική σχολική επίδοση, τα πηγαίνουν καλά, όπως συνηθίζεται να λέμε, τότε η εμπλοκή τους στις κατ' οίκον εργασίες είναι υποστηρικτική και προωθεί την αυτόνομη δράση τους.

Στην περίπτωση που η επίδοση των παιδιών δεν είναι καλή τότε οι γονείς επιβλέπουν πιο στενά την εργασία των παιδιών τους και βοηθούν στη διεκπεραίωσή τους.

Όσον αφορά στην ανάμειξη των γονέων στις κατ' οίκον εργασίες, η πλειοψηφία των δασκάλων υποστηρίζει την αυτονομία του μαθητή στην επίλυση και εκπόνησή τους. Ταυτόχρονα, όπως διαπιστώθηκε ερευνητικά, οι δάσκαλοι/ες αμφιταλαντεύονται για το αν θα πρέπει να αποδεχθούν ή να απορρίψουν τον έλεγχο και την παρέμβαση των γονέων στις εργασίες που ανατίθενται για του σπίτι (Trautwein, U., Niggli, A., Schnyder, I. & Ludtke, O. 2009). Ωστόσο, δεν θα πρέπει να απορρίπτουμε την ικανότητα των γονέων να παρεμβαίνουν με παιδαγωγικά ορθό τρόπο που να συμφωνεί με τις διδακτικές μεθόδους και προσεγγίσεις του εκπαιδευτικού και να συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσης των παιδιών τους στις κατ' οίκον εργασίες.

2.5 Το μοντέλο των Trautwein και Koller

Από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί προέκυψε το μοντέλο των κατ' οίκον εργασιών (Trautwein & Koller, 2006). Σύμφωνα με το πρότυπο αυτό, όταν εξετάζουμε το ζήτημα της επίλυσης και διεκπεραίωσης των κατ' οίκον εργασιών θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη τους παράγοντες που διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο στο/θέμα αυτό. Αυτοί οι παράγοντες είναι οι μαθητές/τριες, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και το μαθησιακό περιβάλλον, όπως αυτό διαμορφώνεται.

Εάν επιθυμούσαμε να κάνουμε μία αδρομερή αναφορά σε κάθε έναν από τους ανωτέρω παράγοντες και το ρόλο τους στις κατ' οίκον εργασίες, θα ξεκινούσαμε διευκρινίζοντας σε ποια τάξη του δημοτικού αναφερόμαστε και ειδικότερα σε ποιο μάθημα. Κάθε τάξη και κάθε διδακτικό αντικείμενο έχει διαφορετικές απαιτήσεις και αξιώσεις από το/τη μαθητή/τρια. Το επίπεδο κάθε μαθητή/τριας είναι διαφορετικό και όλοι/ες οι μαθητές/τριες μαζί συνθέτουν την εικόνα της τάξης και διαμορφώνουν το συνολικό της επίπεδο. Παρατηρείται μία αμφίδρομη σχέση καθώς οι απαιτήσεις που διαμορφώνονται σε κάθε τάξη εξαρτώνται από το επίπεδο των μαθητών/τριών συνολικά αλλά και σε ατομικό επίπεδο.

Το επίπεδο κάθε μαθητή/τριας προσδιορίζεται από τα κληρονομικά χαρακτηριστικά, τις γνωστικές ικανότητες και την ευσυνειδησία του απέναντι στο μαθητικό του καθήκον. Η συμπεριφορά που δείχνει ο/η κάθε μαθητής/τριας απέναντι στις κατ' οίκον εργασίες του, η προσπάθεια που καταβάλλει προσδιορίζονται από τα

εξής: τη συμμόρφωση, τη συγκέντρωση, τον αριθμό των εργασιών που ολοκληρώνει. Επίσης, ο χρόνος που αφιερώνει για την εκπόνηση των εργασιών και οι μαθησιακές στρατηγικές (γνωστικές και μεταγνωστικές) συνεισφέρουν στη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος από το οποίο εξαρτάται ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει ο/η μαθητής/τριας τις εργασίες και την επίδοσή του σε αυτές. Ειδικότερα, η επίδοσή του προσδιορίζεται από τους βαθμούς του σε κάθε μάθημα και από την επίδοσή του στα διάφορα διαγωνίσματα.

Δεν θα πρέπει να αμελούμε το ρόλο που διαδραματίζουν οι γονείς στις εργασίες που έχουν να διεκπεραιώσουν τα παιδιά τους. Αρχικά κάθε γονέας το αντιμετωπίζει διαφορετικά καθώς είναι άλλες οι ακαδημαϊκές προσδοκίες και άλλο το ενδιαφέρον που επιδεικνύει για το σχολείο. Σημαντικό στοιχείο είναι η επικοινωνία μεταξύ γονέα – παιδιού για τα σχολικά ζητήματα και αυτό το στοιχείο είναι καθοριστικό για την στάση που θα έχει ο γονέας αναφορικά με τις εργασίες.

Η συμπεριφορά που θα επιδείξουν οι γονείς συνίσταται στη συχνότητα, το πόσο δηλαδή συχνά, βοηθούν τα παιδιά τους, το πόσο συχνά ελέγχουν το αν αυτά έχουν διεκπεραιώσει τις εργασίες τους καθώς επίσης και το χρόνο που ξοδεύουν για να ασχοληθούν με αυτή την παράμετρο της μαθητικής ζωής των παιδιών τους. Τα ποιοτικά στοιχεία αφορούν στις προοπτικές της βοήθειας, τη μη ηθελημένη βοήθεια, την παιδαγωγική τους κατάρτιση.

Όλοι οι ανωτέρω παράγοντες, το επίπεδο της τάξης, του μαθητή, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του/της μαθητή/τριας και ο ρόλος των γονέων, αλληλοσχετίζονται και διαμορφώνουν το πλαίσιο που αφορά στις κατ' οίκον εργασίες.

Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε πως μαθητές/τριες με υψηλές γνωστικές ικανότητες έχουν μεγάλη αυτοπεποίθηση όσον αφορά στις ικανότητές τους να συμπληρώσουν τις εργασίες τους.

Από τα ερευνητικά δεδομένα προκύπτει ότι υψηλής ποιότητας εργασίες έχουν συνολικά θετική επίδραση στην δημιουργία κινήτρων για μεγαλύτερη προσπάθεια. Όταν αναφερόμαστε σε υψηλής ποιότητας εργασίες εννοούμε αυτές που είναι καλά προετοιμασμένες, περιλαμβάνουν σημεία διαβαθμισμένης δυσκολίας και προσεκτική συζήτηση στην τάξη σχετική με τις εργασίες των μαθητών/τριών, ώστε να υπάρξει ανατροφοδότηση. Κλείνοντας θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε περαιτέρω ότι οι εξατομικευμένες εργασίες μπορούν να βοηθήσουν τους/τις μαθητές/τριες στο να

αναπτύξουν ευχάριστα αισθήματα και προσδοκίες ειδικά όταν προσφάτως έχουν βιώσει μια ακαδημαϊκή αποτυχία.

2.6 Η εξατομίκευση των κατ' οίκον εργασιών

Όπως γίνεται αντιληπτό, το επίπεδο μια τάξης αποτελεί συνάρτηση του ατομικού επιπέδου κάθε μαθητή/τριας. Κάθε μαθητής/τρια είναι μια ξεχωριστή προσωπικότητα, με διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες. Κατά πόσο οι κατ' οίκον εργασίες που ανατίθενται από τους/τις δασκάλους/ες - σχεδόν σε καθημερινή βάση – δύνανται να ανταποκριθούν και να καλύψουν τις ατομικές ανάγκες των μαθητών; Το ζήτημα αυτό είναι μείζονος σημασίας και θα πρέπει να απασχολεί και να προβληματίζει κάθε εκπαιδευτικό που σπεύδει να αναθέσει εργασίες για περεταίρω εξάσκηση και κατανόηση.

Ενδεικτικές διδακτικές προσεγγίσεις της εξατομικευμένης ανάθεσης εργασιών για το σπίτι αποτελούν η μείωση της ποσότητας των εργασιών για τους/τις μαθητές/τριες που αντιμετωπίζουν σημαντικές ακαδημαϊκές δυσκολίες, η ποικιλία στο ύφος και το περιεχόμενο των αναγνωσμάτων που προσφέρονται για μελέτη δεδομένων των διαφορετικών αναγνωστικών επιπέδων, οι διαφοροποιημένες λίστες λέξεων ορθογραφίας και οι διαφορετικές ασκήσεις μαθηματικών που εξυπηρετούν τις μοναδικές δυνατότητες και ανάγκες των μαθητών/τριών.

Οι εργασίες που λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο κάθε μαθητή/τριας επιφέρουν σημαντικά εκπαιδευτικά αποτελέσματα, καθώς βελτιώνουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες του/της καθενός/μιάς στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Παρόλα αυτά, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί τάσσονται υπέρ της ανάθεσης των ίδιων εργασιών – ως προς την ποσότητα και το περιεχόμενο – στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού, καθότι αυτό είναι πιο βολικό και εύκολο για αυτούς.

Επιπλέον, αισθάνονται πως αν ακολουθήσουν τις διδακτικές αρχές μιας διαφοροποιημένης διδασκαλίας και προσφέρουν στους/στις μαθητές/τριες ασκήσεις ανάλογες του επιπέδου τους, θα αδικήσουν τους/τις αδύναμους/ες μαθητές/τριες και θα τους στιγματίσουν με την ταμπέλα του/της «κακού/ής μαθητή/τριας». Δεδομένου, όμως, ότι όλοι/ες οι μαθητές/τριες έχουν - ως ένα βαθμό - συνείδηση του επιπέδου και των δυνατοτήτων τόσο των δικών τους όσο και των συμμαθητών/τριών τους, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εστιάσουν την προσοχή τους και στις ατομικές ανάγκες των μαθητών. Αδικία δεν αποτελεί να διαφοροποιείς τις εργασίες που παραδίδεις στα

παιδιά, αλλά το να δίνεις σε όλα το ίδιο υλικό προς επεξεργασία αγνοώντας το δικαίωμά τους να προσπαθήσουν και να βελτιώσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητες τους.

2.7 Ο ρόλος της ανατροφοδότησης στις κατ' οίκον εργασίες

Οι κατ' οίκον εργασίες, οι οποίες δίνονται όχι απλά για εξάσκηση και περαιτέρω εμπέδωση, αλλά και για να διαπιστώσει ο δάσκαλος τις αδυναμίες και τα εκπαιδευτικά κενά των μαθητών του, καλούνται *πληροφοριακές*. Ο δάσκαλος προσφέρει εργασίες που το ύφος και το περιεχόμενό τους του επιτρέπει τη διαπίστωση του βαθμού στον οποίο οι μαθητές/τριες έχουν κατανοήσει και κατακτήσει τη γνώση, ώστε στη συνέχεια να σχεδιάσει τις κατάλληλες διδακτικές ενέργειες που θα οδηγήσουν σε βελτίωση του μαθησιακού επιπέδου της τάξης του.

Μολονότι η ποιότητα των κατ' οίκον εργασιών είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επιδρά στην επίδοση των μαθητών/τριών, εντούτοις η ανάθεση και ο έλεγχος τους θα πρέπει να συνοδεύεται και από ένα αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας, την ανατροφοδότηση. Μέσα από τη διδακτική φάση της ανατροφοδότησης, ο/η εκπαιδευτικός σχολιάζει τα λάθη των μαθητών/τριών του/της, προβαίνει σε συγκεκριμένες προτάσεις για βελτίωση και τους ενθαρρύνει να εστιάζουν την προσοχή τους και να αφοσιώνονται ολοκληρωτικά στις εργασίες τους χωρίς η μόνη τους έγνοια να είναι το να δώσουν τη σωστή απάντηση. Μέσα από τη διδακτική φάση της ανατροφοδότησης ο/η εκπαιδευτικός συνειδητοποιεί την απήχηση των διδακτικών του μεθόδων και διαπιστώνει τις αλλαγές που πρέπει να κάνει ώστε να βελτιώσει τις διδακτικές του/της προσεγγίσεις προς όφελος των μαθητών/τριών του/της.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους ο/η δάσκαλος/α μπορεί να προσφέρει ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/τριές του/της. Οι μαθητές/τριες αποκτούν πληροφορίες σχετικά με το σημεία που κατανοούν, αλλά και για αυτά στα οποία συναντούν δυσκολίες ως προς την κατανόησή τους. Επιπλέον, δέχονται παραινέσεις, οδηγίες και στρατηγικές που θα τους βοηθήσουν να βελτιωθούν και επιτύχουν τους μαθησιακούς στόχους που κατά καιρούς τίθενται στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών. Για τους/τις εκπαιδευτικούς, η ανατροφοδότηση σημαίνει πληροφόρηση για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας τους, ώστε να γνωρίζουν

ποια τι πρέπει να κάνουν και πως θα πρέπει να διαφοροποιήσουν τη συμπεριφορά τους στο εξής (Hattie, J. & Timperley, H. 2007). Η διδακτική φάση της ανατροφοδότησης είναι εξίσου σημαντική και για τους/τις εκπαιδευτικούς, όπως και για τους/τις μαθητές/τριες. Όταν από αυτή μαθαίνουν αμφότεροι οι παράγοντες της διδακτικής πράξης, τότε αποκτά αξία και ουσία.

Πέραν της ανατροφοδότησης που προέρχεται από τους/τις δασκάλους/ες, οι ίδιοι/ες οι μαθητές/τριες μπορούν να διαδραματίσουν ένα σημαίνοντα ρόλο μέσω της εκτίμησης της απόδοσής τους στις κατ' οίκον εργασίες τους. Γνωρίζοντας και έχοντας κατανοήσει το μαθησιακό αντικείμενο καθώς και τα κριτήρια με τα οποία θα ελεγχθεί η εργασία τους, οι μαθητές/τριες μπορούν να αναστοχαστούν πάνω στην προσπάθειά τους και να βελτιωθούν.

Οι κατ' οίκον εργασίες είναι αναγκαίο να ελέγχονται και να εξετάζονται με συνέπεια και σε διαρκή βάση. Πέραν της πληροφόρησης που δέχονται οι μαθητές/τριες για τα τυχόν αδύναμα σημεία τους, η ουσία της ανατροφοδότησης έγκειται στην προσοχή και τη σημασία που επιδεικνύει ο εκπαιδευτικός στη δουλειά και στην προσπάθειά τους. Η αδιαφορία ή η αμέλεια του/της εκπαιδευτικού απέναντι στις εργασίες που ο/η ίδιος/α έχει παραδώσει στους/στις μαθητές/τριες είναι πιθανό να οδηγήσει σε αδιάφορη μελλοντική αντιμετώπισή τους από μέρους των μαθητών/τριών. Όταν οι μαθητές/τριες παρατηρούν ότι ο κόπος τους όχι μόνο δεν ανταμείβεται αλλά ούτε καν μνεία σε αυτόν δε γίνεται, τότε μειώνεται ο ζήλος και η επιθυμία τους να καταβάλλουν τα μέγιστα για το καλύτερο αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, είναι ανάγκη οι εκπαιδευτικοί να αναθέτουν εργασίες έχοντας συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς σκοπούς κατά νου, την πρόθεση να αφιερώσουν χρόνο στο να παρέχουν σχετικές εξηγήσεις και οδηγίες καθώς και τη διάθεση να ελέγξουν και να εξετάσουν επιμελώς τα αποτελέσματα τις προσπάθειας των μαθητών/τριών τους.

3. Οι κατ' οίκον εργασίες στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο

Όπως έχει προαναφερθεί στην παρούσα εργασία, η προετοιμασία για τα μαθήματα της επόμενης μέρας αποτελεί μία από τις βασικότερες λειτουργίες του ολοήμερου δημοτικού σχολείου. Οι δάσκαλοι/ες της μεταμεσημβρινής ζώνης καταβάλλουν μεγάλη και φιλότιμη προσπάθεια, ώστε οι μαθητές/τριες να αποχωρούν από το ολοήμερο έχοντας διεκπεραιώσει το σύνολο των εργασιών που τους ανέθεσε ο/η δάσκαλος/α της πρωινής ζώνης στα διδακτικά αντικείμενα της Γλώσσας και των Μαθηματικών (Παππάς, 2006).

Ο χρόνος που διατίθεται για την προετοιμασία των μαθημάτων στο ολοήμερο πολλές φορές θεωρείται ανεπαρκής. Σύμφωνα με την εγκύκλιο του ολοήμερου δημοτικού σχολείου, για τις τάξεις Α' και Β' προβλέπονται 10 ώρες την εβδομάδα, ενώ για τις υπόλοιπες τάξεις (Γ', Δ', Ε' και ΣΤ') 7-8 ώρες. Εάν, μάλιστα, αναλογιστούμε ότι η κάθε διδακτική ώρα διαρκεί 35 λεπτά, αντιλαμβανόμαστε τον περιορισμένο χρόνο που παραχωρείται στα πλαίσια του ολοήμερου για την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας, ειδικά όσον αφορά τις μεγαλύτερες τάξεις (Παππάς, 2006).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, των μαθητών/τριών καθώς και των γονέων σχετικά με το χρόνο που αφιερώνεται στις κατ' οίκον εργασίες. Στη συνέχεια, παραθέτουμε τα πορίσματα ορισμένων ερευνών τα οποία θα μας διαφωτίσουν επί του θέματος και θα μας πληροφορήσουν για την επικρατούσα εκπαιδευτική κατάσταση στο ολοήμερο.

Προτού όμως επικεντρωθούμε στα ερευνητικά αποτελέσματα, οφείλουμε να συλλογιστούμε τα ενδεχόμενα προβλήματα που σχετίζονται με το διαθέσιμο χρόνο για τις κατ' οίκον εργασίες και αντιμετωπίζει – κατά κύριο λόγο – ο/η δάσκαλος/α που εργάζεται στο ολοήμερο.

Αρχικά, ο/η δάσκαλος/α της πρωινής ζώνης πολλές φορές αδυνατεί να αξιοποιήσει κατάλληλα το διδακτικό χρόνο, ώστε η μαθησιακή διαδικασία και οι εργασίες να ολοκληρώνονται εντός της σχολικής τάξης. Η αδυναμία αυτή οφείλεται ενδεχομένως σε έλλειψη προγραμματισμού και οργανωμένου σχεδιασμού της διδασκαλίας, σε λανθασμένη διδακτική προσέγγιση του νέου διδακτικού αντικειμένου ή σε έλλειψη της απαιτούμενης πείρας (Παππάς, 2006). Ακόμη, η απουσία ενός συνεργατικού κλίματος μεταξύ των δασκάλων του πρωινού και του μεσημβρινού προγράμματος αποτελεί μείζον πρόβλημα σε πολλά ολοήμερα σχολεία.

Είναι αναγκαίο οι δάσκαλοι του κανονικού προγράμματος να συνειδητοποιήσουν τη συμπληρωματική λειτουργία του ολοήμερου σχολείου και τη σημασία της επικοινωνίας με τους/τις συναδέλφους τους προς όφελος μιας κοινής γραμμής πλεύσης στο ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών.

Σε αυτό το σημείο αξίζει μία σύντομη μνεία στη σπουδαιότητα της ανάπτυξης συνεργατικού κλίματος μεταξύ των δασκάλων της πρωινής και της μεταμεσημβρινής ζώνης. Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών του πρωινού προγράμματος με τους εκπαιδευτικούς του ολοήμερου προγράμματος είναι μείζονος σημασίας στη διδακτική πράξη. Η απουσία συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των δασκάλων αποβαίνει εις βάρος των μαθητών/τριών και των επιδιωκόμενων διδακτικών στόχων. Ειδικότερα, στερεί από τους/τις δασκάλους/ες τη δυνατότητα μιας συντονισμένης παρέμβασης, η οποία οδηγεί σε αποτελεσματικότερη προσέγγιση των διδακτικών αντικειμένων και σε καλύτερη κατανόηση της ύλης από τον μαθητικό πληθυσμό. Επιπροσθέτως, μέσω της συνεργασίας δύνανται να αντιμετωπιστούν προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν είτε σε μαθησιακό, οικογενειακό ή κοινωνικό επίπεδο. Σύμφωνα με την εγκύκλιο του Ολοήμερου Δημοτικού σχολείου (Εγκύκλιος του ΥΠ.Ε.Π.Θ, Φ.12/725/66545/Γ1/9-6-2009), οι δάσκαλοι/ες της πρωινής ζώνης συνεργάζονται στενά με τους/τις δασκάλους/ες της μεταμεσημβρινής ζώνης, ανταλλάσσουν απόψεις και επανασχεδιάζουν τη διδασκαλία τους, όπου κριθεί απαραίτητο. Οι συναντήσεις αυτές πραγματοποιούνται σε καθορισμένη ημέρα της εβδομάδας – τουλάχιστον μία την εβδομάδα, η οποία ορίζεται στην αρχή του σχολικού έτους με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων (Εγκύκλιος Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου 2009).

Επιπροσθέτως, πρόβλημα συνιστά ο αριθμός των μαθητών/τριών που στελεχώνουν τα τμήματα του ολοήμερου, ο οποίος σύμφωνα με τις εγκυκλίους του ΥΠΕΠΘ δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 15 παιδιά (Εγκύκλιος Ολοήμερου σχολείου, Φ.12/ 773/77094/Γ1/28-7-2006). Σε αντίθετη περίπτωση, οι λειτουργίες του ολοήμερου δεν επιτελούνται σε ικανοποιητικό βαθμό και τοιούτοτρόπως μειώνεται η αποτελεσματικότητά του. Εάν συνυπολογιστεί και το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο που υφίσταται σε κάθε τμήμα, τότε αντιλαμβανόμαστε πως ο/η εκπαιδευτικός έχει να ανταποκριθεί στις εκπαιδευτικές ανάγκες μαθητών/τριών υψηλών και χαμηλών επιδόσεων απαντώντας στις ανάγκες έκαστου/ης μαθητή/τριας στο δεδομένο διδακτικό χρόνο (Παππάς, 2006). Τέλος, ο όγκος των κατ' οίκον εργασιών συνιστά πρόβλημα που για να επιλυθεί θα πρέπει ο/η κάθε εκπαιδευτικός να στοχαστεί τους βαθύτερους λόγους ανάθεσης κατ' οίκον εργασιών, τις επιδιώξεις και τους

εκπαιδευτικούς στόχους καθώς και την αποτελεσματικότητα του πλήθους των εργασιών που προσφέρουν στις σχολικές επιδόσεις των μαθητών/τριών.

Αυτό που αξίζει να επισημάνουμε είναι ότι η κάθε παράμετρος που σχετίζεται με τις κατ' οίκον εργασίες θα πρέπει να συνεξετάζεται με τις υπόλοιπες παραμέτρους, καθότι ένα πολύπλοκο ζήτημα, όπως αυτό των κατ' οίκον εργασιών, δεν είναι απόρροια ενός μόνο προβληματικού παράγοντα, αλλά συνιστά αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης των διαφορετικών παραμέτρων που το συνθέτουν.

3.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση : οι κατ' οίκον εργασίες στο ολοήμερο σχολείο

Η αναγκαιότητα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα υποδεικνύεται από γνωστικούς, παιδαγωγικούς αλλά και κοινωνικούς λόγους (Δεμίρογλου, 2005, σ. 29 -56). Το πρόγραμμα σπουδών του Ολοήμερου παρέχει την ευκαιρία στους μαθητές και τις μαθήτριες να καλυτερεύσουν τις επιδόσεις τους βάσει των ατομικών αναγκών και δεξιοτήτων τους, να αναβαθμίσουν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις με συμμαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς, καθώς και να αναπτύξουν δεξιότητες υπευθυνότητας και ευσυνειδησίας απέναντι στις υποχρεώσεις τους.

Ανάμεσα στους σκοπούς λειτουργίας του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου εντοπίζεται η προετοιμασία για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας. Ειδικότερα επισημαίνουμε την διεκπεραίωση των κατ' οίκον εργασιών, τις οποίες ο/η δάσκαλος/α της πρωινής ζώνης αναθέτει στους/στις μαθητές/τριες στα διδακτικά αντικείμενα – κυρίως – της Γλώσσας και των Μαθηματικών, στα πλαίσια της μεταμεσημβρινής ζώνης. Πρόκειται για ένα αδιαμφισβήτητο σημαντικό σκοπό, ο οποίος αποτελεί σημείο συζήτησης και αντιπαράθεσης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων, πολιτείας).

Η εξέταση και η διαπίστωση των απόψεων και των αντιλήψεων των ανωτέρω φορέων θα μπορούσε να υλοποιηθεί μέσω έρευνας σε αντιπροσωπευτικά δείγματα κάθε πληθυσμού. Στο παρόν κεφάλαιο, επιδιώκεται μία σύντομη επισκόπηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων αναφορικά με τις απόψεις των δασκάλων, των μαθητών/τριών και των γονέων γύρω από το θέμα των κατ' οίκον εργασιών στο ολοήμερο σχολείο.

3.1.1 Απόψεις εκπαιδευτικών

Αρχικά, παραθέτουμε την οπτική των εκπαιδευτικών, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους τάσσονται υπέρ της χρησιμότητας και της ωφελιμότητας των κατ' οίκον εργασιών στη διδακτική πράξη και για το λόγο αυτό αναθέτουν συχνά, αν όχι καθημερινά, εργασίες για το σπίτι. Σε έρευνα των Θωίδη και Χανιωτάκη, διαπιστώθηκε ότι περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς που εργάζονται στο ολόημερο συγκλίνουν προς την αναγκαιότητα των κατ' οίκον εργασιών εστιάζοντας στους γνωστικούς στόχους που επιδιώκονται μέσω αυτών. Η επιδίωξη παιδαγωγικών στόχων – όπως η αυτόνομη μάθηση – δεν υποστηρίχτηκε σε μεγάλο ποσοστό από τους/τις εκπαιδευτικούς (ούτε από το 1/5 αυτών).

Όσον αφορά στο χαρακτήρα των κατ' οίκον εργασιών, η συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων θεωρεί ότι η διεκπεραίωση των εργασιών για το σπίτι πρέπει να είναι υποχρεωτική. Αναφορικά με το ζήτημα της βαθμολόγησης, τα ποσοστά όσων επικροτούν την ανελλιπή βαθμολόγηση των εργασιών με αυτών που απορρίπτουν εντελώς αυτή την τακτική κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα, γύρω στο 25%. Σε αυτό το σημείο αξίζει να επισημάνουμε πως ο λόγος για τον οποίο τίθενται υπό συζήτηση ο υποχρεωτικός χαρακτήρας και η βαθμολόγηση των εργασιών για το σπίτι έγκειται στην αντίληψη ότι οι κατ' οίκον εργασίες αποτελούν φορέα εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Ο/η δάσκαλος/α μοιράζει κοινές και χωρίς καμία διαφοροποίηση ως προς τις ατομικές μαθητικές ανάγκες εργασίες, οι οποίες βελτιώνουν τις επιδόσεις των δυνατών μαθητών και επιδεινώνουν τις δυσκολίες των αδυνάμων.

Σε μία προσπάθεια συσχετισμού δύο ποιοτικών χαρακτηριστικών, όπως του φύλου και της πεποίθησης ότι οι κατ' οίκον εργασίες πρέπει να βαθμολογούνται, διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί είναι αυτές που επιδοκιμάζουν τη βαθμολόγηση σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι άνδρες συνάδελφοί τους. Επιπλέον, η μεταβλητή 'ηλικία' διαδραματίζει, όπως αποδεικνύεται ερευνητικά, σημαίνοντα ρόλο στις επικρατούσες αντιλήψεις για τις κατ' οίκον εργασίες. Μεγαλύτερης ηλικίας εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι εργασίες αυτές βελτιώνουν τη σχολική επίδοση, ενώ μικρότερης ηλικίας συνάδελφοί τους πιστεύουν στη συμπληρωματική στο έργο του σχολείου λειτουργία τους. Προφανώς, οι νέες γενιές εκπαιδευτικών έχουν προβληματιστεί περισσότερο επί των κατ' οίκον εργασιών και έχουν φτάσει σε σημεία αμφισβήτησης του ρόλου και της αποτελεσματικότητάς τους στη διδακτική

πράξη. Για το λόγο αυτό, ίσως, να πιστεύουν στο συμπληρωματικό τους ρόλο στην ουσιαστική δουλειά που πραγματοποιείται εντός της τάξης.

Στις ερωτήσεις που αναφέρονται στο χώρο και το χρόνο πραγματοποίησης των κατ' οίκον εργασιών, οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν αντιλήψεις που υποδεικνύουν τον κύριο στόχο του ολοήμερου σχολείου, τη μετατροπή δηλαδή των κατ' οίκον εργασιών σε σχολικές. Αν επιθυμούσαμε να μιλήσουμε με αριθμούς και ειδικότερα με ποσοστά, θα επισημαίναμε πως το 70% περίπου των δασκάλων θεωρεί ότι ο πιο κατάλληλος χώρος και χρόνος για την διεκπεραίωση των εργασιών αυτών είναι το ολοήμερο σχολείο. Αμέσως μετά, το 25% των εκπαιδευτικών θεωρεί ως παιδαγωγικά ενδεδειγμένο χώρο και χρόνο το πρόγραμμα μαθημάτων της πρωινής ζώνης. Πολύ μικρό το ποσοστό των δασκάλων (μόλις 5%) που προτιμούν το σπίτι ως καταλληλότερο χώρο και χρόνο για τις εργασίες που αναθέτουν στους/στις μαθητές/τριές τους.

Κατά συνέπεια, παρατηρούμε πως οι εκπαιδευτικοί επικροτούν το ρόλο και τους στόχους του ολοήμερου σχολείου στο ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών. Στη διάρκεια του ολοήμερου, οι μαθητές/τριες θα προετοιμάζονται για τα μαθήματα της επόμενης μέρας, θα κατανοούν εις βάθος όσα διδάχθηκαν από το/τη δάσκαλο/α της πρωινής ζώνης και θα επιλύουν κάθε απορία και προβληματισμό τους βελτιώνοντας έτσι το μαθησιακό τους επίπεδο.

Ένα ενδιαφέρον σημείο που εξετάστηκε στην έρευνα αποτελεί η ανατροφοδότηση που ο/η δάσκαλος/α παρέχει όταν έρθει η ώρα του ελέγχου της διεκπεραίωσης των κατ' οίκον εργασιών. Η συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων του ολοήμερου αναφέρει πως βοηθά τους μαθητές και τις μαθήτριες να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους και δεν αρκείται σε μία απλή επίβλεψη. Συχνά, οι εργασίες συζητιούνται στον πίνακα και πολλές φορές ο/η δάσκαλος/α χωρίζει τους/τις μαθητές/τριες σε ομάδες προκειμένου το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού να φέρει εις πέρας τις υποχρεώσεις του. Αρκετά ευόλιμο κρίνεται το ποσοστό των δασκάλων του ολοήμερου (36%) που απευθύνεται στον/στην κάθε μαθητή/τρια ξεχωριστά και του προσφέρει την ευκαιρία να λύσει τις προσωπικές του απορίες και να οδηγηθεί στη συμπλήρωση των εργασιών του μέσα από την κατανόηση και την εμπέδωση και όχι μέσα από την παθητική τακτική της αντιγραφής από τους/τις συμμαθητές/τριές του/της ή τον/την δάσκαλο/α.

Εντούτοις, η προσοχή των εκπαιδευτικών εστιάζεται στα μαθήματα της Γλώσσας και των Μαθηματικών και οι περισσότεροι από αυτούς ασχολούνται με τ

υπόλοιπα μαθήματα μόνο όταν τους περισσέψει χρόνος. Άλλωστε και οι οδηγίες του Υπουργείου επικεντρώνονται στην προετοιμασία των συγκεκριμένων διδακτικών αντικειμένων για την επόμενη ημέρα.

Το ζήτημα της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών/τριών προωθείται σε ικανοποιητικό βαθμό λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί σε σχετική ερώτηση. Εντούτοις, αυτό που διαπιστώθηκε είναι ότι οι μαθητές/τριες δεν διαθέτουν τετράδιο στο οποίο να σημειώνουν τις υποχρεώσεις τους για το σπίτι μέσω του οποίου να μπορούν να ενημερώνονται σχετικά αφενός οι εκπαιδευτικοί του ολοήμερου και αφετέρου οι γονείς.

Αναφορικά με τις επικρατούσες συνθήκες στο ολόημερο, οι δάσκαλοι/ες στην πλειονότητά τους υποστηρίζουν πως δεν ισχύει η άποψη ότι επικρατεί θόρυβος και φασαρία που δεν επιτρέπει στα παιδιά να συγκεντρωθούν. Επιπλέον, διαφωνούν και με την άποψη ότι στο ολόημερο σχολείο διεκπεραιώνονται μόνο οι εύκολες ασκήσεις που επιλύονται μηχανικά, καθώς αυτές δεν απαιτούν ιδιαίτερη σκέψη και συγκέντρωση. Συνεπώς, οι συνθήκες της μεταμεσημβρινής ζώνης του ολοήμερου σχολείου, όπως παρουσιάζονται μέσα από τις απαντήσεις των δασκάλων που εργάζονται σε αυτό, επιτρέπουν την ενασχόληση με κάθε λογής δραστηριότητα είτε αυτή απαιτεί πολλή ή λιγότερη συγκέντρωση.

Ακόμη, ο διαθέσιμος χρόνος για την προετοιμασία και μελέτη θεωρείται ικανοποιητικός από τους/τις εκπαιδευτικούς σε ένα αρκετά υψηλό βαθμό. Το σημείο στο οποίο οι εκπαιδευτικοί προβληματίζονται και ανθίστανται είναι ο αριθμός των μαθητών/τριών σε κάθε τμήμα του ολοήμερου. Συνεπώς, σε περιπτώσεις τμημάτων με μεγάλο αριθμό μαθητών/τριών, αν και ο χρόνος επαρκεί, ο/η δάσκαλος/α δεν προλαβαίνει να ασχοληθεί εκτενώς με κάθε μαθητή/τρια. Η λύση, λοιπόν, δεν έγκειται στην αύξηση του χρονικού διαστήματος στο οποίο οι μαθητές/τριες μελετούν και προετοιμάζονται για την επόμενη ημέρα καθότι μία τέτοια ρύθμιση θα απέβαινε εις βάρος των άλλων διδακτικών αντικειμένων και του γενικότερου παιδαγωγικού χαρακτήρα του μεσημβρινού προγράμματος. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στον αριθμό των τμημάτων του ολοήμερου, ο οποίος δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 15 παιδιά.

Ένα ενθαρρυντικό στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι οι μαθητές/τριες επιστρέφουν στο σπίτι τους έχοντας ολοκληρώσει τις εργασίες τους. Οι δάσκαλοι/ες υποστήριξαν τη συγκεκριμένη άποψη σε ποσοστό 62%. Πρόκειται για ένα ποσοστό που μολονότι είναι θετικό, εντούτοις εγείρει ανησυχίες αναφορικά με τη

δουλειά που πραγματοποιείται στο ολοήμερο σχολείο και το αν οι μαθητές/τριες φεύγοντας στις τέσσερις το απόγευμα από το σχολείο έχουν ακόμη υποχρεώσεις που πρέπει να φέρουν εις πέρας στο σπίτι. Εάν ληφθούν υπόψη και οι εξωσχολικές δραστηριότητες που καταλαμβάνουν σημαίνουσα θέση στο καθημερινό πρόγραμμα των παιδιών, τότε αντιλαμβανόμαστε το λόγο για τον οποίο θα ήταν αδιανόητο ένας/μία μαθητής/τρια να παρακολουθεί τα μαθήματα της μεταμεσημβρινής ζώνης από τη στιγμή που επιστρέφοντας στο σπίτι θα είχε περισσότερη από μία ώρα μελέτης.

Κλείνοντας τη σύντομη επισκόπηση στα δεδομένα της έρευνας, αξίζει μία αναφορά στο ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών και στις συζητήσεις που πραγματοποιούνται σχετικά με αυτό. Το αν οι κατ' οίκον εργασίες αποτελούν κύριο θέμα συζητήσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών διαπιστώθηκε σε ένα ποσοστό 70% του συνόλου των ερωτηθέντων, οι περισσότεροι εκ των οποίων έχουν ενημερωθεί και έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια επιμόρφωσης σχετικά με το ζήτημα αυτό. Η μερίδα των δασκάλων που δήλωσε ότι δεν έχει λάβει κάποιου είδους εκπαίδευση συνήθως δεν συζητά πολύ για το θέμα των εργασιών που ανατίθενται στο σπίτι.

3.1.2 Απόψεις μαθητών

/ Πέραν των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών, αξίζει να παραθέσουμε τις απόψεις των μαθητών/τριών που φοιτούν στο ολοήμερο σχολείο σχετικά με τις κατ' οίκον εργασίες, ώστε η ερευνητική μας επισκόπηση να μην είναι μονομερής. Άλλωστε οι έρευνες που κατά καιρούς διεξάγονται και έχουν ως θέμα τις κατ' οίκον εργασίες θέτουν στο επίκεντρο τους/τις μαθητές/τριες, καθ' ότι αυτοί είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι/ες και εμπλεκόμενοι/ες στο ζήτημα αυτό. Πραγματικά, είναι παιδαγωγικά ορθό και συνετό να ζητούμε τη γνώμη των παιδιών για θέματα που τους αφορούν και κατ' αυτό τον τρόπο να τα εμπλέκουμε στη διδακτική πράξη.

Σε έρευνα των Χανιωτάκη και Θωίδη (2007) διερευνήθηκαν οι απόψεις μαθητών/τριών του ολοήμερου σχολείου για τις κατ' οίκον εργασίες. Αρχικά, οι μαθητές/τριες στη συντριπτική πλειονότητά τους θεωρούν ότι θα πρέπει υποχρεωτικά ο δάσκαλος να τους αναθέτει εργασίες για το σπίτι. Την άποψή τους αυτή τη στηρίζουν στην πεποίθησή τους ότι οι κατ' οίκον εργασίες τους βοηθούν πρωτίστως στο να βελτιώνουν τις σχολικές τους επιδόσεις και δευτερευόντως στο να εμπεδώνουν τα όσα έχουν διδαχθεί. Ένα πολύ μικρό ποσοστό μαθητών/τριών

υποστήριξε την ιδέα της αυτόνομης μάθησης, όπως αυτή προωθείται μέσω της προσφοράς εργασιών για το σπίτι.

Μολονότι οι μαθητές/τριες αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα και τη χρησιμότητα των κατ' οίκον εργασιών, εντούτοις φαίνεται ότι η ενασχόληση με τις κατ' οίκον εργασίες τους δεν τους είναι τόσο ευχάριστη και την αντιμετωπίζουν ως ένα «αναγκαίο κακό». Η μερίδα του μαθητικού πληθυσμού που ισχυρίστηκε ότι η συμπλήρωση των κατ' οίκον εργασιών είναι μια ενδιαφέρουσα και ευχάριστη ασχολία αγγίζει μόλις το ποσοστό 10%. Το ποσοστό αυτό εγείρει ανησυχίες όσον αφορά στο περιεχόμενο και το ύφος των εργασιών, οι οποίες θα πρέπει να παρουσιάζουν ενδιαφέρον και να μην είναι μονότονες και κοινότυπες.

Μία παράμετρος που τίθεται υπό αμφισβήτηση είναι και η ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών. Οι μαθητές/τριες σε ποσοστό 60% δήλωσαν πως είναι ικανοποιητικός ο αριθμός των εργασιών που τους αναθέτει ο/η δάσκαλος/α. Εντύπωση προκαλεί πως σε ποσοστό περίπου 30%, οι μαθητές/τριες θεωρούν ότι οι εργασίες είναι λίγες ή πολύ λίγες, ενώ μόλις το 10% υποστήριξε ότι είναι πολλές ή πάρα πολλές. Κατά συνέπεια, οι μαθητές/τριες δεν διαφωνούν με την ποσότητα της δουλειάς που τους προσφέρεται για το σπίτι και ένα αξιόλογο ποσοστό από αυτούς θα επιθυμούσε λίγη περισσότερη δουλειά.

Ικανοποιημένοι φάνηκαν στην πλειοψηφία τους οι μαθητές/τριες, όπως και οι εκπαιδευτικοί (σε αντίστοιχη έρευνα), με το χρόνο που αφιερώνεται στο ολόημερο για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών. Οι υπόλοιποι μαθητές/τριες, προφανώς, έδειξαν να μη συμφωνούν με το χρόνο που διατίθεται στο ολόημερο για τις εργασίες και να χρειάζονται λίγο περισσότερο. Από αυτή τη μερίδα του μαθητικού πληθυσμού υπήρξε ένα άξιο λόγου ποσοστό το οποίο δήλωσε ότι δεν ολοκληρώνει την προετοιμασία του για την επόμενη μέρα στο ολόημερο και επιστρέφοντας στο σπίτι χρειάζεται επιπλέον χρόνο προκειμένου να αποπερατώσει τις υποχρεώσεις του.

Πέραν του χρόνου, σημαίνοντα ρόλο φάνηκε να διαδραματίζει και η τάξη, όσον αφορά την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο ολόημερο σχολείο. Μαθητές/τριες που φοιτούν στις μεγαλύτερες τάξεις (κυρίως πέμπτη και έκτη, αλλά και ως ένα βαθμό τετάρτη και τρίτη) και δεδομένων των αυξημένων υποχρεώσεων τους εν συγκρίσει με μικρότερες τάξεις, δηλώνουν ότι αδυνατούν να διεκπεραιώσουν τις εργασίες τους στη διάρκεια της μεταμεσημβρινής ζώνης.

Επομένως, πολλοί είναι οι μαθητές/τριες που παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών του ολόημερου σχολείου και επιστρέφοντας στο σπίτι δαπανούν χρόνο,

προκειμένου να είναι καλά προετοιμασμένοι για την επόμενη μέρα. Οι περισσότεροι μαθητές/τριες ξοδεύουν λιγότερη από μία ώρα στο σπίτι, ενώ το 40% των ερωτηθέντων/εισών μαθητών/τριών χρειάζεται περισσότερο από μία ώρα. Μάλιστα, όσο πιο μεγάλη είναι η τάξη στην οποία φοιτά ο/η μαθητής/τρια, τόσο περισσότερο χρόνο δαπανά στο σπίτι επιστρέφοντας από το ολοήμερο.

Οι μαθητές/τριες σε ποσοστό 73% δήλωσαν πως φεύγοντας από το σχολείο έχουν κατανοήσει ακριβώς αυτό που τους ζητείται να κάνουν στις εργασίες τους. Όμως, αρκετοί/ές είναι αυτοί/ές που συναντούν δυσκολίες στη διεκπεραίωσή τους στο ολοήμερο σχολείο. Συνήθως, οι μαθητές/τριες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συμπλήρωση των εργασιών τους είναι αυτοί που δεν έχουν κατανοήσει αυτό που τους ζητείται να κάνουν. Και εδώ έγκειται η σημασία της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών της πρωινής και της μεταμεσημβρινής ζώνης. Η συνεννόηση και η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών παρέχει τη δυνατότητα στους/στις δασκάλους/ες του ολοήμερου να μπορούν να δώσουν τις σωστές κατευθύνσεις και οδηγίες στους/στις μαθητές/τριες.

Στην περίπτωση που οι μαθητές/τριες συναντήσουν κάποια δυσκολία απευθύνονται στους γονείς τους για βοήθεια σε ποσοστό περίπου 40%. Ένα πολύ μικρό ποσοστό δήλωσε ότι απευθύνεται σε κάποιο τρίτο πρόσωπο. Το αξιοσημείωτο είναι ότι οι περισσότεροι μαθητές/τριες επιλύουν τις κατ' οίκον εργασίες μόνοι/ες τους. Πάντως σε ερώτηση για τον χώρο και το χρόνο που επιθυμούν οι μαθητές/τριες να διεκπεραιώνουν τις εργασίες τους, η απάντηση των περισσότερων αφορούσε στο σχολικό χώρο και ειδικότερα στη διάρκεια του ολοήμερου σχολείου. Μάλιστα οι μαθητές δήλωσαν πως συνεργάζονται σε ποσοστό 30% με τους/τις συμμαθητές/τριές τους και έτσι διευκολύνονται στην εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Παρόλα αυτά, σε αντίθεση με τις απόψεις των εκπαιδευτικών, οι μαθητές/τριες υποστήριξαν ότι στο ολοήμερο επικρατεί ένα κλίμα ανησυχίας και φασαρίας και ότι οι εργασίες που εκτελούν στη διάρκειά του είναι εργασίες μηχανικού τύπου που δεν απαιτούν υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης. Η συγκεκριμένη μερίδα του μαθητικού πληθυσμού είναι αυτή που ασπάζεται την άποψη ότι οι κατ' οίκον εργασίες πρέπει να υλοποιούνται στο σπίτι και όχι στο χώρο του σχολείου.

Σε μία προσπάθεια αντιπαράθεσης των απαιτήσεων των μαθητών/τριών του ολοήμερου και των μαθητών/τριών του ημιημερήσιου σχετικά με τις λειτουργίες, τη χρονική διάρκεια, το χώρο και το χρόνο διεκπεραίωσής των κατ' οίκον εργασιών, διαπιστώνουμε πως υπάρχει σύγκλιση αλλά και διάσταση απόψεων. Οι μαθητές/τριες

που παρακολουθούν το ολόημερο και το ημιημερήσιο συμφωνούν ότι οι κατ' οίκον εργασίες τους βοηθούν στην εμπέδωση των διδακτικών αντικειμένων καθώς και στη βελτίωση των επιδόσεών τους. Το σημείο στο οποίο διαφέρουν είναι ο χρόνος που χρειάζονται στο σπίτι για να επιλύσουν τις εργασίες τους, οι μεν μαθητές/τριες του ολοήμερου που ήδη στο ολόημερο έχουν ξεκινήσει τη διεκπεραίωσή τους και οι δε μαθητές/τριες του ημιημερήσιου οι οποίοι/ες ολοκληρώνουν τις εργασίες τους εξ ολοκλήρου στο σπίτι.

3.1.3 Απόψεις γονέων

Η επισκόπηση των ερευνών που αφορούν στις αντιλήψεις των εμπλεκόμενων φορέων θα ήταν πιο σφαιρική και ολοκληρωμένη αν σε αυτή συμπεριληφθούν οι αντιλήψεις των γονέων για τις κατ' οίκον εργασίες. Μία σύντομη αναφορά στα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύει πως οι γονείς συμφωνούν στην αναγκαιότητα και τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των κατ' οίκον εργασιών. Οι στόχοι που πιστεύουν ότι επιτελούνται μέσω αυτών των εργασιών είναι κυρίως γνωστικοί και σχετίζονται με τη βελτίωση του μαθησιακού επιπέδου των παιδιών τους. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις τους, η μόνη τους παρέμβαση θα μπορούσε να σχετίζεται με την αύξηση του αριθμού των κατ' οίκον εργασιών. Άλλωστε είναι γνωστή και διαδεδομένη η αντίληψη των γονέων, η οποία τάσσεται υπέρ της ανάθεσης πολλών εργασιών για το σπίτι και η οποία αποτυπώνεται μέσα από τη φράση: «όσο περισσότερες, τόσο καλύτερα».

Όσον αφορά στο ρόλο που επιλέγουν να διαδραματίσουν στο θέμα των κατ' οίκον εργασιών, η πλειονότητα των διερωτηθέντων γονέων δήλωσε ότι εμπλέκονται με έμμεσο τρόπο στις εργασίες των παιδιών τους. Συγκεκριμένα, όταν τα παιδιά τους δυσκολεύονται τους προσφέρουν βοήθεια, ενώ σε καθημερινή βάση ελέγχουν την σωστή ολοκλήρωση των εργασιών από τα ίδια. Βέβαια, σε περιπτώσεις μαθητών/τριών με συγκεκριμένες δυσκολίες οι γονείς επιλύουν τις εργασίες μαζί με τα παιδιά τους. Είναι λογικό η εμπλοκή των γονέων στο ζήτημα των εργασιών να διαφοροποιείται ανάλογα το μαθησιακό επίπεδο και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών τους. Επιπλέον, η εμπλοκή τους καθορίζεται αρχικά από το κατά πόσο ο/η εκπαιδευτικός έχει δώσει τις σωστές εξηγήσεις και κατευθυντήριες γραμμές στους/στις μαθητές/τριες και εν συνεχεία από το κατά πόσο οι μαθητές/τριες έχουν κατανοήσει αυτό που τους ζητείται να κάνουν.

Οι απαντήσεις των γονέων αποκαλύπτουν πως οι δάσκαλοι/ες ενημερώνουν και καθοδηγούν τους/τις μαθητές/τριες σχετικά με τις εργασίες. Το 1/3 των ερωτηθέντων, όμως, δηλώνει ότι τα παιδιά τους δυσκολεύονται στις κατ' οίκον εργασίες και πολλές φορές δεν κατανοούν αυτό που τους ζητείται να κάνουν (Θωίδης & Χανιωτάκης, 2008). Εάν ληφθεί υπόψη και η δυσκολία των ίδιων να βοηθήσουν τα παιδιά τους με τις εργασίες τους, θα μπορούσαμε να ερμηνεύσουμε την προτίμηση των γονέων οι κατ' οίκον εργασίες να εκτελούνται στο σχολείο και όχι στο σπίτι. Η επίδραση που οι κατ' οίκον εργασίες έχουν στα παιδιά είναι άγχος, κούραση και πολλές φορές αισθήματα αδυναμίας αποπεράτωσής τους.

Σε γενικές γραμμές, η αντίληψη των γονέων για το ολοήμερο σχολείο είναι θετική, όσον αφορά τις κατ' οίκον εργασίες. Το σημείο που δεν τους ικανοποιεί τόσο είναι ο χρόνος που διατίθεται για την ολοκλήρωσή τους, ο οποίος θα επιθυμούσαν να είναι περισσότερος.

Σε έρευνα που διεξήχθη από το Ινστιτούτο Εργασίας (ΙΝ.Ε.) στο νομό Θεσσαλονίκης και σχετίζεται με τις απόψεις των γονέων για τη λειτουργία του θεσμού του ολοήμερου σχολείου, διαπιστώθηκε η θετική εικόνα που η συντριπτική πλειονότητα έχει διαμορφώσει για το συγκεκριμένο θεσμό. Παρόλη, όμως, τη θετική τους αντίληψη, το 1/3 περίπου των γονέων δήλωσε ότι η λειτουργία του ολοήμερου δεν είναι τόσο αποτελεσματική. Μάλιστα, οι ίδιοι αναγνώρισαν το ρόλο που οφείλει να διαδραματίσει ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων στη βελτίωση της οργάνωσης και της λειτουργίας του.

Σε μία προσπάθεια να εστιάσουμε την προσοχή μας στο θέμα των κατ' οίκον εργασιών, οι γονείς δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας υποστηρίζοντας σε ποσοστό 80% ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε αυτή τη λειτουργία του ολοήμερου. Επιπλέον, οι απαντήσεις των γονέων στη συγκεκριμένη έρευνα ενισχύουν την αντίληψη ότι οι περισσότεροι μαθητές χρειάζονται μία έως δύο ώρες μελέτης επιστρέφοντας στο σπίτι από το ολοήμερο.

3.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Η επισκόπηση του ζητήματος των κατ' οίκον εργασιών οδηγεί σε επιστημονικά ερωτήματα τα οποία καλείται να απαντήσει η έρευνα. Μερικά από τα ερωτήματα που έχουν ανακύψει και τα οποία αφορούν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της παρούσας εργασίας είναι τα ακόλουθα:

Πρωινή ζώνη σχολικού προγράμματος:

- ☒ Ποια η ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών;
- ☒ Πώς αντιμετωπίζει ο/η εκπαιδευτικός τις κατ' οίκον εργασίες;
- ☒ Πραγματοποιείται έλεγχος και εξέταση των κατ' οίκον εργασιών από τον/την δάσκαλο/α;
- ☒ Παρέχει ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/τριες;
- ☒ Αξιολογεί τις κατ' οίκον εργασίες; Τις βαθμολογεί;
- ☒ Ποιο το περιεχόμενο των κατ' οίκον εργασιών;
- ☒ Ανατίθενται ομαδικές εργασίες για το σπίτι;
- ☒ Διαφοροποιεί ο/η δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο των παιδιών;
- ☒ Σε ποια χρονική στιγμή της διδακτικής ώρας αναθέτει τις κατ' οίκον εργασίες;
- ☒ Με ποιο τρόπο αναθέτει ο/η εκπαιδευτικός τις κατ' οίκον εργασίες;
- ☒ Οι μαθητές/τριες σημειώνουν τις εργασίες που έχουν για το σπίτι σε τετράδιο υποχρεώσεων;
- ☒ Ποια είναι η ανταπόκριση των μαθητών/τριών στις κατ' οίκον εργασίες που τους/τις ανατίθενται;
- ☒ Πόσο χρόνο ξοδεύουν οι μαθητές στις κατ' οίκον εργασίες;

Μεταμεσημβρινή ζώνη (Ολοήμερο):

- ☒ Πώς αντιμετωπίζει τις κατ' οίκον εργασίες ο/η εκπαιδευτικός της μεταμεσημβρινής ζώνης;
- ☒ Πόσο χρόνο αφιερώνει για την προετοιμασία κάθε μαθήματος (γλώσσα – μαθηματικά);

- ☒ Πόσο χρόνο αφιερώνουν οι μαθητές στις κατ' οίκον εργασίες;
- ☒ Πώς είναι η συνεργασία των μαθητών/τριών με τον/την δάσκαλο/α;
- ☒ Συνεργάζεται ο/η δάσκαλος/α της πρωινής ζώνης με τον/την δάσκαλο/α της μεταμεσημβρινής ζώνης;
- ☒ Πώς αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί τις κατ' οίκον εργασίες;
- ☒ Αναθέτει ο/η ίδιος/α εργασίες που πρέπει τα παιδιά να ολοκληρώσουν στην τάξη ή αργότερα στο σπίτι;

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας και με βάση την επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας διατυπώσαμε τα ανωτέρω ερωτήματα, τα οποία εν συνεχεία θα επιχειρήσουμε να διαπραγματευτούμε και να απαντήσουμε μέσω των αποτελεσμάτων των ερευνητικών παρατηρήσεων του πρωινού και του μεταμεσημβρινού προγράμματος του δημοτικού σχολείου. Οι παρατηρήσεις αναφορικά με το πρωινό πρόγραμμα καταγράφηκαν σε φύλλο παρατήρησης δομημένο κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εστιάζει στο ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών για τα γνωστικά αντικείμενα της γλώσσας και των μαθηματικών και να αποτυπώνει τη σχολική πραγματικότητα. Η παρακολούθηση του μεταμεσημβρινού προγράμματος ενισχύεται με συνέντευξη προς τον/την εκπαιδευτικό, ο/η οποίος/α θα μας δια φωτίσει γύρω από το ζήτημα απαντώντας στα ερωτήματα που έχουμε θέσει προς πραγμάτευση.

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

4. Η έρευνα

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε προαιρετικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία του Βόλου, αλλά και της επαρχίας. Η παρακολούθηση εστιζόταν στα διδακτικά αντικείμενα της Γλώσσας και των Μαθηματικών της πρωινής ζώνης καθώς και την προετοιμασία των αντίστοιχων διδακτικών αντικειμένων κατά τη μεταμεσημβρινή ζώνη. Η παρακολούθηση της πρωινής ζώνης οδήγησε στη συμπλήρωση ενός φύλλου παρατήρησης που αφορά ειδικά το θέμα των κατ' οίκον εργασιών. Η καταγραφή της σχολικής πραγματικότητας στα τμήματα του ολοήμερου δεν βασίζεται σε κάποιο φύλλο παρατήρησης αλλά αποτελεί το αποτέλεσμα της παρακολούθησης και της προσωπικής συνέντευξης με τον/την εκπαιδευτικό. Οι τάξεις που συμμετείχαν στην

έρευνα ήταν κατά κύριο λόγο μικρές (A', B'). Οι μαθητές/τριες που φοιτούν σε μικρότερες τάξεις του Δημοτικού παρακολουθούν σε μεγαλύτερο ποσοστό το ολόημερο σχολείο, απ' ότι μαθητές/τριες μεγαλύτερων τάξεων

Σκοπός της έρευνας ήταν η αποτύπωση της σχολικής πραγματικότητας αναφορικά με τη διαχείριση του ζητήματος των κατ' οίκον εργασιών από τους/τις εκπαιδευτικούς του πρωινού και του μεταμεσημβρινού προγράμματος και με την αντίδραση και συμπεριφορά του μαθητικού πληθυσμού απέναντι στο ζήτημα αυτό. Η συλλογή εμπειρικών δεδομένων συνετέλεσε στην προσέγγιση ενδεικτικών απαντήσεων στα επιστημονικά ερωτήματα που τέθηκαν προηγουμένως και συνακόλουθα στην -όσο το δυνατόν καλύτερη - αποσαφήνιση του πολύπλοκου αυτού υπό εξέταση θέματος.

4.1 Μέθοδος

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκαν δύο μέθοδοι συλλογής δεδομένων: η παρατήρηση και η συνέντευξη.

Η **παρατήρηση** είναι μία διαδικασία συλλογής πληροφοριών από πρώτο χέρι και αφορά ανθρώπους, χώρους και καταστάσεις σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (Σαραφίδου, 2008). Υπάρχουν διαφορετικές μέθοδοι παρατήρησης ανάλογα με α) τον τρόπο καταγραφής της πληροφορίας και β) το βαθμό εμπλοκής του παρατηρητή. Στην μικρής έκτασης έρευνα αξιοποιήσαμε την μέθοδο της παρατήρησης σε μη ελεγχόμενες συνθήκες. Η παρατήρηση αυτή είναι πιο άμεση και νατουραλιστική, καθώς ο παρατηρητής δεν παρεμβαίνει, καταγράφει τις συμπεριφορές όπως εκδηλώνονται φυσικά και είναι κατά το δυνατόν άορατος (Σαραφίδου, 2008).

Τα πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης μεθόδου αφορούν στην φυσικότητα που χαρακτηρίζει τις συμπεριφορές των παρατηρούμενων προσώπων και την καταγραφή της αληθινής, πραγματικής συμπεριφοράς. Ενδείκνυται ιδιαίτερα για περιπτώσεις παιδιών μια και παρέχει τη δυνατότητα μελέτης ατόμων χωρίς την παρεμβολή του λόγου. Ένα από τα μειονεκτήματά της σχετίζεται με τις ειδικές δεξιότητες που πρέπει να έχει ο/η ερευνητής/τρια, προκειμένου να μην παρακωλύει με τη στάση του τη φυσική και πηγαία συμπεριφορά των παρατηρούμενων προσώπων (Σαραφίδου, 2008).

Η ερευνητική μέθοδος της παρατήρησης ακολουθεί μία διαδικασία η οποία πρέπει να διέπεται από τη διακριτικότητα και το σεβασμό του/της ερευνητή/τριας

προς τα πρόσωπα και τον χώρο (Σαραφίδου, 2008). Αρχικά, επιλέγεται το πεδίο παρατήρησης και εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε αυτό. Ακολούθως, ο παρατηρητής προβαίνει σε μία σύντομη καταγραφή του χώρου προκειμένου να εξοικειωθεί με το πεδίο και να καταλήξει αναφορικά με το τι, τότε και για πόσο πρέπει να παρατηρηθεί. Οφείλει, επιπλέον, να προσδιορίσει το ρόλο του κατά τη διάρκεια της παρατήρησης και να σχεδιάσει τον τρόπο καταγραφής των σημειώσεων και το είδος της πληροφορίας που τον ενδιαφέρει (Σαραφίδου, 2008) .

Στην παρούσα έρευνα και όσον αφορά στον βαθμό εμπλοκής του παρατηρητή, η ερευνητική μας μέθοδος είναι συστηματική ή αλλιώς δομημένη. Ειδικότερα, οι παρατηρήσεις συλλέγονται με βάση προσχεδιασμένο σύστημα καταγραφής και υφίσταται έλεγχος για την αξιοπιστία και την εγκυρότητα. Το σύστημα καταγραφής είναι απόρροια του θεωρητικού πλαισίου το οποίο προηγήθηκε και οδήγησε σε υποθέσεις και ερωτήματα. Η συστηματική παρατήρηση είναι χρονικής δειγματοληψίας, καθώς οι παρατηρήσεις προγραμματίζονται για το πρώτο διδακτικό δίωρο και την τρίτη ώρα, δηλαδή στα διδακτικά αντικείμενα της Γλώσσας και των Μαθηματικών. Επίσης, η παρατήρηση του μεταμεσημβρινού προγράμματος αφορά τη διδακτική ώρα κατά την οποία οι μαθητές και οι μαθήτριες προετοιμάζουν τα μαθήματα της επόμενης ημέρας.

Σε μερικές επισκέψεις στο ολόημερο η παρατήρηση έλαβε το χαρακτήρα συμμετοχικής παρακολούθησης κατά την οποία η ερευνήτρια πήρε μέρος στη δραστηριότητα του πλαισίου που παρατηρούσε. Προσωπικά, ενεπλάκη στην προετοιμασία της Γλώσσας, αλληλεπίδρασα με τα παιδιά, τα ενθάρρυνα να εργαστούν επιμελώς για να παραγάγουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Κατ' αυτό τον τρόπο, μείωσα την απόσταση μεταξύ μιας άγνωστης φοιτήτριας που επισκέφθηκε το ολόημερο και παρέμεινε σε όλη τη διδακτική ώρα και των παιδιών και περίπου στα μισά της ώρας είχα στο μυαλό τους μετατραπεί σε μία μελλοντική δασκάλα που μπορεί να υποστηρίξει και να προσφέρει βοήθεια στην διεκπεραίωση των κατ' οίκον εργασιών τους. Αναζητώντας την πιο αποτελεσματική μέθοδο παρατήρησης του ολόημερου, θεώρησα ότι η συμμετοχική παρατήρηση προσφέρει αμεσότητα στην επαφή της ερευνήτριας με τα παρατηρούμενα πρόσωπα και τη δυνατότητα να συγκεντρώσει πλούσια δεδομένα.

Ενώ η μέθοδος της παρατήρησης ακολουθήθηκε και στην πρωινή και στη μεταμεσημβρινή ζώνη, εντούτοις φύλλο παρατήρησης συμπληρώθηκε μόνο με τα δεδομένα που συλλέχτηκαν από την πρωινή ζώνη. Προκειμένου να σχηματίσουμε μία

πιο σφαιρική άποψη για τη λειτουργία του ολοήμερου, τα αποτελέσματα της παρατήρησης ενισχύθηκαν από την προσωπική συνέντευξη με τον/την εκπαιδευτικό και τις πληροφορίες που αποκομίσαμε από αυτή.

Η **συνέντευξη** αποτελεί τεχνική που στοχεύει στην οργάνωση μιας σχέσης προφορικής επικοινωνίας μεταξύ του συνεντευκτή και του ερωτώμενου για συλλογή στοιχείων μέσω της άμεσης λεκτικής αλληλεπίδρασης ερευνητή/τριας και συμμετέχοντος στην έρευνα. Αναφορικά με το βαθμό δόμησής της, διακρίνεται σε δομημένη, ημιδομημένη και μη δομημένη ή «σε βάθος» συνέντευξη (Σαραφίδου, 2008). Οι τύποι των συνεντεύξεων είναι τέσσερις, οι ατομικές, οι ομαδικές, οι τηλεφωνικές και οι ηλεκτρονικές (Σαραφίδου, 2008).

Στην έρευνά μας αξιοποιήθηκε σε ένα βαθμό η μη δομημένη ή σε βάθος συνέντευξη, καθώς τα προς διερεύνηση θέματα ήταν προκαθορισμένα, αλλά το περιεχόμενο, η διατύπωση και η αλληλουχία των ερωτήσεων επαφίονταν στην ερευνήτρια. Η συνέντευξη με τον/την εκπαιδευτικό του ολοήμερου σε ορισμένα σημεία άγγιξε τη δομή μη κατευθυνόμενης ελεύθερης συνέντευξης, όπου οι ερωτήσεις αναδύονται κατά τη διάρκεια της φυσική ροής της συζήτησης. Μολονότι, τα υπό μελέτη θέματα είχαν προσδιοριστεί, η προσωπική συνέντευξη έλαβε στις περισσότερες περιπτώσεις τη μορφή μιας φιλικής συζήτησης, στην οποία ο/η εκπαιδευτικός μάς αποκάλυψε τις αντιλήψεις του για το ολοήμερο και τις εμπειρίες που έχει αποκομίσει από τη διδασκαλία σε αυτό. Παράλληλα με τις απαντήσεις που έδινε στις ερωτήσεις μας μάς πρόσφερε χρήσιμες συμβουλές που απέρρεαν από την πείρα του/της και την πίστη του/της στο θεσμό του ολοήμερου.

Στην έρευνα η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε σε προσωπικό επίπεδο και ήταν ατομική. Η ατομική συνέντευξη αποτελεί τον πιο συχνά χρησιμοποιούμενο τρόπο συνεντεύξεων αλλά ταυτόχρονα τον πιο χρονοβόρο (Σαραφίδου, 2008). Ειδικά στην περίπτωση μιας έρευνας με μικρή σχετικά έκταση υπάρχει η δυνατότητα για ατομική συνέντευξη και εμβάθυνση στις θεματικές ενότητες που ενδιαφέρουν την ερευνήτρια.

4.2 Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αφορά σε πέντε Δημοτικά Σχολεία της πόλης του Βόλου αλλά και της επαρχίας, σε χωριά του Πηλίου. Συμμετείχαν 7 εκπαιδευτικοί της πρωινής ζώνης και 3 της μεταμεσημβρινής. Τα τμήματα στην πρωινή ζώνη αποτελούνταν από μαθητές και μαθήτριες της ίδιας ηλικίας και τάξης, ενώ αυτά της

μεταμεσημβρινής συγκέντρωσαν είτε παιδιά δύο τάξεων (την Α και Β, τη Γ και Δ, την Ε και ΣΤ), είτε παιδιά από όλες τις τάξεις, στην περίπτωση των ολιγάριθμων τμημάτων της επαρχίας.

4.3 Αποτελέσματα παρακολούθησης στο πρωινό πρόγραμμα

Όπως διαπιστώθηκε 6 στους 7 εκπαιδευτικούς φρόντιζαν να εξετάζουν και να ελέγχουν τις κατ' οίκον εργασίες, τις οποίες ορισμένοι/ες αναθέτουν σε καθημερινή βάση και μερικοί/ές ορισμένες φορές την εβδομάδα. Δεν παρατηρήθηκαν περιπτώσεις εκπαιδευτικών που να είναι τελείως αρνητικοί στην ανάθεση κατ' οίκον εργασιών. Στις περιπτώσεις που οι μοναδικές εργασίες προς εξέταση είναι η ορθογραφία και η αντιγραφή – κυρίως στις μικρές τάξεις έως την Δ' Δημοτικού - , ο/η εκπαιδευτικός τις ήλεγχε, μάζευε τα τετράδια των παιδιών και τα επέστρεφε αργότερα διορθωμένα. Η διόρθωση της ορθογραφίας και της αντιγραφής μαζί με τους μαθητές και τις μαθήτριες θα απέβαινε εις βάρος της διδασκαλίας, λόγω του ότι πρόκειται για μια αρκετά χρονοβόρα διαδικασία. Για το λόγο αυτό οι εκπαιδευτικοί προτιμούσαν να διορθώνουν τα τετράδια στην έδρα τους και να διατυπώνουν σχόλια, είτε τη στιγμή που τα διόρθωναν είτε όταν τα επέστρεφαν στα παιδιά. Τα σχόλια που αφορούσαν στην ορθογραφία αλλά και την αντιγραφή των μαθητών και των μαθητριών απευθύνονταν αφενός σε προσωπικό επίπεδο και αφετέρου σε επίπεδο τάξης όταν επρόκειτο για ένα λάθος, μία επισήμανση, μία επιβράβευση που απαντούσε σε πολλά γραπτά.

Η ορθογραφία και η αντιγραφή χαρακτηρίζονται ως «παραδοσιακές και κλασικές» εργασίες από τους/τις εκπαιδευτικούς και ανατίθενται καθημερινά. Ένας εκπαιδευτικός είχε αντιρρήσεις επί της καθημερινής ανάθεσης των συγκεκριμένων εργασιών και διαφωνούσε, επίσης, με την προτεινόμενη σε κάθε διδακτική ενότητα ορθογραφία. Οι δάσκαλοι και οι δασκάλες κατά την ανάθεση της αντιγραφής και της ορθογραφίας συμβουλεύονται το σχολικό εγχειρίδιο ή το τετράδιο εργασιών της Γλώσσας ή επιλέγουν λέξεις, φράσεις δικές τους που θεωρούν απαραίτητο να τις μάθουν τα παιδιά. Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημάνουμε πως η εξέταση της ορθογραφίας λαμβάνει τις διατάσεις μιας αυστηρής εξέτασης, κατά την οποία ο καθένας/μια γράφει μόνος/η του/της, χωρίς να δέχεται βοήθεια από το/τη δάσκαλο/α και συνεπώς το κάθε παιδί οφείλει να έχει μελετήσει μόνο του για να αποδώσει το καλύτερο που μπορεί. Όπως φάνηκε, ο αυστηρότερος έλεγχος των κατ' οίκον

εργασιών και ειδικότερα της ορθογραφίας, πολλές φορές ωθεί τους/τις μαθητές/τριες στο να απευθυνθούν σε κάποιο/α συμμαθητή/τρια για βοήθεια, προκειμένου να ολοκληρώσουν με επιτυχία το γραπτό τους. Τα δεδομένα, επομένως, της έρευνας που διενεργήθηκε επιβεβαιώνουν τις ερευνητικές διαπιστώσεις των Trautwein, Niggli, Schnyder & Ludtke (2009) αναφορικά με τα αποτελέσματα του αυστηρού ελέγχου των κατ' οίκον εργασιών, όπως αυτές παρατέθηκαν στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας.

Τρεις στους/στις επτά εκπαιδευτικούς κατά την εξέταση της ορθογραφίας, ανέθεταν δύο ή τρεις γραμματικές ή λεξιλογικές ασκήσεις τις οποίες οι μαθητές/τριες επέλυαν στο τετράδιο της ορθογραφίας μόνοι/ες τους. Οι εργασίες αυτές προωθούν την αυτόνομη εργασία των παιδιών και ενημερώνουν το/τη δάσκαλο/α για το βαθμό κατανόησης του προηγούμενου διδακτικού αντικειμένου, την ύπαρξη τυχόν μαθησιακών κενών, το κατά πόσο τα παιδιά εργάζονται μόνα τους κατά την διεκπεραίωση των κατ' οίκον εργασιών. Μάλιστα, η τακτική της ανάθεσης των συγκεκριμένων εργασιών ακολουθείται συνήθως από εκπαιδευτικούς που τις κατ' οίκον εργασίες τις διορθώνουν μόνοι/ες τους στην έδρα και τις επιστρέφουν αργότερα στα παιδιά και δεν τις εξετάζουν με την ολομέλεια της τάξης.

Στις περιπτώσεις όπου στο προηγούμενο μάθημα ο/η εκπαιδευτικός είχε αναθέσει κατ' οίκον εργασίες, διαπιστώθηκαν διάφοροι τρόποι αντιμετώπισης αυτών. Οι περισσότεροι έδιναν έμφαση στην ανακοίνωση των απαντήσεων που έδωσαν οι μαθητές και οι μαθήτριες στην ολομέλεια της τάξης, ώστε να διαπιστωθούν τα λάθη, να προσφερθούν οι κατάλληλες επεξηγήσεις, να λυθούν οι απορίες και να ολοκληρωθούν με επιτυχία όλες οι εργασίες. Η διαδικασία αυτή θεωρείται απαραίτητη και αναγκαία προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που επιδιώκονται με την ανάθεση των κατ' οίκον εργασιών. Ο χρόνος που αφιέρωναν για τον έλεγχο των κατ' οίκον εργασιών ήταν ανάλογος του αριθμού και του βαθμού δυσκολίας τους. Στις προκείμενες περιπτώσεις δεν απαιτούνταν πολύς χρόνος μιας και ο αριθμός των εργασιών για το σπίτι δεν ξεπερνούσε τις δύο. Συζητήσεις με εκπαιδευτικούς αποκάλυψαν τις αντιλήψεις τους σχετικά με τις κατ' οίκον εργασίες, οι οποίες υποδεικνύουν πως η ποσότητα των εργασιών δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις δύο με τρεις εργασίες, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μπορέσουν να ανταποκριθούν και να τις επιλύσουν χωρίς τη βοήθεια κάποιου ενήλικα. Πέραν αυτού, όσο περισσότερες είναι οι κατ' οίκον εργασίες, τόσο πιο πολύ χρόνο θα πρέπει να

αφιερώσει ο/η δάσκαλος/α για τον έλεγχο τους και την παροχή της κατάλληλης και αναγκαίας ανατροφοδότησης.

Εντούτοις, υπήρξε το παράδειγμα ενός εκπαιδευτικού, ο οποίος ανέθετε καθημερινά μία τουλάχιστον φωτοτυπία με ασκήσεις στους μαθητές και τα μαθήτριες της πρώτης δημοτικού. Μάλιστα την ημέρα της παρακολούθησης ανέθεσε δύο φωτοτυπίες από τις οποίες η μία είχε ασκήσεις και στις δύο όψεις της. Ο έλεγχος και η ανατροφοδότηση των κατ' οίκον εργασιών δεν έλαβε χώρα εντός της τάξης. Ο εκπαιδευτικός αρκέστηκε στο να μοιράσει τις φωτοτυπίες διορθωμένες και να αφήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να αναγνωρίσουν μόνοι/ες τους τα σημεία όπου έκαναν λάθος. Μία ενδεχόμενη προσπάθεια να ελέγξει με την ολομέλεια της τάξης τις εργασίες που επεξεργάστηκαν οι μαθητές και οι μαθήτριες στο σπίτι, αλλά και να προσφέρει τις αναγκαίες επισημάνσεις, θα απαιτούσε πάνω από είκοσι διδακτικά λεπτά, δεδομένου του όγκου των εργασιών και του ρυθμού εργασίας των παιδιών της πρώτης. Αξιοσημείωτο είναι, τέλος, ότι απέφυγε να κάνει οποιοδήποτε σχόλιο για την απόδοση των παιδιών στις ασκήσεις που του έδωσαν να διορθώσει. Κοινό σημείο της αντιμετώπισης των κατ' οίκον εργασιών αποτελεί ο έλεγχός της υλοποίησής τους από τον/την εκπαιδευτικό. Σε κάθε περίπτωση ελέγχονταν και διορθώνονταν οι κατ' οίκον εργασίες, είτε με τη σύμπραξη των μαθητών/τριών είτε χωρίς αυτή.

Η ανταπόκριση των μαθητών/τριών

Η ανταπόκριση των μαθητών και των μαθητριών στις κατ' οίκον εργασίες φάνηκε να εξαρτάται από το μαθησιακό τους επίπεδο, την ποσότητα και τον βαθμό δυσκολίας των εργασιών, αλλά και από τις καθημερινές εξωσχολικές τους ασχολίες. Μαθητές ή μαθήτριες με ανολοκλήρωτες τις κατ' οίκον εργασίες δικαιολογήθηκαν στο δάσκαλο ή τη δασκάλα προβάλλοντας το επιχείρημα του απαιτητικού απογευματινού τους προγράμματος και των αυξημένων υποχρεώσεών τους. Οι περισσότεροι/ες ανέφεραν ότι παρακολουθούν ένα ή δύο τμήματα ξένων γλωσσών, ασχολούνται με διάφορων ειδών αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και επιστρέφουν σπίτι αργά το απόγευμα, με αποτέλεσμα να μην προλαβαίνουν να εκπληρώσουν όλες τις σχολικές τους υποχρεώσεις. Τρεις ήταν οι εκπαιδευτικοί που, όπως μας αποκάλυψαν, άκουγαν αρκετά συχνά αυτή τη δικαιολογία από τους/τις μαθητές/τριές τους. Ένας εξ αυτών, μολονότι στην αρχή έδειξε κατανόηση απέναντι στο καθημερινό πρόγραμμα των παιδιών – όπως και οι υπόλοιποι -, εν συνεχεία τους τόνισε πως πρέπει να είναι συνεπείς στις σχολικές τους υποχρεώσεις και να μην τις παραμελούν. Επιπλέον, υπήρχαν μαθητές και μαθήτριες – 2 ή 3 στο σύνολο του

μαθητικού πληθυσμού που - είτε δεν κατανόησαν κάποιες ασκήσεις ή δεν είχαν διάθεση και όρεξη να τις κάνουν. Και αυτοί δέχτηκαν τις παραινήσεις και επισημάνσεις του/της δασκάλου/ας, ώστε να αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερη σοβαρότητα τη διεκπεραίωση των κατ' οίκον εργασιών τους.

Ανατροφοδότηση

Η ανατροφοδότηση που πρόσφεραν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια του ελέγχου των κατ' οίκον εργασιών διαφοροποιούνταν ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιούνταν ο έλεγχος και η εξέτασή τους. Όταν ο έλεγχος πραγματοποιούνταν εντός της τάξης με ανακοίνωση των αποτελεσμάτων από τα ίδια τα παιδιά η ανατροφοδότηση αφορούσε σε σχόλια και επισημάνσεις που προορίζονταν για τον/την κάθε μαθητή/τρια ξεχωριστά, αλλά και για το σύνολο της τάξης. Πέντε στους επτά δασκάλους/ες περιφέρονταν από θρανίο σε θρανίο την ώρα της εξέτασης και πρόσφεραν εξατομικευμένη βοήθεια δίνοντας μία ακόμη ευκαιρία στους/στις μαθητές/τριες να συμπληρώσουν, να διορθώσουν και να ολοκληρώσουν με επιτυχία τις κατ' οίκον εργασίες τους. Με αυτό τον τρόπο διαπίστωναν τα λάθη, τις παραλείψεις και τα σημεία που δυσκόλευαν τα παιδιά και είχαν τη δυνατότητα να προσαρμόσουν τη διδασκαλία του/της στις διδακτικές ανάγκες που προέκυπταν.

Αναφορικά με την διόρθωση των εργασιών από την/τον εκπαιδευτικό χωρίς τη σύμπραξη των μαθητών/τριών, η ανατροφοδότηση πραγματοποιούνταν με διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικό χρόνο από αυτόν της διόρθωσης. Δύο εκ των επτά εκπαιδευτικών έχοντας διορθώσει όλες τις κατ' οίκον εργασίες και έχοντας κατά νου μία γενική εικόνα της τάξης, αλλά και για το κάθε παιδί χωριστά, επέστρεψαν τις εργασίες στα παιδιά για να τα ενημερώσουν για την απόδοσή τους. Καθώς τις επέστρεφαν επεσήμαιναν τα λάθη που παρατηρήθηκαν στο μεγαλύτερο ποσοστό του μαθητικού πληθυσμού, λάθη που κάποιοι/ες μαθητές/τριες επαναλαμβάνουν συνεχώς καθώς και κάποια σημαντικά – κατά την άποψή του – λάθη, παραλείψεις και ασάφειες. Όπως γίνεται αντιληπτό, τα σχόλια που διατύπωσαν ήταν γενικά και συνήθως απευθύνονταν στο σύνολο της τάξης. Οι εργασίες επεστράφησαν διορθωμένες, χωρίς την παροχή μιας δεύτερης ευκαιρίας για βελτιώσεις από τα ίδια τα παιδιά. Ένα αδύναμο σημείο της συγκεκριμένης διδακτικής τακτικής εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι μαθητές/τριες ίσως να μην δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στο άμεσο μέλλον στα λάθη που έκαναν και ίσως να μην τα κοιτάζουν καθόλου. Εξαρτάται, λοιπόν, από το διδακτικό χρόνο που αφιερώνει ο/η δάσκαλος/α στην ανατροφοδότηση μετά την επιστροφή των εργασιών, ώστε ο ίδιος να προτρέψει τα

παιδιά να αναγνωρίσουν και να επιμείνουν στα λάθη τους, να τα μελετήσουν και να προσπαθήσουν να τα αποφύγουν σε επόμενες εργασίες.

Συνεπώς, η ανατροφοδότηση δεν εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν να ελέγξουν και να εξετάσουν τις κατ' οίκον εργασίες, αλλά από το είδος της και τον διδακτικό χρόνο που θα αφιερώσουν στη συγκεκριμένη διδακτική φάση, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις απαντήσεις – σωστές και λανθασμένες – δημιουργικά και προς όφελος του ατομικού συμφέροντος των παιδιών.

Ένα σημείο που δεν παρατηρήθηκε σε καμία τάξη είναι αυτό της βαθμολόγησης των τετραδίων εργασιών με κάποιο βαθμό, όπως «10», «9», «8». Σε μερικές τάξεις, ειδικά στις δύο μικρές, ακολουθήθηκε η τακτική του να επικολλώνται αυτοκόλλητα στο τετράδιο ως επιβράβευση. Πέντε στους επτά εκπαιδευτικούς έδιναν και προφορική επιβράβευση ή βαθμολογούσαν τα γραπτά των παιδιών με «Άριστα», «Πολύ Καλά», «Καλά». Οι ανωτέρω φράσεις επιβράβευσης συνοδεύονταν στις δύο από τις πέντε περιπτώσεις με σύντομες ενθαρρυντικές προτάσεις όπως «είσαι τέλειος/α», «τα πήγες τέλεια», «είσαι εξαιρετικός/ή», «τα πήγες περίφημα», «συνέχισε έτσι». Κάθε παιδί που είχε ασχοληθεί με τις εργασίες του, είχε προσπαθήσει να τις επεξεργαστεί και να τις ολοκληρώσει με επιτυχία και δεν τις αντιμετώπισε με αδιαφορία ή περιφρόνηση δεχόταν σχόλια επιβράβευσης και ενθάρρυνσης από τον/την εκπαιδευτικό για να συνεχίσει να εργάζεται και να παρουσιάζει μία βελτιωτική πορεία στη σχολική του επίδοση.

Διδακτικός χρόνος

Όπως μας γνωστοποιήθηκε από τα δεδομένα των ατομικών συνεντεύξεων με τους/τις εκπαιδευτικούς το ζήτημα του διδακτικού χρόνου απασχολεί το σύνολο των ερωτηθέντων/θεισών για κάθε διδακτική φάση της διδασκαλίας τους. Ο διδακτικός χρόνος που απαιτείται για τον έλεγχο και την εξέταση των κατ' οίκον εργασιών δεν μπορεί υπολογιστεί με ακρίβεια, καθώς εξαρτάται από τις ελλείψεις, απορίες και τα λάθη των παιδιών και τη σημασία που θα επιδείξει ο/η εκπαιδευτικός σε αυτά. Οι παρακολουθήσεις μάς αποκάλυψαν πως 3 στους 7 δεν αφιερώνουν πολύ χρόνο σε αυτή τη διδακτική φάση διότι τους περιορίζει η ύλη που θέλουν να καλύψουν στο δεδομένο διδακτικό δίωρο της γλώσσας ή το διδακτικό μονόωρο των μαθηματικών. Επιπλέον, τα παιδιά δεν φάνηκε να έχουν ανάγκη από μία διεξοδική ανάλυση των αποτελεσμάτων των κατ' οίκον εργασιών μια και η πλειοψηφία τις είχε ολοκληρώσει με επιτυχία. Όσοι και όσες μαθητές και μαθήτριες δυσκολεύτηκαν (2 ή 3 σε κάθε

τάξη) δέχθηκαν στις περισσότερες περιπτώσεις την προφορική βοήθεια από τον/την εκπαιδευτικό, ώστε να κατανοήσουν το σημείο στο οποίο έκαναν λάθος και να το διορθώσουν. Ο διδακτικός χρόνος που αφιερώθηκε κυμάνθηκε από πέντε έως δεκαπέντε λεπτά. Ειδικά στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι κατ' οίκον εργασίες επεστράφησαν διορθωμένες στα παιδιά χωρίς σχολιασμό από τον/την εκπαιδευτικό, αντιλαμβανόμαστε ότι χρειάστηκαν μόνο λίγα δευτερόλεπτα της ώρας!

Αξιοποίηση κατ' οίκον εργασιών για εισαγωγή σε νέα διδακτική ενότητα

Οι κατ' οίκον εργασίες στηρίζονται στις διδακτικές ενότητες που τα παιδιά έχουν επεξεργαστεί στο προηγούμενο μάθημα και βασίζονται στα δεδομένα που αυτές προσφέρουν. Οι στόχοι που εξυπηρετούν είναι κυρίως εμπέδωσης και περεταίρω κατανόησης, ενώ δεν αποκλείονται και οι επαναληπτικές εργασίες που αναφέρονται στο περιεχόμενο προηγούμενων διδακτικών ενοτήτων. Ο έλεγχός τους πληροφορεί τον/την εκπαιδευτικό για τον βαθμό κατανόησης του διδακτικού αντικειμένου για να γνωρίζει αν χρειάζεται να επιμείνει στην ίδια ενότητα ή να προχωρήσει στην επόμενη. Στις περιπτώσεις όπου οι κατ' οίκον εργασίες ελέγχονται και εξετάζονται στην ολομέλεια της σχολικής τάξης, αποτελούν και το συνδυαστικό κρίκο της προηγούμενης με τη νέα ενότητα. Είναι εύλογο πως η σύνδεση της παλαιάς διδακτικής ενότητας με τη νέα μέσω των κατ' οίκον εργασιών βοηθά τα παιδιά στην οικοδόμηση μιας ολοκληρωμένης γνώσης με συνοχή και συνέχεια καθώς και στην ενίσχυση και ισχυροποίηση των γνώσεων που αποκτούν.

Νέα ενότητα: ανάθεση εργασιών

Οι εργασίες που ανατέθηκαν με αφορμή τη νέα ενότητα ήταν προφορικές και γραπτές και πάντα ατομικές. Συγκεκριμένα, οι εργασίες που προορίζονταν για το σπίτι ήταν κατά κύριο λόγο γραπτές, ενώ αυτές που υλοποιούνταν εντός της τάξης ήταν είτε προφορικές είτε γραπτές. Οι προφορικές αφορούσαν σε ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου του σχολικού εγχειριδίου, στην ανάγνωση και στην προεργασία για την διεκπεραίωση κάποιας γραπτής εργασίας. Συγκεκριμένα, μία εκπαιδευτικός προέτρεψε τα παιδιά να εντοπίσουν στο κείμενο, του οποίου το περιεχόμενο είχαν επεξεργαστεί σε προηγούμενο μάθημα, τις προτάσεις κάθε παραγράφου που δηλώνουν την κεντρική της ιδέα και να τις ανακοινώσουν στην τάξη. Η διαδικασία αυτή έγινε σταδιακά και αποτέλεσε την προεργασία για την υλοποίηση της περίληψης του κειμένου από τους μαθητές και τις μαθήτριες στο σπίτι. Πρόκειται, λοιπόν, για μια προφορική εργασία που αποτέλεσε την προεργασία για την γραπτή εργασία που τα παιδιά θα έκαναν στο σπίτι και η οποία αν δεν

πραγματοποιούταν τα παιδιά θα συναντούσαν δυσκολίες στη δημιουργία της περίληψης. Οι γραπτές εργασίες περιελάμβαναν ασκήσεις επανάληψης και ελέγχου κατανόησης από το σχολικό εγχειρίδιο και το τετράδιο εργασιών ή ήταν εμπνευσμένες από το/τη δάσκαλο/α.

Πέραν των εργασιών εμπέδωσης και επανάληψης που κατέχουν κυρίαρχη θέση στην καθημερινή διδακτική πράξη, ανατέθηκαν κατ' οίκον εργασίες παραγωγής λόγου, όπως περίληψη, «σκέφτομαι και γράφω», σε όλες τις τάξεις που συμμετείχαν στην έρευνα.

Διαφοροποίηση/εξατομίκευση

Το περιεχόμενο των κατ' οίκον εργασιών διαμορφώνεται με βάση τους στόχους και τις επιδιώξεις του/της εκπαιδευτικού και συνήθως είναι μέτριας δυσκολίας, ώστε η πλειοψηφία των μαθητών/τριών να είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτό. Στη συντριπτική πλειοψηφία των τάξεων δεν παρατηρήθηκε διαφοροποίηση του περιεχομένου και του βαθμού δυσκολίας των εργασιών αναλόγως των μαθησιακών επιπέδων και των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών. Εντούτοις, 4 στους 7 δασκάλους/ες διατύπωναν κατά τη διάρκεια της ανατροφοδότησης σχόλια και επισημάνσεις που βοηθούσαν τον/ην κάθε μαθητή/τρια να βελτιωθεί, να καλύψει τα μαθησιακά του κενά και να ολοκληρώσει επιτυχώς τις εργασίες του/της. Κατά συνέπεια, η διαφοροποιημένη διδακτική προσέγγιση αφορούσε στη διδακτική φάση του/ ελέγχου και της ανατροφοδότησης, κατά την οποία ο/η εκπαιδευτικός προσπαθούσε να απαντήσει στις ανάγκες κάθε παιδιού.

Άξια επισήμανσης είναι η μοναδική περίπτωση μίας εκπαιδευτικού –σχετικά μικρής σε ηλικία – η οποία ακολουθούσε σε καθημερινή σχεδόν βάση μία διαφοροποιημένη διδακτική προσέγγιση. Ο τρόπος εργασίας της δεν υποδείκνυε ότι είχε χωρίσει την τάξη σε μαθησιακά επίπεδα και ότι βάσει αυτών διεξήγαγε τη διδασκαλία της. Το σύνολο της τάξης δεχόταν τις ίδιες εργασίες και συμμετείχε στις ίδιες δραστηριότητες, με εξαίρεση, όμως, ένα παιδί υπερκινητικό με διάσπαση προσοχής, διαγνωσμένη από τη δασκάλα και αρκετά προφανής από την πρώτη ώρα παρακολούθησης στην τάξη. Το συγκεκριμένο παιδί παρακολουθούσε την τρίτη τάξη του δημοτικού, αλλά το μαθησιακό του επίπεδο ήταν ανάλογο παιδιού μικρότερης τάξης. Παρόλα αυτά, η δασκάλα τού επιδείκνυε την πρέπουσα προσοχή, του επεσήμανε διαρκώς – άλλοτε με ήπιο και άλλοτε με πιο αυστηρό τόνο – πώς πρέπει να συμπεριφέρεται και οι προσδοκίες και απαιτήσεις που έτρεφε γι' αυτό ήταν σαφώς διαφορετικές και λιγότερες εν συγκρίσει με τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις της για

τα υπόλοιπα παιδιά. Οι εργασίες που του ανέθετε να πραγματοποιήσει στο σπίτι, αλλά και στην τάξη ήταν εξατομικευμένες και διέφεραν από των συμμαθητών/τριών του. Λιγότερες λέξεις για ορθογραφία, μικρότερο απόσπασμα του κειμένου για αντιγραφή και ανάγνωση, απλοϊκές εργασίες προς επίλυση για το σπίτι. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος η εργασία που του ανέθεσε προς επεξεργασία την ώρα που οι συμμαθητές/τριές του ασχολούνταν με μία εργασία ήταν να γράψει τα χρώματα της ίριδας. Η ελλειμματική του προσοχή δεν του επέτρεψε να αφοσιωθεί στο γραπτό του και χρειάστηκε αρκετές φορές η παρέμβαση της εκπαιδευτικού, ώστε να καταφέρει να ολοκληρώσει την άσκηση, η οποία είχε ορισμένα σημαντικά λάθη που αποκάλυπταν βασικά κενά του μαθητή από την πρώτη τάξη του δημοτικού.

Η χρονική στιγμή ανάθεσης των κατ' οίκον εργασιών

Αυτό που παρατηρείται συνήθως στις περισσότερες τάξεις, είναι η ανάθεση των κατ' οίκον εργασιών στο τέλος του μαθήματος. Πέντε στους επτά εκπαιδευτικούς είχαν ολοκληρώσει την προσφορά του νέου διδακτικού αντικειμένου και την επεξεργασία του με τους μαθητές και τις μαθήτριες και παρέδωσαν εργασίες ελέγχου κατανόησης και εμπέδωσης για το σπίτι. Οι κατ' οίκον εργασίες είχαν προαποφασιστεί και ο/η εκπαιδευτικός – όπως μας εκμυστηρεύτηκε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης - είχε προγραμματίσει το χρόνο που θα χρειαζόταν για την ανάθεσή τους. Επιπλέον, εργασίες που ανατέθηκαν για το σπίτι ήταν εκείνες η επεξεργασία των οποίων δεν ολοκληρώθηκε εντός της τάξης – λόγω έλλειψης διδακτικού χρόνου - και τα παιδιά αναλάμβαναν να τελειοποιήσουν στο σπίτι. Στις περιπτώσεις όπου λάβαινε χώρα μία προεργασία για μία κατ' οίκον εργασία, η ανάθεση της τελευταίας έγινε στα μέσα της διδακτικής ώρας. Οι «παραδοσιακές» κατ' οίκον εργασίες της αντιγραφής, ανάγνωσης και ορθογραφίας ανατίθενται συνήθως στα μέσα της διδακτικής ώρας, αν και παρατηρήθηκε η ανάθεσή τους να λαμβάνει χώρα στο τέλος του μαθήματος ή και σε κάποιο άλλο μάθημα.

Η χρονική στιγμή κατά την οποία ανατίθενται οι κατ' οίκον εργασίες δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Αντιθέτως, ο χρόνος που αφιερώνεται στην ανάθεση είναι σημαντικό να είναι αρκετός, ώστε να διασφαλιστεί η κατανόηση του σκοπού και του περιεχομένου κάθε εργασίας από το σύνολο των μαθητών/τριών. Για το λόγο αυτό, δεν θα πρέπει να ανακοινώνονται στο τελευταίο πεντάλεπτο, διότι το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δεν επαρκεί και δεν είναι παιδαγωγικά και ψυχολογικά ορθό να στερούμε από τα παιδιά μέρος του διαλείμματος τους αφενός γιατί όποια υπόδειξη, συμβουλή, οδηγία τους δώσουμε ενδέχεται να την αγνοήσουν

καθώς θα έχουν κατά νου να βγούνε διάλειμμα και αφετέρου γιατί πρέπει να σεβόμαστε το δικαίωμα του παιδιού για χαλάρωση και ξεκούραση. Παρατηρήθηκαν δύο εκπαιδευτικοί οι οποίοι συμμερίστηκαν τις ανάγκες των παιδιών και λόγω του ότι δεν προλάβαιναν να ολοκληρώσουν την ανάθεση των εργασιών εντός της διδακτικής ώρας αφιέρωσαν λίγο από το διδακτικό χρόνο του επόμενου μαθήματος. Όσοι/ες κρατούσαν τους/τις μαθητές/τριες στην τάξη και στο διάλειμμα γίνονταν αποδέκτες αρνητικών σχολίων και αντιδράσεων καθ' όλη τη διάρκεια της ανάθεσης.

Ο χαρακτήρας των κατ' οίκον εργασιών

Όλες οι κατ' οίκον εργασίες ήταν υποχρεωτικές και έπρεπε να υλοποιηθούν από το σύνολο των παιδιών. Εργασίες προαιρετικού χαρακτήρα είναι συνήθως εκείνες που αφορούν στην αναζήτηση πληροφοριών σε εγκυκλοπαίδειες, στο διαδίκτυο ή σε άλλες πηγές πληροφόρησης και προσφέρουν συμπληρωματικές στο περιεχόμενο του βιβλίου γνώσεις. Η ανάθεση τέτοιου είδους εργασιών δεν παρατηρήθηκε σε καμία από τις συμμετέχουσες στην έρευνα τάξεις, οπότε μπορούμε να συνάγουμε τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των κατ' οίκον εργασιών. Όλοι οι εκπαιδευτικοί επέμεναν στη συνέπεια που έπρεπε να επιδεικνύουν οι μαθητές/τριες απέναντι στα καθήκοντά τους και ειδικά στη διεκπεραίωση των εργασιών που αναλάμβαναν για το σπίτι.

Τρόπος ανάθεσης των κατ' οίκον εργασιών

Η ανάθεση πραγματοποιήθηκε με ανακοίνωση των ασκήσεων του σχολικού εγχειριδίου και του τετραδίου εργασιών, με διανομή φωτοτυπιών με εργασίες ή με καταγραφή των κατ' οίκον εργασιών στον πίνακα (όπως η ορθογραφία, πράξεις στα μαθηματικά). Τις περισσότερες φορές η ανάθεση ακολουθούταν από οδηγίες και εξηγήσεις από μέρος του/της εκπαιδευτικού. Ειδικότερα, δάσκαλος/α και παιδιά διάβαζαν την εκφώνηση και απαντούσαν στην πρώτη ερώτηση, στο πρώτο ζητούμενο. Στις τρεις από τις επτά περιπτώσεις πραγματοποιούνταν και προφορική απάντηση περισσότερων του ενός ερωτήσεων/ζητούμενων, ώστε να εξασφαλιστεί η κατανόηση των απαιτήσεων κάθε άσκησης από το σύνολο των μαθητών/τριών. Όπως γίνεται αντιληπτό, η ανάθεση εργασιών απαιτούσε αρκετό διδακτικό χρόνο, ο οποίος έπρεπε να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τον/την δάσκαλο/α κατά το σχεδιασμό και προγραμματισμό της διδασκαλίας, ώστε να μην χρειαστεί ο/η τελευταίος/α να στερήσει από τους μαθητές και τις μαθήτριές του το διάλειμμα. Επιπροσθέτως, δύο από τους επτά εκπαιδευτικούς ανακοίνωσαν τις κατ' οίκον εργασίες ή μοίρασαν τις φωτοτυπίες χωρίς να προβούν σε υποβοηθητικά και διευκρινιστικά σχόλια,

αφήνοντας τους/τις μαθητές/τριες να κατανοήσουν μόνοι/ες τους τι ζητούσε η κάθε άσκηση. Απόρροια αυτής της τακτικής είναι πολλές φορές τα παιδιά να ζητούν τη βοήθεια ενός ενήλικα για την επίλυση των εργασιών τους. Σε τέτοιου είδους περιστάσεις, εκτός από τα παιδιά – και τους γονείς - πρόβλημα αντιμετωπίζει και ο/η δάσκαλος/α του ολόημερου, ο/η οποίος/α δεν γνωρίζει τις επιδιώξεις του/της συναδέλφου του/της για να χειριστεί διαχειριστεί ανάλογα το ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών.

Αντίδραση μαθητών/τριών στην ανάθεση των κατ' οίκον εργασιών

Οι αντιδράσεις των παιδιών εξαρτιόνταν από την ποσότητα και το βαθμό δυσκολίας των εργασιών. Στις περιπτώσεις που οι εργασίες ξεπερνούσαν τις δύο, ξεκινούσαν τα παράπονα και οι διαμαρτυρίες. Μία μερίδα του μαθητικού πληθυσμού (4 – 5 μαθητές/τριες) που φοιτούσαν κυρίως στην Γ' και Δ' Δημοτικού προέβαλαν ως επιχείρημα τα φροντιστηριακά μαθήματα, τις αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες που έχουν κάθε μέρα και οι οποίες καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος του απογεύματός τους και ζητούσαν από τον/την δάσκαλο/α να μην τους αναθέτει πολλές εργασίες. Το αίτημα των παιδιών δεν γινόταν αποδεκτό, καθώς ο/η δάσκαλος/α θεωρούσε μείζονος εκπαιδευτικής σημασίας την ενασχόληση των μαθητών/τριών με εργασίες που προωθούν την αυτόνομη εργασία και βελτιώνουν τις επιδόσεις τους. Αρκετοί/ες μαθητές/τριες φάνηκε να θεωρούν χρήσιμες τις κατ' οίκον εργασίες, υποστήριζαν πως τους/τις βοηθούν στο να μαθαίνουν περισσότερα πράγματα και να ισχυροποιείται η γνώση που έχουν κατακτήσει. Οπότε την ώρα της ανάθεσης σημείωναν με προθυμία τις εργασίες και ενδιαφέρονταν να γνωρίζουν κάθε λεπτομέρεια και επισήμανση του/της δασκάλου/ας προκειμένου να ολοκληρώσουν επιτυχώς τις εργασίες τους. Συνήθως αυτοί/ές οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν υψηλές σχολικές επιδόσεις.

Διευκρινιστικές ερωτήσεις μαθητών/τριών για τις κατ' οίκον εργασίες

Σε περίπτωση που οι οδηγίες και οι διευκρινίσεις του/της εκπαιδευτικού δεν ήταν σαφείς και επαρκείς, οι μαθητές/τριες έθεταν ερωτήματα προς τον/την εκπαιδευτικό μέχρι να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα επεξεργαζόντουσαν τις ασκήσεις. Στις δύο από τις επτά φορές, ο/η εκπαιδευτικός δεν άφησε περιθώρια για διευκρινιστικές ερωτήσεις, καθώς ανακοίνωσε τις εργασίες ή μοίρασε τη σχετική φωτοτυπία και αμέσως μετά ασχολήθηκε με κάτι άλλο ή χτύπησε κουδούνι για διάλειμμα.

Χρόνος που χρειάζεται η διεκπεραίωση των κατ' οίκον εργασιών

Ο χρόνος που χρειάζεται να αφιερώσει ο κάθε μαθητής και η κάθε μαθήτρια στις κατ' οίκον εργασίες σχετίζεται με τις προσωπικές του/της ικανότητες και δεξιότητες και εξαρτάται, φυσικά, από την ποσότητα και το βαθμό δυσκολίας των εργασιών. Κατά την εκτίμησή μου, οι πολλές εργασίες σε κάθε διδακτικό αντικείμενο και οι οποίες επεξεργάζονται διαφορετική θεματική ενότητα επιβαρύνουν κατά πολύ τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών/τριών και απαιτούν περισσότερη της μίας ώρα για να διεκπεραιωθούν. Ειδικά στις περιπτώσεις, όπου ο/η εκπαιδευτικός δεν έχει δώσει οδηγίες και επεξηγήσεις, η κατάσταση των μαθητών/τριών επιδεινώνεται και χρειάζονται πολλή ώρα για να επιλύσουν τις ασκήσεις τους με αποτέλεσμα να προκαλείται σύγχυση στο μυαλό τους και να απευθύνονται σε γονείς ή σε κάποιο τρίτο πρόσωπο για βοήθεια. Οι εκπαιδευτικοί, από μέρους τους υποστηρίζουν τις διδακτικές τους προσεγγίσεις, καθώς επισημαίνουν τη σημασία της εξάσκησης των μαθητών/τριών στα γραμματικά φαινόμενα ή στις πράξεις της αριθμητικής και θεωρούν ότι η ποσότητα τέτοιου είδους εργασιών επιφέρει τα καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα, ειδικά στις μικρές τάξεις του δημοτικού. Στις τρεις από τις επτά περιπτώσεις δεν συνυπολογίζουν τις υποχρεώσεις των μαθητών/τριών σε όλα τα μαθήματα αλλά και στις εξωσχολικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα να αναθέτουν πολλές εργασίες, σε κάθε μάθημα ακόμη και καθημερινά.

Η άποψη του/της δασκάλου/ας του ολοήμερου για τον χρόνο που απαιτούν οι κατ' οίκον εργασίες

Το ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών αφορά σε μεγάλο βαθμό τους/τις εκπαιδευτικούς του ολοήμερου. Η πρώτη διδακτική ώρα περιλαμβάνει την προετοιμασία των μαθητών/τριών για την επόμενη ημέρα και ειδικότερα την επίλυση των κατ' οίκον εργασιών στα διδακτικά αντικείμενα της γλώσσας και των μαθηματικών. Όταν ο όγκος των εργασιών στη γλώσσα και τα μαθηματικά είναι μεγάλος, τα παιδιά έχουν απορίες λόγω του ότι δεν τους δόθηκαν εξηγήσεις και οδηγίες και δεν υπάρχει συνεργασία και συνεννόηση μεταξύ των εκπαιδευτικών του πρωινού και του μεταμεσημβρινού προγράμματος, ο δεύτερος αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα. Η προβλεπόμενη διδακτική ώρα για την προετοιμασία των μαθημάτων δεν γίνεται να επεκταθεί γιατί μια τέτοια απόφαση και ενέργεια θα απέβαινε εις βάρος της παιδαγωγικής λειτουργίας του ολοήμερου. Είναι απαραίτητο οι μαθητές/τριες επιστρέφοντας στο σπίτι έχοντας παρακολουθήσει το μεταμεσημβρινό πρόγραμμα να έχουν ολοκληρώσει τις κατ' οίκον εργασίες τους.

Στις περιπτώσεις όπου οι εργασίες είναι πολλές ο/η δάσκαλος/α του ολοήμερου αναγνωρίζει πως οι μαθητές/τριες χρειάζονται πολύ περισσότερο χρόνο για την επίλυσή τους από αυτόν που εκτίμησε ο/η δάσκαλος/α του πρωινού, ο/η οποίος/α τις ανάθεσε κίολας. Και οι τρεις εκπαιδευτικοί του ολοήμερου, οι οποίοι/ες έχουν διατελέσει δάσκαλοι/ες των πρωινών ζωνών υποστήριξαν πως οι κατ' οίκον εργασίες δεν πρέπει να ανατίθενται σε μεγάλες ποσότητες και καθημερινώς, αλλά - αναλόγως της ηλικίας και της τάξης των παιδιών- να προσφέρονται εργασίες όταν είναι αναγκαίο για την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας. Βιώνοντας την καθημερινή εμπειρία και πραγματικότητα του ολοήμερου και λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές αλλά και τα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα, έθεσαν πιθανώς υπό αμφισβήτηση και υπό συζήτηση παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις και εγκατέλειψαν τη νοοτροπία που θέλει το/τη δάσκαλο/α να δίνει πολλές εργασίες για το σπίτι.

4.4 Αποτελέσματα παρακολούθησης στο μεταμεσημβρινό πρόγραμμα

α) Προετοιμασία μαθημάτων επόμενης ημέρας

Αναφορικά με την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας, οι εκπαιδευτικοί των τριών ολοήμερων που συμμετείχαν στην έρευνα επεσήμαναν ότι οι ανάγκες των μαθητών/τριών είναι ανάλογες της τάξης και της ηλικίας τους και καθορίζουν τις εκάστοτε διδακτικές προσεγγίσεις και μεθόδους. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα λεγόμενά μιας δασκάλας, οι μαθητές/τριες της Α Δημοτικού χρειάζονται περισσότερη προσοχή και βοήθεια, ειδικά κατά την περίοδο από την έναρξη της σχολικής χρονιάς έως και τα Χριστούγεννα. Η περίοδος αυτή συνιστά τη μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό και αποτελεί περίοδο προσαρμογής και επαφής με νέα αντικείμενα, απαιτήσεις και υποχρεώσεις. Η δασκάλα του ολοήμερου ενθάρρυνε την ενεργό συμμετοχή όλων στη διεκπεραίωση των υποχρεώσεών τους για την επόμενη μέρα στα μαθήματα της Γλώσσας και των Μαθηματικών. Ο ρόλος της αφορούσε μεν στην επίβλεψη και υποβοήθηση του έργου των μαθητών/τριών, αλλά ήταν δε και κατευθυντικός μια και τα παιδιά αυτής της ηλικίας πρέπει να πάρουν βάσεις πάνω στον τρόπο με τον οποίο θα μελετούν και θα εργάζονται. Έδειξε αρκετά ικανοποιημένη από την απόδοση των μαθητών/ριών της Α τάξης. Αναφορικά με του/τις μαθητές/τριες της Β δημοτικού, η εκπαιδευτικός μας υπογράμμισε τον πιο ανεξάρτητο τρόπο εργασίας τους εν συγκρίσει με εκείνους/ες της Α. Αυτό, βέβαια, δε

σημαίνει πως τους/τις άφηνε ελεύθερους/ες να εργαστούν μόνοι/ες τους. Γνωρίζοντας τις ανάγκες κάθε παιδιού, φρόντιζε να παρέχει την ανάλογη προφορική βοήθεια. Κάθε φορά που κάποιο παιδί ολοκλήρωνε την εργασία του ή μέρος της αυτής, το ήλεγχε και του παρείχε την κατάλληλη ανατροφοδότηση.

Παρόμοια αντιμετώπιση των κατ' οίκον εργασιών επέδειξαν και οι άλλοι δύο εκπαιδευτικοί των τμημάτων της μεταμεσημβρινής ζώνης. Η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας ακολουθεί μία 'καθιερωμένη διαδικασία', η οποία ακολουθείται σχεδόν καθημερινά. Δάσκαλος που είχε αναλάβει το τμήμα της Α' και Β' Δημοτικού απευθυνόμενος στην πρώτη τάξη, ρώτησε για τις υποχρεώσεις που είχαν οι μαθητές/τριες στα διδακτικά αντικείμενα της Γλώσσας και των Μαθηματικών. Στη συνέχεια, ακολούθησε η ανακοίνωση των κατ' οίκον εργασιών των μαθητών/τριών της δευτέρας δημοτικού, ώστε ο δάσκαλος να είναι πλήρως ενημερωμένος και να μπορεί να σχεδιάσει τον τρόπο δράσης και παρέμβασής του στα δεδομένα χρονικά πλαίσια. Μετά την ενημέρωση του δασκάλου, τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να ασχοληθούν με τις εργασίες τους ξεκινώντας από τη βασική εργασία της αντιγραφής στο μάθημα της Γλώσσας. Λόγω του ότι επρόκειτο για τις δύο πρώτες τάξεις του Δημοτικού, ο εκπαιδευτικός έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στα γράμματα των παιδιών και με εύθυμο και χιουμοριστικό ύφος – χωρίς να τα προσβάλλει - τα παρότρυνε να προσπαθούν να γράφουν όλο και καλύτερα γράμματα. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι μαθητές/τριες μιλούσαν για τη βαθμολογία που έλαβαν στην αντιγραφή και την ορθογραφία και δέχονταν τις επευφημίες και τις παραινέσεις όχι μόνο του δασκάλου αλλά και των συμμαθητών/τριών τους. Είναι πράγματι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ο δάσκαλος συζητούσε με την ολομέλεια της τάξης τις ελλείψεις, τα αδύναμα αλλά και τα δυνατά σημεία κάθε μαθητή/τριας, ώστε σύσσωμη η μαθητική κοινότητα να συναισθάνεται τις μαθητικές ανάγκες που υπάρχουν μέσα στην τάξη. Ο δάσκαλος υπολόγιζε στο συνεργατικό και αλληλοβοηθητικό κλίμα μέσα στην τάξη γι' αυτό και ενέπλεκε τους μαθητές/τριες με κάθε τρόπο στη διδακτική διαδικασία. Το κλίμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας που επικρατούσε οφειλόταν, πέρα από τον χαρακτήρα και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις του εκπαιδευτικού, στο μικρό αριθμό μαθητών του συγκεκριμένου τμήματος.

Η τρίτη εκπαιδευτικός δίδασκε σε ένα τμήμα ενός επαρχιακού ολοήμερου σχολείου, το οποίο περιελάμβανε μαθητές/τριες από όλες τις τάξεις του δημοτικού, δεκαπέντε στο σύνολο. Όσον αφορά στην προετοιμασία των μαθημάτων της

επόμενης ημέρας, η δασκάλα ακολουθούσε μία τακτική σε όλες τις τάξεις, χωρίς αυτό να σημαίνει πως οι παρεμβάσεις της ήταν κοινές προς όλες τις τάξεις και όλα τα μαθησιακά επίπεδα. Αρχικά, ρώτησε τα παιδιά για τις υποχρεώσεις που είχαν, ώστε να γνωρίζει πως θα διαχειριστεί το δεδομένο φόρτο εργασίας τους εντός των προβλεπόμενων από το Αναλυτικό Πρόγραμμα διδακτικών ωρών. Στην Α' Δημοτικού, άφηνε τα παιδιά να εργαστούν πάνω στις εργασίες μόνα τους και σε περίπτωση που είχαν απορίες τα προσέγγιζε, ώστε να τα καθοδηγήσει προς τη σωστή κατεύθυνση. Όταν οι μαθητές/τριες τελείωναν τις εργασίες τους, τις έδειχναν στη δασκάλα, συζητούσαν μαζί της τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκαν και αν υπήρχε λάθος τα παρακινούσε για διορθώσεις, ώστε να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους και να μην αφήσουν κενά ή ασάφειες. Κατά τον ίδιο τρόπο αντιμετώπιζε και τις κατ' οίκον εργασίες των μαθητών/τριών της Β' Δημοτικού. Στις δύο αυτές μικρές τάξεις, παρατηρήθηκε η ενθάρρυνση και η επιμονή της δασκάλας για πολλαπλή ανάγνωση του κειμένου, έτσι ώστε όλοι και όλες να καταστούν πολύ ικανοί/ές αναγνώστες/στριες. Πράγματι, οι μαθητές/τριες δέχονταν τις παραινέσεις της δασκάλας τους και αντιμετώπιζαν τις υποχρεώσεις του με αρκετή συνέπεια και επιμέλεια.

Η παρέμβαση της δασκάλας στην προετοιμασία των μεγαλύτερων τάξεων ήταν πιο περιορισμένη, καθώς – όπως δήλωσε η ίδια – επιδιώκεται οι μαθητές/τριες αυτών των τάξεων να εργάζονται όσο το δυνατόν αυτόνομα και να μην αναζητούν γρήγορες και έτοιμες λύσεις. Επιπλέον, επιδίωξη της εκπαιδευτικού αποτελούσε να αντιμετωπίζουν με υπευθυνότητα και ευσυνειδησία τις εργασίες που τους είχαν ανατεθεί και να αισθάνονται πιο σίγουροι/ες για τον εαυτό τους, να έχουν εμπιστοσύνη στις ικανότητες και τις δυνατότητές τους. Τα παιδιά από μέρους τους έδειξαν να είναι πολύ ικανοποιημένα από τη συνεργασία τους με τη δασκάλα. Η σύντομη εμπειρία μου στη συγκεκριμένη τάξη του ολοήμερου μού φανέρωσε μία άψογη σχέση επικοινωνίας, όπου τα παιδιά άκουγαν τη δασκάλα τους, τη σέβονταν, ζητούσαν τη συμβουλή της αλλά και τη συμβολή της και κατ' αυτόν τον τρόπο προωθούταν επιτυχώς η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας. Η δασκάλα φάνηκε να δείχνει κατανόηση σε τυχόν προβλήματα των μαθητών/τριών και έδινε άμεσες λύσεις με διάθεση πολλές φορές χιουμοριστική και ευχάριστη.

Η προσέγγιση της διδασκαλίας της εκπαιδευτικού αφορούσε στην υποστήριξη και υποβοήθηση της εργασίας των μαθητών με συνεχείς ανατροφοδοτήσεις. Οι μαθητές/τριες κατά τη μεταμεσημβρινή περίοδο διεκπεραίωναν όλες τις εργασίες που

τους/τις είχαν ανατεθεί για την επόμενη ημέρα. Μάλιστα η δασκάλα του ολοήμερου ανέθετε – όποτε το έκρινε απαραίτητο – εργασίες που τα παιδιά επεξεργάζονταν και ολοκλήρωναν εκείνη την ώρα και όχι στο σπίτι. Τις εργασίες αυτές τις χαρακτήρισε εργασίες εμπέδωσης των όσων έμαθαν και κατανόησαν μέσα από τη διδασκαλία του πρωινού προγράμματος και μέσα από την ενασχόληση τους με τις κατ' οίκον εργασίες τους. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι οι εργασίες αυτές δεν παραδίδονται σε καθημερινή βάση, αλλά όταν η εκπαιδευτικός αντιληφθεί ότι το διδακτικό αντικείμενο δεν έχει κατακτηθεί πλήρως από τους μαθητές/τριες.

β) Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών του ολοήμερου

Οι αντιλήψεις των τριών εκπαιδευτικών για την αποτελεσματικότητα του ολοήμερου δεν ήταν ξεκάθαρες, μια και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα του θεσμού δεν είναι άμεσα ορατά και ο ίδιος ο θεσμός για πολλά σχολεία και πολλούς εκπαιδευτικούς θεωρείται καινούριος. Παρόλα αυτά, η στάση τους απέναντι στους σκοπούς και τη λειτουργία του ολοήμερου είναι θετική. Όπως μας υπογράμμισαν, οι επιδόσεις των μαθητών/τριών που παρακολουθούν το μεταμεσημβρινό έχουν σημειώσει σημαντική βελτίωση. Η μερίδα του μαθητικού πληθυσμού που παρακολουθεί το ολοήμερο περιλαμβάνει μαθητές και μαθήτριες με χαμηλό έως μέτριο μαθησιακό επίπεδο. Θεωρείται πιο σπάνιο το φαινόμενο παιδιά υψηλής μαθησιακής δυναμικότητας να παραμένουν στο ολοήμερο μετά το πέρας του προμεσημβρινού προγράμματος.

Μία δασκάλα απέδωσε στο ολοήμερο σχολείο τον χαρακτηρισμό της ενισχυτικής διδασκαλίας, όπως προβλέπεται και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο χαρακτηρισμός αυτός αφορά μόνο την προετοιμασία των μαθημάτων της επομένης και όχι τις ειδικότητες και τις δημιουργικές δραστηριότητες. Αυτό που μπορούμε να συνάγουμε από τα λεγόμενα της εκπαιδευτικού είναι ότι το ολοήμερο σχολείο αποτελεί σχολείο δεύτερης ευκαιρίας για τους πιο αδύναμους μαθητές και τις πιο αδύναμες μαθήτριες. Οι τελευταίοι/ες έχουν τη δυνατότητα να δεχθούν εξατομικευμένη διδακτική παρέμβαση στις ανάγκες τους, να καλύψουν τα κενά τους και να φτάσουν στο καλύτερο δυνατό επίπεδο για αυτούς/ές.

Οι αντιλήψεις των άλλων δύο εκπαιδευτικών μάς αποκαλύφθηκαν στη διάρκεια της ατομικής συνέντευξης και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η δασκάλα που δίδασκε στο ολοήμερο σχολείο της επαρχίας υποστήριξε πως η ύπαρξη ενός τμήματος που φιλοξενεί όλες τις τάξεις του Δημοτικού δεν είναι απαραίτητα αρνητικό, υπάρχουν πολλά θετικά σημεία. Ειδικότερα, οι μαθητές/τριες μελετώντας

στον ίδιο χώρο έρχονται σε επαφή με διδακτικά αντικείμενα μεγαλύτερων τάξεων, πλην αυτών της Στ' Δημοτικού. Τοιουτοτρόπως, δέχονται πληροφορίες οι οποίες μπορούν να αποτυπωθούν στο μυαλό τους και αυτό είναι προς όφελός τους. Λόγου χάρη, ένας μαθητής της Β' Δημοτικού ρώτησε για να μάθει τι είναι κόλπος και η δασκάλα του υπέδειξε κόλπους στον χάρτη της Ελλάδος εξηγώντας του ταυτόχρονα τον ορισμό. Οι μαθητές/τριες της Α' παρακολούθησαν τα όσα διαδραματίστηκαν και ήρθαν σε επαφή με τον συγκεκριμένο γεωγραφικό όρο. Υποστηρικτής αυτής της άποψης ήταν και ο δάσκαλος του τρίτου ολοήμερου, ο οποίος επεσήμανε ότι σε ένα ολιγάριθμο τμήμα τα παιδιά είναι πιο δεμένα μεταξύ τους. Η άποψη του δασκάλου ήταν θετικά διακείμενη προς τα ολιγάριθμα τμήματα στα οποία να συνυπάρχουν μαθητές/τριες από δύο ή και τρεις τάξεις. Θεωρεί ότι είναι καλό τα παιδιά, λόγου χάρη, της Α' Δημοτικού να έρχονται σε επαφή με γνωστικά αντικείμενα που απευθύνονται σε μεγαλύτερες τάξεις, να «ξυπνούν», όπως χαρακτηριστικά μας δήλωσε.

Μία εκ των τριών δασκάλων υπογράμμισε το ρόλο που διαδραματίζει το ολοήμερο σχολείο ως χώρος κοινωνικοποίησης. Η δασκάλα επεσήμανε πως τα παιδιά που παρακολουθούν το ολοήμερο μιλούν, παίζουν, επικοινωνούν μεταξύ τους ανεξάρτητα από την ηλικία και την τάξη τους. Αυτό το φαινόμενο δεν παρατηρείται συχνά στην πρωινή ζώνη, καθώς τα παιδιά προτιμούν να συναναστρέφονται παιδιά συνομήλικα που ανήκουν στην τάξη τους, ή μόνο στο τμήμα τους. Η συνύπαρξη στον ίδιο χώρο την ώρα της μελέτης, της χαλάρωσης, του παιχνιδιού, του φαγητού ενισχύει τις σχέσεις των παιδιών, προωθεί την επικοινωνία και τη συνεργασία και, σε ατομικό επίπεδο, προάγει την κοινωνικοποίηση κάθε παιδιού.

γ) Το περιβάλλον του ολοήμερου

Ο χώρος του ολοήμερου σχολείου είναι αναγκαίο να διαμορφωθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελεί έναν ευχάριστο χώρο εργασίας, χαλάρωσης και διασκέδασης για τα παιδιά.

Άξιος αναφοράς είναι ο χώρος του ολοήμερου, τον οποίο έχει επιμεληθεί προσωπικά μία δασκάλα με έξοδα του δήμου, του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων αλλά και δικά της. Ένας πολύ ωραία διαμορφωμένος χώρος, με δύο μικρές αίθουσες, η μία για εργασία και η άλλη για χαλάρωση, παιχνίδι, ξεκούραση και φαγητό. Καμία, όμως, από τις δύο αίθουσες δεν θυμίζει την εικόνα μιας ψυχρής και αυστηρής αίθουσας. Περισσότερο θυμίζει τον χώρο του σπιτιού τους και όχι χώρο σχολείου. Καναπέδες, μαξιλάρες, μοκέτα, χαμηλά τραπεζάκια, επιτραπέζια παιχνίδια, θήκες

ξεχωριστές για τα ρούχα και τις παντόφλες κάθε παιδιού, τραπεζαρία για να γευματίζουν, φουρνάκι, ψυγείο, φρουτιέρα γεμάτη με φρέσκα φρούτα, ραδιόφωνο, DVD, τηλεόραση, πίνακας, θρανία τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο, χώροι για να τοποθετούν οι μαθητές προσωπικά τους αντικείμενα, τοίχοι διακοσμημένοι με τις καλλιτεχνικές δημιουργίες των μαθητών/τριών.

Αναφορικά με το ραδιόφωνο, η δασκάλα μάς εξομολογήθηκε πως ακόμη και όταν εργαζόταν στην πρωινή ζώνη επέλεγε να ακούγεται μουσική, σε χαμηλή ένταση, κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας. Μάλιστα είχε δοκιμάσει διάφορα είδη μουσικής, προκειμένου να εντοπίσει αυτό που δημιουργεί ένα ευνοϊκό κλίμα για εργασία εντός της τάξης. Την ίδια τακτική ακολουθεί και στο ολοήμερο σχολείο και υποστηρίζει πως η μουσική δεν αποσπά την προσοχή των μαθητών/τριών ,αλλά αντιθέτως τους/τις χαλαρώνει και υποστηρίζει την εργασία τους. Ο λόγος για τον οποίο γίνεται η αναφορά στο χώρο και την επικρατούσα ατμόσφαιρα έγκειται στον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει το κλίμα της τάξης το οποίο πρέπει να προσκαλεί τους/τις μαθητές/τριες και να τους/τις δημιουργεί ευχάριστα συναισθήματα.

Και στις άλλες δύο αίθουσες των ολοήμερων τμημάτων, το περιβάλλον και η επικρατούσα ατμόσφαιρα διαφοροποιούνταν από τα αντίστοιχα των αιθουσών της πρωινής ζώνης. Αίθουσες με υπολογιστές, επιτραπέζια παιχνίδια, βιβλιοθήκες και θρανία διατεταγμένα σε ομάδες. Οι τοίχοι σε ζωνρά και χαρούμενα χρώματα ήταν διακοσμημένοι από τις καλλιτεχνικές δημιουργίες των παιδιών. Οι μαθητές/τριες φάνηκε να αισθάνονται άνετα σε ένα τέτοιο χώρο και εργάζονταν με περισσότερη προθυμία και ευχαρίστηση, σαν να βρίσκονταν στο σπίτι τους.

Το συμπέρασμα που θα μπορούσε να προκύψει είναι ότι ο/η εκπαιδευτικός του ολοήμερου οφείλει να δημιουργήσει ένα κλίμα συνεργασίας, επικοινωνίας και χαλάρωσης που να μην θυμίζει σε τίποτα την τάξη του πρωινού προγράμματος. Οι μαθητές μπαίνοντας στην τάξη του ολοήμερου θα πρέπει να αισθάνονται οικεία και ότι βρίσκονται σε ένα χώρο όπου μπορούν να μελετήσουν και ταυτόχρονα να χαλαρώσουν, να συνεργαστούν, να επικοινωνήσουν με τους/τις συμμαθητές/τριές τους και να ανταλλάξουν απόψεις και γνώσεις. Γι' αυτό και κάθε δάσκαλος/α ολοήμερου είναι επιφορτισμένος με έναν επιπρόσθετο ρόλο, αυτόν της διαμόρφωσης του κατάλληλου κλίματος και της ιδανικότερης ατμόσφαιρας η οποία θα αποβάλλει από τους μαθητές το αίσθημα της καταναγκαστικής εργασίας.

δ) Συνεργασία εκπαιδευτικών πρωινής και μεταμεσημβρινής ζώνης

Μολονότι οι εκπαιδευτικοί δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ δασκάλου/ας και μαθητών/τριών για το καλύτερο εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό αποτέλεσμα, εντούτοις δεν τέθηκε ζήτημα συνεργασίας μεταξύ των δασκάλων των δύο προγραμμάτων. Ούτε τα αποτελέσματα της παρακολούθησης της διδασκαλία συνηγορούσαν σε κάτι τέτοιο. Η συνεργασία επικεντρωνόταν μεταξύ δασκάλου/ας και παιδιών. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εκπαιδευτικοί του ολοήμερου μαθαίνουν τον τρόπο δουλειάς και τις προσεγγίσεις της διδακτικής πράξης των εκπαιδευτικών του πρωινού προγράμματος μέσα από τις εργασίες που αναθέτουν για το σπίτι. Δεν επεμβαίνουν στο έργο τους και αντιμετωπίζουν τις υποχρεώσεις των μαθητών/τριών με προσεγγίσεις που συνάδουν με το προσωπικό τους εκπαιδευτικό στυλ και τις προσωπικές τους παιδαγωγικές αντιλήψεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα έλλειψης συνεργασίας και επικοινωνίας διαπιστώθηκε μεταξύ των εκπαιδευτικών της πρωινής και της μεταμεσημβρινής ζώνης σε ένα ολοήμερο σχολείο. Η γραμμή πλευσης δεν ήταν κοινή, καθείς/καθεμία σεβόταν τη διδακτική επάρκεια, αποδεχόταν τις παιδαγωγικές μεθόδους του/της άλλου/ης και δεν επενέβαινε στο έργο του/της ακόμα και όταν είχε αντιρρήσεις και ενστάσεις. Αυτό από τη μια είναι κατανοητό να υφίστανται πολλές και διαφορετικές παιδαγωγικές αντιλήψεις και διδακτικές προσεγγίσεις. Ωστόσο, η συνεννόηση των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη ώστε να αποφευχθεί η σύγχυση στον τρόπο εργασίας και μελέτης των μαθητών/τριών.

Στο συγκεκριμένο σχολείο, η ένσταση της δασκάλας αφορούσε στην τακτική του δασκάλου της Α' Δημοτικού να αναθέτει πολλές εργασίες - σε φωτοτυπίες. Εκείνη την ημέρα οι μαθητές/τριες είχαν τρεις φωτοτυπίες, εκ των οποίων οι δύο ήταν μπρος - πίσω με ασκήσεις. Η αντίδραση της σε αυτό το καθημερινό φαινόμενο ήταν να προτρέπει τα παιδιά να επεξεργάζονται όσες εργασίες μπορούν, χωρίς να καταπιέζονται και να κουράζονται. Όντως, η συμπεριφορά του δασκάλου ήταν κάπως υπερβολική μια καθώς η ανάθεση μεγάλου όγκου εργασιών παρατηρούταν σε καθημερινή βάση. Επίσης, τα αποτελέσματά της είναι αμφίβολα και σε καμία περίπτωση δεν εξασφαλίζεται η θετική της επίδραση στις επιδόσεις των μαθητών. Άλλωστε, ερευνητικά δεδομένα έχουν καταδείξει πως όταν η ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών είναι μεγάλη και υπερβολική, κάποιιοι άλλοι παράγοντες (γονείς, φροντιστήριο) συμβάλλουν στην υλοποίησή τους. Άξιο αναφοράς σε αυτό το σημείο είναι ότι οι γονείς των μαθητών της Β τάξης ίσως να ενέκριναν την τακτική του

δασκάλου, καθώς εμφορούνται της άποψης πως οι περισσότερες ασκήσεις, φέρνουν τα καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Μάλιστα, σε συνομιλία με μία κυρία που έχει γιο στην Α Δημοτικού, αντιληφθήκαμε ότι δεν την ενοχλεί η τακτική αυτή του δασκάλου. Χαρακτηριστικά, δήλωσε με ικανοποίηση: «ευτυχώς τους βάζει πολλά για το σπίτι». Χαίρεται, δηλαδή, που το παιδί της επιστρέφοντας στο σπίτι έχει να ασχοληθεί με αντιγραφή και τουλάχιστον μία φωτοτυπία καθημερινά, γιατί θεωρεί πως έτσι το παιδί της μαθαίνει περισσότερα και η γνώση που αποκτά έχει μεγαλύτερη διάρκεια.

Ευρύτερα, η επικοινωνία και συνεργασία των εκπαιδευτικών είναι μείζονος σημασίας και πρέπει να διέπεται από τον αλληλοσεβασμό και την αλληλοεκτίμηση του παιδαγωγικού και εκπαιδευτικού έργου κάθε εκπαιδευτικού, είτε του πρωινού είτε του μεταμεσημβρινού προγράμματος. Τα δύο προγράμματα συνιστούν το ολόημερο σχολείο το οποίο λειτουργώντας ως ενιαίο πρόγραμμα δύναται να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα τόσο στην μαθησιακά επίδοση των μαθητών/τριών όσο και στην ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

ε) Η ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών

Όσον αφορά στην ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών, μαθητές/τριες της Α' Δημοτικού, πέραν της καθιερωμένης αντιγραφής, είχαν δύο εργασίες για το σπίτι. Από τα λεγόμενα των μαθητών/τριών, κατά τη διάρκεια της ανακοίνωσης των υποχρεώσεών τους, αλλά και από την ικανότητα της αυτόνομης διεκπεραίωσης των εργασιών, καταλαβαίνουμε πως ο/η εκπαιδευτικός του πρωινού προγράμματος πρόσφερε τις απαιτούμενες οδηγίες και επισημάνσεις για κάθε εργασία. Οι μαθητές/τριες φάνηκε να έχουν κατανοήσει πλήρως τις απαιτήσεις κάθε εργασίας και τις εκτέλεσαν μόνοι/ες τους. Ορισμένες φορές συνεργάστηκαν με τους/τις συμμαθητές/τριές τους ή ζήτησαν διευκρινίσεις από το/τη δάσκαλο. Ο/η τελευταίος/α επέβλεπε το έργο των μαθητών/τριών, παρενέβαινε όποτε το έκρινε απαραίτητο και όποτε του το ζητούσαν τα παιδιά και συντόνιζε την εργασία των παιδιών με προτρεπτικό ύφος.

Οι υποχρεώσεις μαθητών/τριών της Β' Δημοτικού περιελάμβαναν την αντιγραφή και μία φωτοτυπία, η οποία είχε ασκήσεις δύο σελίδες ασκήσεων. Η φωτοτυπία απαιτούσε την προσήλωσή τους για αρκετή ώρα, μια και περιελάμβανε αρκετές εργασίες προς επεξεργασία σε συνδυασμό με θεωρία. Πάντως, τα παιδιά δεν έδειξαν να δυσκολεύονται στην εκτέλεση των ασκήσεων και δεν αποκάλυψαν μια ενδεχόμενη δυσαρέσκειά τους για την ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών. Στις

περιπτώσεις όπου ο φόρτος εργασίας των παιδιών για το σπίτι είναι αρκετά μεγάλος, το ολοήμερο αποτελεί την καλύτερη παιδαγωγικά λύση, καθώς δέχονται τις συμβουλές ενός ειδικού και έχουν τη δυνατότητα συνεργασίας με τους/τις συμμαθητές/τριές τους.

Αναφορικά με την ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών στις μεγαλύτερες τάξεις, παρατηρήθηκε πιο μειωμένος αριθμός εργασιών εν συγκρίσει με τις δύο μικρότερες τάξεις. Οι μαθητές/τριες είχαν να διεκπεραιώσουν μέχρι τρεις εργασίες, ενώ σε ένα ολοήμερο σχολείο μαθητές/τριες της Δ' τάξης δεν είχαν ασκήσεις για το σπίτι. Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, τα παιδιά ολοκλήρωναν την προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και είχαν την ευκαιρία να ασχοληθούν με πιο δημιουργικές δραστηριότητες καλλιτεχνικού περιεχομένου.

5. Συμπεράσματα – διαπιστώσεις για το σύγχρονο δημοτικό σχολείο

Ο λόγος για τον οποίο οι κατ' οίκον εργασίες αποτελούν φλέγον ζήτημα έγκειται στο γεγονός ότι δεν έχει διαπιστωθεί εμπράκτως η θετική επίδρασή τους στη σχολική επίδοση. Θετικό είναι το ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες αυτονομούνται και διεκπεραιώνουν εργασίες χωρίς την επίβλεψη κάποιου μεγαλύτερου αξιοποιώντας τις δυνατότητές τους και στηριζόμενοι/ες στις δυνάμεις τους. Παράλληλα, συνειδητοποιούν τις ελλείψεις και τα μαθησιακά τους κενά και φροντίζουν να τα καλύψουν σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό. Επιπροσθέτως, βελτιώνουν και κατοχυρώνουν τις γνώσεις που απέκτησαν στα διάφορα διδακτικά αντικείμενα επιλύοντας ασκήσεις εμπέδωσης και επανάληψης. Παρόλα τα θετικά αποτελέσματα που φέρουν οι κατ' οίκον εργασίες, υπάρχουν ορισμένες πλευρές του ζητήματος που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και διερεύνησης. Συγκεκριμένα, μία παράμετρος του θέματος των κατ' οίκον εργασιών είναι η ποσότητά τους. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν οι περισσότερες κατ' οίκον εργασίες οδηγούν σε καλύτερα μαθησιακά και παιδαγωγικά αποτελέσματα ή μήπως υπάρχει κάποιο όριο στην ποσότητά τους που αν ξεπεραστεί τότε αυτές επιδρούν αρνητικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πρόκειται για ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα που έχει αποτελέσει θέμα εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών συζητήσεων και ερευνών και το οποίο προσεγγίζεται διαφορετικά από κάθε εκπαιδευτικό αναλόγως των παιδαγωγικών αρχών που υποστηρίζει και πρεσβεύει.

Η παρακολούθηση των τάξεων του δημοτικού, η καταγραφή της σχολικής πραγματικότητας, οι συζητήσεις με τους/τις εκπαιδευτικούς, οι συμπεριφορές και αντιδράσεις των παιδιών συνεισέφεραν στη διαμόρφωση μίας αρκετά ολοκληρωμένης αντίληψης για την αντιμετώπιση των κατ' οίκον εργασιών στο σημερινό δημοτικό σχολείο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι εξοικειωμένοι/ες με την ιδέα των κατ' οίκον εργασιών και καθημερινώς περιμένουν τη στιγμή για να σημειώσουν τις εργασίες που θα έχουν για το σπίτι. Οι εκπαιδευτικοί μοιάζει να τους έχουν συνηθίσει σε μία τέτοια τακτική και στα παιδιά φαίνεται παράξενο - και ταυτόχρονα ευχάριστο - όταν δεν έχουν ασκήσεις για το σπίτι. Ακόμα και στο σπίτι τους όταν επιστρέφουν μετά το σχολείο, οι γονείς τους τους ρωτούν τι έχουν να κάνουν για την επόμενη ημέρα, υπονοώντας και τις κατ' οίκον εργασίες. Οι κατ' οίκον, λοιπόν, εργασίες παραδοσιακά θεωρούνται ένα αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας το οποίο δεν θα πρέπει να ελλείπει από την καθημερινή διδακτική πράξη. Οι δάσκαλοι/ες αναθέτουν καθημερινά κατ' οίκον εργασίες καθιερώνοντας το ρόλο και τη σημασία τους στη διδακτική πράξη και αποτυπώνοντάς τα στο υποσυνείδητο όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία φορέων.

Σήμερα, εγείρονται συζητήσεις γύρω από την αποτελεσματικότητα των κατ' οίκον εργασιών και πολλοί/ες είναι οι εκπαιδευτικοί που αναθέτουν εργασίες για το σπίτι όχι σε καθημερινή βάση, αλλά όταν κρίνουν απαραίτητη την ανάθεσή τους για την επίτευξη των εκάστοτε διδακτικών στόχων. Πράγματι, σε πολλές τάξεις από αυτές που συμμετείχαν στην έρευνα οι δάσκαλοι/ες δεν ανέθεταν καθημερινά κατ' οίκον εργασίες, αλλά ορισμένες φορές. Προφανείς αποδέκτες της ανάθεσης των κατ' οίκον εργασιών είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες οι οποίοι/ες θα αναλάβουν να τις φέρουν εις πέρας. Η αντίδραση των μαθητών/τριών στην ανάθεση των κατ' οίκον εργασιών καθορίζεται από την ποσότητα και το βαθμό δυσκολίας. Όσο περισσότερες και πιο δύσκολες είναι οι εργασίες τόσο πιο έντονες είναι οι διαμαρτυρίες των παιδιών γι' αυτές.

Λαμβάνοντας υπόψη το υπερφορτωμένο με εξωσχολικές δραστηριότητες πρόγραμμα των παιδιών, οι οποίες αφορούν σε φροντιστήρια ξένων γλωσσών, φροντιστήρια υπολογιστών, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, αντιλαμβανόμαστε πως οι αντιδράσεις τους είναι ως ένα βαθμό δικαιολογημένες. Αυτό δεν σημαίνει πως πρέπει να καταργήσουμε τις κατ' οίκον εργασίες, αλλά μία παιδαγωγικά ορθή απόφαση υποδεικνύει η ανάθεσή τους να εξυπηρετεί τους

διδακτικούς στόχους και να μην γίνεται μόνο και μόνο επειδή έτσι συνηθίζεται, να μην αποτελέσουν, δηλαδή, οι κατ' οίκον εργασίες αυτοσκοπό. Εξάλλου, ο μεγάλος φόρτος εργασίας για το σπίτι επιβαρύνει τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών κατά τον οποίο μπορούν να ασχοληθούν με δημιουργικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Πέραν αυτού, οι πολλές εργασίες δυσκολεύουν τον/την εκπαιδευτικό του ολοημέρου, παρακωλύουν το εκπαιδευτικό και το παιδαγωγικό έργο και μειώνουν το ενδιαφέρον των παιδιών για ενασχόληση με τα σχολικά τους καθήκοντα.

Η ποσότητα των κατ' οίκον εργασιών δεν διασφαλίζει τη βελτίωση της επίδοσης των μαθητών/τριών, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του ενδιαφέροντός τους. Η ανάθεση μεγάλου όγκου εργασιών περιορίζει τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών και δεν τους επιτρέπει την ενασχόληση με άλλου είδους εξωσχολικές δραστηριότητες. Καλό θα ήταν οι εκπαιδευτικοί να αποβάλλουν την ασυνείδητη τακτική που υποδεικνύει την καθημερινή ανάθεση κατ' οίκον εργασιών, ακόμα και χωρίς συγκεκριμένο σκοπό. Όπως κάθε εκπαιδευτικό ζήτημα, έτσι και το ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών απαιτεί κριτική αντιμετώπιση. Κάθε άσκηση που δίνεται για το σπίτι εξυπηρετεί κάποιο γνωστικό, συναισθηματικό, ψυχοκινητικό στόχο και δεν πρέπει να δίνεται άσκοπα, μόνο και μόνο για να δοθεί. Ο/η δασκάλα θέτει έναν στόχο, βάσει του οποίου σχεδιάζει κάθε εργασία και τον οποίο αποκαλύπτει στους μαθητές/τριες ώστε οι τελευταίοι/ες να βρουν νόημα στη συγκεκριμένη εργασία και να την αντιμετωπίσουν με σοβαρότητα αφιερώνοντας τον απαιτούμενο χρόνο για να ασχοληθούν μαζί της.

Η επίτευξη των εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών στόχων του/της εκπαιδευτικού προωθείται με την ανάθεση πρωτότυπων και προσεγγμένων εργασιών που δεν θα φαίνονται κοινότυπες και ανιαρές στα παιδιά. Για το λόγο αυτό, το περιεχόμενό τους, η δομή τους, η μορφή τους, ο τρόπος ανάθεσής τους θα πρέπει να διαφοροποιείται εντός της σχολικής χρονιάς προκειμένου να προσελκύουν την προσοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών. Ένα ευφύες και παιγνιώδες σενάριο, κοντά στα ενδιαφέροντα και την καθημερινότητα των παιδιών, μία παιγνιώδης δομή και παρουσίαση της κατ' οίκον εργασίας ενισχύει την επιθυμία των μαθητών/τριών να ασχοληθούν με αυτή και να την φέρουν εις πέρας.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο των κατ' οίκον εργασιών, αξίζει να υπογραμμίσουμε τη σημασία των διαθεματικών εργασιών οι οποίες πέραν των γνωστικών στόχων, εκπληρώνουν συναισθηματικούς και ψυχοκινητικούς στόχους. Οι μαθητές/τριες ασχολούνται με εναλλακτικού είδους δραστηριότητες, εργάζονται σε

ομάδες, συνεργάζονται, επικοινωνούν και αλληλεπιδρούν με τους/τις συμμαθητές/τριές τους και τον/την εκπαιδευτικό και συμμετέχουν ενεργά και πολλές φορές βιωματικά στη διεκπεραίωσή τους. Οι εργασίες που προωθούν τη διαθεματικότητα μπορούν να γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας εντός της τάξης αλλά και στο σπίτι.

Ένα σημείο που πρέπει να προσέχουν οι δάσκαλοι/ες αφορά στην εξέταση και τον έλεγχο των κατ' οίκον εργασιών. Οι τελευταίες θα πρέπει να ελέγχονται απαρέγκλιτα και να παρέχεται η κατάλληλη εξατομικευμένη ανατροφοδότηση στον κάθε μαθητή και την κάθε μαθήτρια. Όταν οι κατ' οίκον εργασίες δεν ελέγχονται και οι λύσεις ή απαντήσεις των παιδιών δεν γίνονται αντικείμενο απαιτούμενης προσοχής και συζήτησης στην τάξη, τότε οι μαθητές/τριες τις αντιμετωπίζουν με λιγότερη σοβαρότητα με αποτέλεσμα να μην προσπαθούν για την καλύτερη δυνατή απόδοση σε αυτές. Για τον λόγο αυτό, ο/η εκπαιδευτικός οφείλει να αφιερώνει χρόνο και να εξετάζει όσες κατ' οίκον εργασίες αναθέτει προκειμένου να πείσει τους/τις μαθητές/τριες για τη σπουδαιότητά τους και να τους δώσει ώθηση να ασχολούνται επιμελώς με αυτές. Μέρος του διδακτικού χρόνου είναι απαραίτητο να αφιερώνεται και κατά τη διάρκεια της ανάθεσης, ούτως ώστε να υπάρχει η δυνατότητα για παροχή επεξηγήσεων και των κατάλληλων κατευθύνσεων για την διεκπεραίωσή τους.

Οι κατ' οίκον εργασίες απευθύνονται σε όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες όλων των μαθησιακών επιπέδων. Κατά συνέπεια, αν ο/η εκπαιδευτικός δεν ακολουθεί μία διαφοροποιημένη διδακτική προσέγγιση, θα πρέπει να δίνει τις κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές, ώστε να καθιστά όλους και όλες τους μαθητές και τις μαθήτριες ικανούς και ικανές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των εργασιών. Ειδικά, οι πιο αδύναμοι/ες μαθητές/τριες χρειάζονται μία ώθηση και βοήθεια για να αντιληφθούν τα ζητούμενα κάθε εργασίας και να πεισθούν ότι μπορούν να τα καταφέρουν επιτυχώς σε αυτές. Όταν αποκαλύπτουμε τους στόχους που θέλουμε να επιτύχουμε με κάθε κατ' οίκον εργασία και εισάγουμε τα παιδιά στη λογική και τις απαιτήσεις της, τους εμπλέκουμε στην εκπαιδευτική διαδικασία και τους καλούμε να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτή. Επιπλέον, καθιστώντας τα παιδιά ικανά να επεξεργαστούν και να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους δεν τους ωθούμε στο να αναζητήσουν τη βοήθεια και τη συμβολή ενός ενήλικα.

Είναι σημαντικό να συναισθανόμαστε τις ανάγκες και τις διαθέσεις των παιδιών και να λαμβάνουμε υπόψη τα ενδιαφέροντά τους κατά τον σχεδιασμό των κατ' οίκον εργασιών. Η διαφοροποίηση των εργασιών με βάση τα μαθησιακά επίπεδα

μαθητών/τριών που υφίστανται σε κάθε τάξη είναι απαραίτητη προκειμένου να ενθαρρυνθούν όλοι και όλες να αναλάβουν πρωτοβουλίες και ενεργό συμμετοχή. Μέσω της διαφοροποίησης, οι μαθητές/τριες χαμηλού μαθησιακού επιπέδου έχουν την ευκαιρία να επεξεργαστούν ασκήσεις που ανταποκρίνονται στις θεωρητικά δεδομένες δυνατότητές τους και να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους, κάτι που θα συμβεί με τους/τις μαθητές/τριες όλων των επιπέδων. Δεν τίθεται θέμα διακρίσεων όταν ανατίθενται διαφορετικές ασκήσεις ανάλογα με την σχολική επίδοση. Σε περίπτωση που επικρέμεται ένα τέτοιο ζήτημα, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει τις κατ' οίκον εργασίες ώστε να παρουσιάζουν κλιμακούμενου βαθμού δυσκολία. Έτσι όλα τα παιδιά θα αναλαμβάνουν τις ίδιες εργασίες, οι οποίες στην αρχή είναι πιο απλές και προσιτές, για να ανταποκριθούν όλοι οι μαθητές/τριες, αλλά τα τελευταία ζητούμενα είναι κάπως πιο απαιτητικά και απευθύνονται στους πιο δυνατούς μαθητές. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται αφενός η προσέλκυση της προσοχής των πιο αδύναμων μαθητών/τριών και ταυτόχρονα η ώθηση στους/στις πιο δυνατούς/ές να εξελίξουν τις δυνατότητές τους.

Σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή μιας διαφοροποιημένης διδακτικής προσέγγισης εντός της τάξης διαδραματίζει η ψυχολογική προετοιμασία των μαθητών/τριών από τον/την δάσκαλο/α ώστε να μην αισθανθούν μειονεκτικά οι πιο αδύναμοι/ες μαθητές/τριες αλλά και όλοι/ες να μην νιώσουν ότι υφίστανται διακρίσεις μέσα στην τάξη. Ο/η δάσκαλος/α οφείλει να συζητήσει με τα παιδιά, να τους θίξει το γεγονός ότι κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικές ανάγκες, η ικανοποίηση των οποίων απαιτεί μία διαφορετική μεταχείριση και να τους εμφυσήσει την ιδέα ότι μέσα στην τάξη όλοι και όλες συμμετέχουν ο/η καθείς/εμία με τις δυνατότητές του/της και δεχόμενοι/ες ανάλογη βοήθεια και υποστήριξη συμβάλλουν από κοινού σε μια διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης και προώθησης της μάθησης.

Ο/η δάσκαλος/α της μεταμεσημβρινής ζώνης του ολοήμερου σχολείου, είναι αυτός/η που αναλαμβάνει να ενισχύσει την προετοιμασία των μαθητών/τριών στα μαθήματα της Γλώσσας και των Μαθηματικών, η οποία περιλαμβάνει την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών. Οι μαθητές/τριες εργάζονται σε έναν ζεστό και χαρούμενο χώρο, δέχονται τις συμβουλές και την υποστηρικτική βοήθεια του/της δασκάλου/ας, έχουν την δυνατότητα να αλληλεπιδράσουν και να συνεργαστούν με τους συμμαθητές/τριές τους με αποτέλεσμα να διευκολύνονται στην εκπλήρωση των σχολικών τους καθηκόντων και να αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις με παιδιά της ίδιας τάξης ή και διαφορετικής. Τα τμήματα του ολοήμερου προωθούν την

κοινωνικοποίηση των παιδιών και την δημιουργία φιλικών σχέσεων μεταξύ παιδιών διαφορετικών τάξεων και ηλικιών.

Ο θεσμός του ολοήμερου σχολείου συντελεί σε σημαντικό βαθμό στην καλύτερευση των επιδόσεων των μαθητών/τριών, αρκεί να υποστηρίζεται από την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή, να στελεχώνεται από τον αναγκαίο αριθμό εκπαιδευτικών και να προωθείται μέσα από τη συνεργασία δασκάλου/ας, γονέων και τοπικών φορέων. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να πιστεύσουν στο θεσμό και από μέρους τους να μεριμνήσουν για τη συνεχή βελτίωσή του προς όφελος των μαθητών/τριών, έτσι ώστε ολοένα και περισσότερα παιδιά να παρακολουθούν τα τμήματα του ολοήμερου και να μειωθεί η διαρκώς αυξανόμενη παραπαιδεία.

Μέχρι στιγμής, φαίνεται πως μαθητές/τριες μετρίου προς χαμηλού μαθησιακού επιπέδου παρακολουθούν τμήματα του ολοήμερου σχολείου. Αυτό οφείλεται ενδεχομένως στις προκαταλήψεις που περικλείουν τον θεσμό και αφορούν σε σύγχρονες αντιλήψεις αμφισβήτησης του εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού του ρόλου σε συνδυασμό με την θετική στάση – κυρίως των γονέων – προς τα εξασφαλισμένα αποτελέσματα της ιδιωτικής και επί πληρωμής εκπαίδευσης. Οι προκαταλήψεις αυτές απορρέουν και από το γεγονός ότι ο μαθητικός πληθυσμός των τμημάτων της μεταμεσημβρινής ζώνης αποτελείται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από παιδιά μεταναστών και μειονοτήτων. Ο συγκεκριμένος, όμως, θεσμός απευθύνεται σε όλους/ες ανεξαιρέτως τους/τις μαθητές/τριες και αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των συλλογικών και ατομικών τους αναγκών και συμφερόντων.

Ένας θεσμός που απευθύνεται σε όλα τα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, σε όλα τα μαθησιακά επίπεδα, σε όλους/ες τους/τις μαθήτριες θα πρέπει να υποστηριχθεί ένθερμα και να ενισχυθεί από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ώστε κάποια στιγμή όλα τα δημοτικά σχολεία να είναι ολοήμερα δημοτικά σχολεία καταλλήλως στελεχωμένα και εξοπλισμένα, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες των παιδιών και στις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας. Το δημοτικό σχολείο δεν είναι μόνον χώρος ακαδημαϊκής κατάρτισης, αλλά και παιδαγωγικής διάπλασης και κοινωνικοποίησης. Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να περνούν ευχάριστα και δημιουργικά στους χώρους του σχολείου, να μαθαίνουν με εναλλακτικές και προσαρμοσμένες στα ενδιαφέροντα και την παιδική τους φύση διδακτικές μεθόδους, να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν με τους/τις συμμαθητές/τριές τους και τους/τις εκπαιδευτικούς αναπτύσσοντας παράλληλα με το επίπεδο μάθησής τους ουσιαστικές κοινωνικές σχέσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Δεμίρογλου, Π. (2005). *Η Λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου στη χώρα μας*. Αθήνα: Αφοί Κυριακίδη
- Θωίδης, Ι. & Χανιωτάκης, Ν. (2008). Αντιλήψεις γονέων για τις κατ' οίκον εργασίες: Η περίπτωση του ολοήμερου σχολείου. Στο: Α. Μπρούζος, Π. Μισαηλίδη, Α. Εμβαλωτής & Α. Ευκλείδη (επιμ.) Σχολείο και Οικογένεια: *ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. Τόμος 6, 97-134.
- Θωίδης, Ι. & Χανιωτάκης, Ν. (2008). «Οι κατ' οίκον εργασίες στο ολοήμερο σχολείο: Αντιλήψεις των δασκάλων». Εισήγηση στο 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος με θέμα Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα. Αθήνα 5-7 Δεκεμβρίου 2008
- Κρασσάς, Σ. (2005). Προετοιμασία και εργασία μαθητών στο σπίτι. Στο: Β. Σακκάς (επιμ.). *Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία: Όραμα και πραγματικότητα, λειτουργία και προβλήματα, προσανατολισμοί και προσδοκίες* (σελ. 71)
- Κυρίδης, Α., Τσακιρίδου, Ε. & Αρβανίτη, Ι. (2006) (Επιμ.). *Το ολοήμερο δημοτικό σχολείο στην Ελλάδα: Ερευνητικές και Θεωρητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δάρδανος
- Λουκέρης, Δ. (2005). *Ολοήμερο Σχολείο: Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση* Αθήνα: Πατάκης
- Ματσαγγούρας, Η. (2007). *Στρατηγικές Διδασκαλίας: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg
- Παππάς, Ν. (2006). Οι κατ' οίκον εργασίες και το Ολοήμερο. Στο: Α. Μ., Μαρκαντωνάτου & Ν., Σαλτερής (επιμ.). *Ολοήμερο Σχολείο: Κοντινά και μακρινά* (σελ. 91)

Πυργιωτάκης, Ι. (2001). « Νέοι ρόλοι στο Ολοήμερο Σχολείο: Ο ρόλος του Διευθυντή», στο Πυργιωτάκης, Ι. (επιμ.) *Ολοήμερο σχολείο: Λειτουργία και προοπτικές*, ΥΠ.Ε.Π.Θ – Π.Ι., Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β., σ. 205-206

Πυργιωτάκης, Ι.Ε. (2004) Ολοήμερο σχολείο: Η περιπέτεια ενός θεσμού. Στο: Αργύρης Γ. Κυρίδης, Ελένη Τσακνίδου & Ιωάννα Κ. Αρβανίτη (Επιμ.). *Το ολοήμερο δημοτικό σχολείο στην Ελλάδα: Ερευνητικές και Θεωρητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: τυπωθήτω – Γιώργος Δάρδανος.

Σαραφίδου, Γ.- Ο., (2008) Σημειώσεις Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

Ρομπόλης, Σ., Δημουλάς, Κ., Μπουκουβάλας, Κ., Πρωΐας, Σ., Στρίγκου, Σ. & Φωτόπουλος Ν. (2003). Ολοήμερο Σχολείο: η κοινωνική σημασία και οι προοπτικές του. *ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ*. Αθήνα: Μηνιαία Έκδοση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Τεύχος 95, 12-14.

Χανιωτάκης, Ν., & Θωΐδης, Ι. (2007). Οι κατ' οίκον εργασίες στο ολοήμερο σχολείο: αντιλήψεις μαθητών. Στο: Δ. Χατζηδήμου, Κ. Μπίκος, Π. Στραβάκου & Χατζηδήμου, Κ. (επιμ.) Πρακτικά του Ε' Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη 24, 25, 26 Νοεμβρίου 2006, Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, Θεσσαλονίκη: Αφοΐ Κυριακίδη, Τόμος Β'.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Alfie Kohn's Home Page

<http://www.alfiekohn.org/index.php>

Boston, C., (2002). The concept of formative assessment. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 8(9).

Διεύθυνση πρόσβασης: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=8&n=9>

(Εξακριβώθηκε 10/3/2010)

- Brock, C. H., Lapp, D., Flood, J., Fisher, D. & Tao Han, K., (2007). Does Homework Matter? An Investigation for Children from Nondominant Backgrounds. *Urban Education*, 42(4), 353, 357- 364.
- Cooper, H. (2007). *The Battle Over Homework: Common Ground for Administrators, Teachers, and Parents*. United States of America: Corwin Press
- Elawar, M. C., & Corno, L. (1985). A factorial experiment in teachers' written feedback on student homework: Changing teacher behavior a little rather than a lot. *Journal of Educational Psychology*, 77
- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The power of Feedback. *Review of Educational Research*, Vol. 77, No. 1, 81-112
- Διεύθυνση πρόσβασης: <http://www.google.gr/> the power of feedback. (εξακριβώθηκε 9/3/2010)
- Shuster, K. (2008). *Is Homework A Waste Of Time?: What do you Think?*. Great Britain: Heinemann Library
- Trautwein, U., Koller, O., Schmitz, B., & Baumert, J. (2002). Do homework assignments enhance achievement? A multilevel analysis of 7th grade mathematics. *Contemporary Educational Psychology*, 17, 199-209.
- Trautwein, U., Ludtke, O., Schnyder, I., Niggli, A. (2006). Predicting Homework Effort: Support for a Domain – Specific, Multilevel Homework Model. *Journal of Educational Psychology*, 98(2), 438-441, 451-453.
- Trautwein, U., Niggli, A., Schnyder, I. & Ludtke, O. (2009). Between – Teacher Differences in Homework Assignments and the Development of Students' Homework Effort, Homework Emotions, and Achievement. *Journal of Educational Psychology*, 181, 184-186.

Νομοθετικά διατάγματα – Υπουργικές αποφάσεις – Εγκύκλιοι

Εγκύκλιος Φ. 13.1/885/88609/Γ1/3-9-2002, σ. 1-2 και Εγκύκλιος Φ. 50/57/26650/Γ1/17-3-2003, Σκοπός και περιεχόμενο του ολοήμερου σχολείου, σ. 2

Φ. 25/242/40957/Γ1/10-4-2004, ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Διεύθυνση Σπουδών: Αποστολή πινάκων

ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι. (1999). Σχολεία Εφαρμογής Πειραματικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης: Πιλοτικό πρόγραμμα: Ολοήμερο Σχολείο, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι., σ.8

ΦΕΚ 1471, τομ, Β'

ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π.Ι., 1999, σ.18

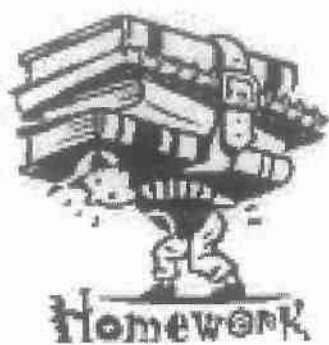
ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Π. Ι., 1999, σ.20

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ολοήμερο σχολείο, σ. 10

Εγκύκλιος ολοήμερου δημοτικού σχολείου

[http://www.yperth.gr/docs/olohmero dimotiko 2009 2010 090804.doc](http://www.yperth.gr/docs/olohmero_dimotiko_2009_2010_090804.doc).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΦΥΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Θέμα: Κατ' οίκον εργασίες – Ανάθεση κατ' οίκον εργασιών από το δάσκαλο

Γλώσσα

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας; (π.χ. ορθογραφία, ανάγνωση, ασκήσεις βιβλίου, προφορικές ασκήσεις, γραπτές ασκήσεις)

Ναι Όχι

Ελέγχει ορθογραφία, ανάγνωση και τις δύο γλώσσες...
...εργασίες... που τους ειλίτ αναθέσει... που... προφορικών... κτλ...

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους; ...3-4 μαθητές/τριες.

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί: Ο δάσκαλος/α:

Πρόσβαλαν ως δικαιολογία τις απροθυμίες τους... υποχρεώσεις μετά
...φροντιστήριο... και τις... άλλες... δραστηριότητες (αθλητικές και πολιτιστικές),
...οι οποίοι δεν τους επέτρεψαν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους. Ο δάσκαλος
τους τονίσει σε ημερήσια να είναι συνήθως κυρίως στις σχολικές τους
υποχρεώσεις.

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι

Κάτι άλλο.....

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

δ) Κάτι άλλο...
Ο δάσκαλος επιστρέφει αργότερα τα γραπτά ως φρεσγράφιμα (ήνος ως
... άλλες, αλλά τις γλώσσες εφχαίβει ως ετήσιες προφορικές ή στον πίνακα με την

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την ολοκλήρωση
εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης
ενότητας;

Π.ρ.π.ο.μ... 15 - 20 λεπτά.....

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους
μαθητές/στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι Όχι

Κάτι άλλο.....

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης
- β) Περίληψη
- γ) Σκέφτομαι και γράφω
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης
- ε) Ορθογραφία
- στ) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης
- η) Αναζήτηση πληροφοριών
- θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις):

Επίσης ως γαίτες, αναθέτει ανάλυση των τετραδίων, εργασιών και αφήνει χρόνο για παιδιά να υφ... ημερησίως και να υφ... και λυθούν. Έπειτα τα υφ... και οι οποίες περιλαμβάνουν κάποιο ενδιαφέρον υφ... υφ... υφ... υφ...

9. Διαφοροποιεί/εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα

Δεν παίρνει χρόνο από το διάλειμμα και οι ημερησίως που δεν τους ημερησίως ο δάσκαλος/α
 11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

ε) Σε φωτοτυπία:

~~στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;~~

Από το βιβλίο ασκήσεων;

Τις λέξεις ή φράσεις που αντιστοιχούν για αντιστοίχιση ως γραφεί όπως είναι και οι μαθητές/τριες ως αντιστοίχιση στο τετράδιο γραπτού έργου.

Κάτι άλλο:

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα:

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ... 10 λεπτά

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

Νηπιολίτες... γρινιάζουν... και... έχουν... πολλούς... ερωτηματικούς... δραστηριότητες... και... πειθαρχία... και... πολλούς... Πολλοί... μεθυσμένοι... ή θέλουν να μισήσουν με καβήλα... 16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις; Ναι.

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

... Όχι!

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; ... από... 15... έως... 1.000... λεπτά

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

... 15... λεπτά... θεωρεί ότι οι μαθητές/τριες δεν θα χρειαστούν πολύ χρόνο καθώς οι κοχλιάρες είναι εύκολες και καθαρές

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης..... 2.0... λεπτά.....

Μαθηματικά

A. Προηγούμενη ενότητα

1. δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας;
 Ναι Όχι

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους; ... 5... μαθητές/τριες
 Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

Ορισμένοι/ες δ.τ.ν. υπ. είχαν καταστήσει... άλλους... ή άλλες... φίλους
 παλι... κ... οικογένεια... κ... αλληλ... αποχρημά... κ... υποχρεώ... κ...
 Ο δάσκαλος διαβιβάζει σε θα υπ δων... προτείνων να κατα...
 3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες; ... 7... 6... 7... 6... σχολείο.

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι

Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι

Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο

όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι

Όχι

Κάτι άλλο... Ο... μαθητές/τριες... επι... διαβα... τις απαντήσεις,
 που έδωσαν, επι... να είναι στον πίνακα και κάνουν πράξεις.

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

δ) Κάτι άλλο... Ο... κατ' οίκον... εργα... διορθώνονται... κατά... τη διαρεία
 της διδασκαλίας... ώστε ο δάσκαλος να έχει την ευκαιρία να κάνει
 τις προτάσεις... και να προφέρει... βοήθεια για παιδιά που έχουν...
 5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την
 εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης και έχων
 ενότητας; ... 15... 20... 25... 30... 35... 40... 45... 50... 55... 60... 65... 70... 75... 80... 85... 90... 95... 100...
 Ο... χρόνος... χρειάζεται... για να... ε... άλλ... κ... α... μαθητές/τριες
 το διδακτικό... αν... να πραγματοποιηθεί οι... εργασίες...
 6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους
 μαθητές/α στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι Όχι

Κάτι άλλο

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

Εργασίες από το... τεχνικό... τεχνικών... και μερικές είναι δικές του. Οι δικές του... αφυρετών... εμπεδηματικές... αθροιστικές... και αεικίνητες... επαναληπτικές... τις οποίες χρ. φέρει στον πίνακα

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα: Δεν προσφέρει... διαφοροποιήσεις... και ανάλογα του μαθήματος... επιπέδου κάθε παιδιού... εργασία... παρά όλα αυτά, ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε παιδιού... δίνοντάς τους προφορικές... συστάσεις που προσφέρει...

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα

κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

α) Τις ανακοινώνει προφορικά; β) Τις γράφει στον πίνακα; γ) Τις υπαγορεύει; δ) Είναι γραμμένες με το χέρι; ε) Σε φωτοτυπία;

στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;

ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;

Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα; Σ' ένα περίγραμμα που αντιστοιχεί για το θέμα, (γράφει από
καποιο μάθη να το διδάξει, και προτείνει τα παιδιά να το

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι
θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; 15 λεπτά

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι
άλλο»;

Οι εκπαιδευτές των μαθητών λένουν: «όχι άλλο... χριστιανόφωνο»
και όταν αυτών οι μαθητές υποχρεώθηκαν να γράψουν, χαίρονται
εφόσον τα μαθητικά έθελον να κάνουν ηχοβαστη ερωτηματο
16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

Μερικοί είχαν ανυπομονησία... οι άλλοι... ο δάσκαλος
έλυσε αμέσως.

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι
υποχρεώσεις για το σπίτι;

Όχι!... Ο εκπαιδευτής που ο δάσκαλος το σημειώνει για τα
παιδιά γραφοντας τις στον πίνακα, τα παιδιά τις εθιμικονεί

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις
εργασίες τους; πλησιάζει 90 λεπτά

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο
εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την
ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.
Ένα λεπτό...

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι
εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης 20 με 25 λεπτά

Κριτική σύννομη των παρατηρήσεων

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Όνοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:

.....

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης.....
- β) Περίληψη.....
- γ) Σκέφτομαι και γράφω.....
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης.....
- ε) Ορθογραφία.....
- σς) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης... 66. φωτισμό... (και? αλλα... το 16/13)
- η) Αναζήτηση πληροφοριών.....
- θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις):
Επίσης... τις... τα... ανέχεται... δύο... εργαλεία... γραμματικές... τις... οπτικές... οι μαθητές... επεξεργάστηκαν... και... εθελοντικά... για... τη... τα...

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργασθούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; Όχι...χρυσά...αρκεί και ο εκπαιδευτικός να μοιράσει τις φωνητικές

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»); Όχι...δεν ξέρω...εκπαιδευτικός...αλλά...παρακαλώ...τους...φανερω...
...τι...αυθαριε...τους...χα...των...εργασιών...

16 Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις; Όχι...δεν τους...διδάξει...χρυσά...να...ρίξουν...μα...και...εως...εργασίες...
...ώστε...σε...παιχνίδι...που...δεν...καταλαβαίνουν...να...σημειώνουν...διευκρινίσεις...

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι; Όχι...

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; Δεν...δεν...τις...πληκιά...των...μαθητών...τηρών...του...αρχού...
...ρυθμού...εργασίας...τους...και...του...σχεδίου...εργασίας...θα...χρειάζονται...περίπου...

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα. Μην...με...μία...ώρα...δεν...του...παιχνιδιού...ο...χρυσός...που...θα...χρειάζονται...
...καθώς...θεωρεί...σε...το...σπίτι...εργασίες...είναι...απαραίτητες...για...τα...παιδιά...

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης... Η...διατήρηση...των...ολοήμερων...
...για...ραπανά...ο...διδασκαλικός...χρόνος...για...την...προετοιμασία...των...
...μαθημάτων...της...τιμής...μέρας...δεν...επάρκει...για...να...μπωρέσουν...
...οι...μαθητές...να...τις...πληκτούν...υποδεικνύει...πως...απαιτείται...
...περίπου...από...μια...διδασκαλική...ώρα...για...την...επιπλέον...των...κατ'οίκον...
...εργασιών...της...σχολικής...

Ο δάσκαλος το δεύτερο διδακτικό δίωρο (3^η-4^η ώρα)
συνέχισε τη διδασκαλία του γνωστικού αντικείμενου της
δράσης.

Μαθηματικά

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας;

Ναι

Όχι

...έλεξε...των...ορθογραφία...και...προέτρεψε...τους μαθητές/τριες
να...ακούουν...ακούω...των...παλαιά...και...των...νέου...λείμενα...

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

...άλλο...εχρημά...ορθογραφία...είτε...των...είχαν διαβάσει...είτε...α...

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι

Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι

Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο

όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι

Όχι

Κάτι άλλο

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι

Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι

Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι

Όχι

δ) Κάτι άλλο

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

...λογώ...των...στη...α...μαθητές/τριες...ως...Α'...χρήσιμων...με...αρχών...που...θα...
η...εξέταση...ως...ορθογραφίας, καθώς και...ως...αναγνωστές, διήρηθη...αριστερά...

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι

Όχι

Κάτι άλλο

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

Συν. διάρκεια... ως... διδασκαλίας... ώρα... αναθέτει... αβιβάει... από
τα... σχολικά... εγχειρίδιο.....

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;
- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα; ... έδωκε τα τεύχοντα της χρονογράφου για το σπίτι...
... μαθητές/τριες... θεσπίσει... εργασίες... ελεγχτικές... ατομικά... βιβλίου

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;
Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ...πενταήμερο...

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»);
... Δευ... μπηρταν... αρνητικές... απειράσεις... καθί... η επιτημέλια των αδελφών του... έλαι... ελεγχτικές... παραχωροποιήθηκε σταδιακά

16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;
... Δευ... ξεκίμα... άλλω... κρι... βιβλίου...

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;
... Όχι...

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους;

Για τις δεικτικές εργασίες αντίθετο πρώτο διωρο.

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.
... κατά οίον... ελεγχτικές... εξηγήσεις... σταδιακά... μαθητικό...

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης... ..

Κριτική σύνοψη των παρατηρήσεων

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Όνοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:

.....

ΦΥΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Θέμα: Κατ' οίκον εργασίες – Ανάθεση κατ' οίκον εργασιών από το δάσκαλο

Γλώσσα

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας; (π.χ. ορθογραφία, ανάγνωση, ασκήσεις βιβλίου, προφορικές ασκήσεις, γραπτές ασκήσεις)

Ναι Όχι

Διέλεξε την ορθογραφία... την αναγνώσει... κανένα... την βιβλιοθήκη... Δεν είχε ανάθεσει... άλλες κατ'οίκον εργασίες

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

Όλοι... έγραψαν... ορθογραφία... είχε... την είχαν διαβάσει... είχε όχι

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι

Κάτι άλλο

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

ως επιστρέφει αργότερα.

δ) Κάτι άλλο

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

Δεδομένης... της τάξης... αλλά και της ηλικίας... η ορθογραφία καταλαμβάνει αρκετό χρόνο από το διδακτικό διωρισμένο χρόνο... 15-20 λεπτά

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι Όχι

Κάτι άλλο ... Δεν είχε ανάθεσει... κατ'οίκον εργασίες

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης.....
- β) Περίληψη.....
- γ) Σκέφτομαι και γράφω.....
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης.....
- ε) Ορθογραφία.....
- στ) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης.....
- η) Αναζήτηση πληροφοριών..... *Χρησιμο με συλλεγ και βιβλίου*
- θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις):
Οι μαθητές πρέπει να επισημάνουν όλα κείμενα με συλλεγ και τις πληροφορίες... π.χ. ...αυτά είναι από αυτές... το πιο εύκολο με τις βιβλίου... π.χ. ...πρωτότυπα ... κληρονομία ... των αμερικανικών για την επανένωση των κληρονομικών των μελών της οικογένειας

9. Διαφοροποιεί εξατομικευεί ο δάσκαλος/α τις κατ'οικον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

- Ναι Όχι

Ενα παράδειγμα; *Ο δάσκαλος έχει λίγες απαιτήσεις από μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες, ο οποίος έχουν αντιμετωπιστεί επιτυχώς με την βοήθεια του δασκάλου, όπως είναι ο περσιανός αμύγδαλος. Απαιτείται για τα καλύτερα*
 10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
 - β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
 - γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
 - κάτι άλλο; *Θα ανέθετε σε κάποιους μιας διδακτικής... π.χ. και να άλλα συζητήσε μες, καθώς το διδακτικό δίωρο δεν ήταν μακρύ και για να προετοιμάσει διδασκαλίες και σε αυτές*
11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)
 Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα; ...Π.Σ. Εύρωθε... ΕΠ.Σ. ΣΑ... Δ.Ι.Δ.Α.Υ.Α... Δ.Δ.Ρ.Ο.Υ... Δίνει οδηγίες και εργασιές... Δίνονται... και... εργασιές... προσαρτάται... στο βιβλίο... εργασιές...

14. Εμπνεύει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολόημερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ...Δο - 15 λεπτά.....

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χაίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

Ορισμένοι... χάρηταιν... αλλά... παραμένουν στην... αρνητικές... συμπεριφοράς... και... δυσπρόθυμοι...

16 Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

Οχι.....

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

Οχι.....

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; ...Οχι... Ακριβότερα... από... μία ώρα

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

20 λεπτά... με... μία ώρα

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολόημερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης...

1.1.βλ. αν... και ο δάσκαλος... πριν τον υπολογίσει και ο δάσκαλος... πριν τον υπολογίσει.

Εργείνε των ημῶν το μαθηματικὸν Μαθηματικῶν
διεπίχθη ἕκ μιᾶς ἡμέρας, λόγω τῆς προετοιμασίας
τῶν μαθητῶν ἱερῶν καὶ τῆς βχολικῆς ἰσορροπίας τῆς 25ης
Μαρτίου.

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει κατ' οίκον εργασίες τῆς προηγούμενης ἡμέρας;

Ναι

Ὁχι

..... μαθητῶν ἱερῶν εἶχαν εργασιῶν κατ' οἶκον.....

2. Πόσοι μαθητές/τριες δὲν εἶχαν κάνει τῆς εργασίες τους;

Πῶς ἀντέδρασαν οἱ μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

3. Πῶς διορθώνει ο δάσκαλος/α τῆς εργασίες;

α) μαζεύει τῆς εργασίες γὰ νὰ τῆς διορθώσει; Ναι

Ὁχι

β) περιφέρεται ἀπὸ θρανίον σὲ θρανίον; Ναι

Ὁχι

γ) διορθώνει: μερικὲς μόνο

ὅλες

δ) ἐξετάζει προφορικὰ στὸν πίνακα; Ναι

Ὁχι

Κάτι ἄλλο

4. Πῶς ἐπανατροφοδοτεῖ τοὺς μαθητές/τριες;

α) συζητᾷ με τοὺς μαθητές/τριες τῆς κατ' οἶκον εργασίες καὶ ἐπισημαίνει τὰ λάθη;

Ναι

Ὁχι

β) βάζει βαθμὸν στῆς γραπτὲς εργασίες;

Ναι

Ὁχι

γ) τῆς διορθώνει καὶ τῆς ἐπιστρέφει ἀργότερα ἢ τὴν ἐπόμενη ἡμέρα;

Ναι

Ὁχι

δ) Κάτι ἄλλο

5. Πόσο χρόνο ἀσχολοῦνται μαθητές/τριες καὶ δάσκαλος με τὸν ἐλεγχὸν καὶ τὴν ἐξέταση τῶν προφορικῶν καὶ γραπτῶν κατ' οἶκον εργασιῶν τῆς προηγούμενης ἐνότητας;

6. Αξιοποιεῖ ο δάσκαλος/α τῆς κατ' οἶκον εργασίες προκειμένου νὰ εἰσάγει τοὺς μαθητές στὴν νέα διδακτικὴ ἐνότητα;

Ναι

Ὁχι

Κάτι ἄλλο

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

Πράξεις... στον πίνακα... με... των... παιδιών... τα...
 παιδιά... για... προσωπικά... τις... και...
 τους... και μαζί με το... επι... τις...
 στον πίνακα.

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα

δ) κάτι άλλο; ... Δεν... αβ... χα... λ...
 ότι ο... των...

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

.....

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;
- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών;

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»);

.....
.....

16 Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

.....

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

.....

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους;

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

.....

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης.....

.....

Κριτική σύνοψη των παρατηρήσεων

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ονοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:

.....

ΦΥΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Θέμα: Κατ' οίκον εργασίες – Ανάθεση κατ' οίκον εργασιών από το δάσκαλο

Γλώσσα

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας; (π.χ. ορθογραφία, ανάγνωση, ασκήσεις βιβλίου, προφορικές ασκήσεις, γραπτές ασκήσεις)

Ναι Όχι

Η δασκάλα... η λέξη ε... την ορθογραφία... όμως παρατηρούσα τα συνήθιστα, στην αρχή της διδασκαλίας... Αντιγραφή... δεν τους είχε αναθέσει... γιατί τους προέφερε να αναζητούν. Άλλου είδους κατ'οίκον εργασίες δεν είχαν προφερθεί

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

Οποιοι μαθητές/τριες... έγραψαν την ορθογραφία... είτε την είχαν ήδη κάνει... είτε όχι... Η δασκάλα... δεν σχολίασε... τους λάθη... των παιδιών στην ορθογραφία, μάθετε τα τετράδια και θα τα διορθώνω αργότερα.

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι

Κάτι άλλο.....

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

Η δασκάλα επιστρέφει τα τετράδια της ορθογραφίας την επόμενη ώρα.

δ) Κάτι άλλο.....

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

...ενα τετάρτο της ώρας (15')

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι Όχι

Κάτι άλλο... Μετά τα πικρά της αλλαγών... απηύθυνε μερικές ερωτήσεις έλεγχου κατανοής του κείμενου προκειμένου να ηρεμήσει μάθε τα ως μαθητές/τριες για την εργασία που είχε προγραμματίσει να τους αναθέσει.

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης.....
- β) Περίληψη..... *Η δασκάλα αναθέτει την Περίληψη του κειμένου που είχαν*
- γ) Σκέφτομαι και γράφω..... *επέστραβεει σαν ταψι στο προηγούμενο μάθημα*
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης.....
- ε) Ορθογραφία.....
- στ) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης.....
- η) Αναζήτηση πληροφοριών.....
- θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις):
-
-
-

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

.....

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

ε) Σε φωτοτυπία;

στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;

ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;

Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; είκοσι λεπτά

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»);

Δεν ενδιαφέρονται... με την ανάθεση... μιας... καλοϊκων... εργασιών... καθώς τους φάνηκε... εύκολη... χασμ... των... προεργασία... που... έλαθε... χωράζων ώρα του μαθήματος... Πολλοί έδειξαν ενθουσιασμό και γέγη...

16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

Αρκετές φορές... και... αποφάσισαν... ε.γ.α... έρθει... χαρακτηριστικά της περιλήψης.

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

... Όχι

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; Δέκα... με... δεκαπέντε... λεπτά

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

... Δέκα λεπτά

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης.....

Μαθηματικά

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας;
 Ναι Όχι

.....

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;
 Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

.....

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι
 β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι
 γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες
 δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι

Κάτι άλλο

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;
 Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

δ) Κάτι άλλο

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

.....

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι Όχι

Κάτι άλλο

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές

- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

.....

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

.....

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;
- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών;

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

.....
.....

16 Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

.....

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

.....

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους;

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

.....

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης

Κριτική σύννοψη των παρατηρήσεων

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ονοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:

.....

ΦΥΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Θέμα: Κατ' οίκον εργασίες - Ανάθεση κατ' οίκον εργασιών από το δάσκαλο

Γλώσσα

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας; (π.χ. ορθογραφία, ανάγνωση, ασκήσεις βιβλίου, προφορικές ασκήσεις, γραπτές ασκήσεις)

Ναι Όχι

ηλεκτρ. μιν. ορθογραφία... και... ως... γραπτός... κατ' οίκον... εργασιών...
...ως... μαθητές... και... ως... α.ω.φ.σ.β.ε.λ. ... α.χ.υ.κ.α.φ.α.ο. διαλείμματα...

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

ήν... και... όχι... ήλπιζαν... οι μαθητές... στην... ολοκλήρωση... της... εργασίας...
ωκυβό... α.ω... ένα... σχολείο... της... τριτοβάθμιας... φαινομένου... π.η.1.6.σ.σ.φ.σ.1.1.3
ολοκληρώσαν... ως... εργασιών... τους

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι

Κάτι άλλο

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/ταξες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

ως βαθμολογική με «Μηράκο», «Αριθμοί», «Πολύ καλά», κ. Καλάπ.

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

ως επιστρέφει μετά το διάλειμμα.

δ) Κάτι άλλο

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

Ο.ι... κατ' οίκον... εργασιών... δ.τ.ν... ελέγχονται... με... των... ολοκλήρωσης... τους...

Η ορθογραφία... η ώρα που είναι μικρή, τα γράμματα είναι αρκετά από το διδακτικό χρόνο, η ώρα είναι ότι δινοούνται και από σιδηρούς και λεπτολογίες που η δασκάλα ανεβάζει -

Ναι

Όχι

Κάτι άλλο

Πληρώνει 30 λεπτά.

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης... *ανάγνωση... λ.σ.λ... λ.ε.μ.κ.λ.λ... καθήκοντα...*
- β) Περίληψη
- γ) Σκέφτομαι και γράφω
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης
- ε) Ορθογραφία... *καθήκοντα*
- στ) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης... *β.μ.ν... ήρωα... της... ή μαθησιακά*
- η) Αναζήτηση πληροφοριών... *κόσμος... με την ορθογραφία*
- θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις):
-
-
-

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

.....

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

ε) Σε φωτοτυπία;

στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;

ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;

Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι

Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολόημερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ

πολύ

λίγο

καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ...*εξαρτάται... το μωραίο των παιδιών*.....

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

Αντιδρούν... έντονα... χρενιάζουν... λόγω του άρεσιν... εργασιών... και... από... και... μειώνει τις ασκήσεις.

16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

Μερικοί... θέλουν... ερωτήσεις... με τις οποίες... ζητούν διευκρινίσεις και εκφράζουν απορία.

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

Όχι.....

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; ...*1.5 ώρα... 1 ώρα... 30 λεπτά*.....

για φωτοτυπία με οδηγίες να σταθώ των ορθογραφιών, να γραφούν

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

1.5 ώρα... 1 ώρα

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολόημερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης...*από 1.5... 2... 3... 1.5 ώρα*

δηλ. 1.5 και ως 3 ώρες των μαθητήριων από ολόκληρο τον ήμερο.

Μαθηματικά

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας;
 Ναι Όχι
 Η δασκάλα μαζεύει τις εργασίες και τις διορθώνει αργότερα.....
2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;
 Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;
 Από την ανίχνευση της λανθάνουσας κατάληψής μου οι περισσότεροι μαθητές/τριες είχαν κάνει τις εργασίες τους.....
3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;
 α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι
 β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι
 γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες
 δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι
 Κάτι άλλο.....
4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;
 α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;
 Ναι Όχι
 β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;
 Ναι Όχι
 γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;
 Ναι Όχι
 δ) Κάτι άλλο.....
5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;
 ... ο έλεγχος και η εξέταση των εργασιών κατοίκων εργασιών.
 δεν πραγματοποιήθηκαν εντός ως 15λες με την ολοκλήρωση ως 15λες
6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;
 Ναι Όχι
 Κάτι άλλο.....

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

Πρακτικές... στην... πίνακα, ... αναθεωρημένα... α.δ.κ. πολλές...
...επιχειρήσεων... και... τεχνικών... εργασιών.....

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;
- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ..παραλίγο χρόνο...

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

...χρειάζονται... εισηγήσεις... λόγω της μεγάλης ποσότητας εργασιών που ανατίθενται... σε καθημερινή βάση...

16 Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

..... ΟΧΙ.....

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

..... ΟΧΙ.....

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; ..αφίπνου... 1 ώρα.....

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

..... 1 ώρα.....

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης..... 1 ώρα.....

Κριτική σύννοση των παρατηρήσεων

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Όνοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:

.....

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης.....
- β) Περίληψη.....
- γ) Σκέφτομαι και γράφω, εφ. φωτογραφία για το σπίτι.....
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης.....
- ε) Ορθογραφία.....
- στ) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης.....
- η) Αναζήτηση πληροφοριών.....
- θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις):
 Η δασκάλα... αναζητεί... εργαλεία... για... επίλυση... στην τάξη
 και... στην ενότητα... μοιράζει... τη... φωτογραφία... με... μαθητές...
 για το σπίτι...

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα; [?] Γνω... αχ... με... Διαφοροποιεί... Επειδή... Προσφέρει
 με Υπερπαιδεία αναθέτει λιγότερες και πιο απλές εργασίες τους

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες; προφτρε

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

εξατομικεύει
 υποειπεί και έχει
 λιγότερες αιώσει
 από αυτόν ενδιέφερε
 με τα άλλα παιδιά.

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

- ε) Σε φωτοτυπία;
 στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
 ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
 Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα;

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολόημερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ...10'

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

... Δεν διαμαρτυρούνται

16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

... Ναι

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

... Όχι

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; ...30' - 40'

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

... 20 λεπτά π.σ. ώρα >

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολόημερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης; ...30'

Μαθηματικά

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας;

Ναι Όχι

Μαζεύει... τις... εργασίες... να... να... να... ελέγξει... Την διατήρηση της... αναστάσης... της... αρθρογραφίας... όπως... προαναφέρθηκε, αναθίσει και αβριθεί... χρηματοζικής... Επίσης, αναθίσει και μικρές ασκήσεις στα μαθηματικά, εάν τίτ...

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

Όλοι είχαν... και... τις... εργασίες τους.....

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι

Κάτι άλλο.....

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι Όχι

δ) Κάτι άλλο.....

Όταν επιδοθεί τις διορθωμένες εργασίες, κάνει ηχητικές παρατηρήσεις και σημειώνει βαθμό στο καθ' ύλην να διευκολύνει τα παιδιά τους.

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

..... 15'

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι Όχι

Κάτι άλλο.....

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

Ακούσεις... προαναγνωριστικές πράξεις πολλαπλασιασμού...
...προπαιδεία... πράξεις... αφαιρέσεις... με κρατάμε...

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα; Όπως... και... χλωμό, τα... παιδί με ΑΕΤΥ... δέχεται
εξατομικευμένες εργασίες και υποδείξεις.

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;
- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι Όχι

Παράδειγμα; ... εμάς... και... ακόμη... με... ως... με...
... κρατούμενα... και... υποδείκνυει... χρήσιμα... Α.Χ.Ν.Ι.Ε.Α...

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολοήμερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ πολύ λίγο καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ... 15'

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»;

... Δεχόμενα... ως... αβιθήσεις... χωρίς... ιδιαίτερα... αρνητικά... ανίψα...
... 6 είν...

16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

... Ναι

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

... Όχι

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους; ... 30' - 40'

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

... 30 λεπτά

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολοήμερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης. ... 30 - 35'

Κριτική σύνοψη των παρατηρήσεων

Η διατάλα... ερχομής... να... να... με... με...
... με... και... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...
... με... με... με... με... με... με...

Όνοματεπώνυμο φοιτητή/τριας:

ΦΥΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Θέμα: Κατ' οίκον εργασίες – Ανάθεση κατ' οίκον εργασιών από το δάσκαλο

Γλώσσα

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας; (π.χ. ορθογραφία, ανάγνωση, ασκήσεις βιβλίου, προφορικές ασκήσεις, γραπτές ασκήσεις)

Ναι

Όχι

Οι μαθητές και οι δασκάλες εργαζόμαστε για την ορθογραφία και...
...αναχωνόμενα.....

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;

Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

Όλοι οι μαθητές τριες..... έγραψαν ορθογραφία και έκαναν
...αναχωνόμενα.....

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι

Όχι

β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι

Όχι

γ) διορθώνει: μερικές μόνο

όλες

δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι

Όχι

Κάτι άλλο

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;

α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;

Ναι

Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;

Ναι

Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;

Ναι

Όχι

δ) Κάτι άλλο

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

..... 15' - 20'

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;

Ναι

Όχι

Κάτι άλλο

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

- α) Ασκήσεις ανάγνωσης.....
- β) Περίληψη.....
- γ) Σκέφτομαι και γράφω.....
- δ) Ασκήσεις απομνημόνευσης.....
- ε) Ορθογραφία.....

(στ) Ασκήσεις εμπέδωσης, επανάληψης.....

η) Αναζήτηση πληροφοριών... βιβλίων... διαδικτύου... εφημερίδων... βίντεο... βίντεο.....

θ) Άλλες εργασίες που δεν αναφέρονται παραπάνω; (περιγράψτε τις): *Χαρτί*

.....

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;

ε) Σε φωτοτυπία;

στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;

ζ) Από το βιβλίο ασκήσεων;

Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι

Όχι

Παράδειγμα; ... *Πολλά παραδείγματα τα αναπαράγει με τα
χέρια*

14. Επιμένει ο δάσκαλος ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες κατανόησαν τι θα πρέπει να κάνουν στο σπίτι (ή στο ολόημερο) με τις εργασίες;

Πάρα πολύ

πολύ

λίγο

καθόλου

Πόσο χρόνο διαρκεί η διαδικασία ανάθεσης εργασιών; ... *αθρόον... Πολύ αναταραχή
και αποποιείται εντός της τρέφει*

15. Πώς αντιδρούν οι μαθητές; (ψιλογκρινιάζουν; χαίρονται; φωνάζουν «κι άλλο! κι άλλο»); *Δείχνουν ενδιαφέρον και ευθυμότητα*

16. Οι μαθητές ζητούν εξηγήσεις, υποβάλλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις;

..... *Όχι*

17. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ξεχωριστό τετράδιο στο οποίο καταγράφονται οι υποχρεώσεις για το σπίτι;

..... *Όχι*

18. Πόσο χρόνο νομίζεις ότι θα χρειαστούν οι μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους;

19. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α της τάξης στο τέλος του μαθήματος πόσο χρόνο εκτιμά ότι θα χρειαστεί να αφιερώσουν οι μαθητές/τριες στο σπίτι για την ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών στο συγκεκριμένο μάθημα.

.....

20. Ρωτήστε τον δάσκαλο/α του ολόημερου πόσο χρόνο ενασχόλησης απαιτούν οι εργασίες που έδωσε ο δάσκαλος της τάξης.....

Μαθηματικά

A. Προηγούμενη ενότητα

1. Ο δάσκαλος/α ελέγχει τις κατ' οίκον εργασίες της προηγούμενης ημέρας;
 Ναι Όχι
 Δεν... είχε... α... α... ε... ε... για... το... θ... ..

2. Πόσοι μαθητές/τριες δεν είχαν κάνει τις εργασίες τους;
 Πώς αντέδρασαν οι μαθητές/τριες αυτοί; Ο δάσκαλος/α;

3. Πώς διορθώνει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;
 α) μαζεύει τις εργασίες για να τις διορθώσει; Ναι Όχι
 β) περιφέρεται από θρανίο σε θρανίο; Ναι Όχι
 γ) διορθώνει: μερικές μόνο όλες
 δ) εξετάζει προφορικά στον πίνακα; Ναι Όχι
 Κάτι άλλο

4. Πώς επανατροφοδοτεί τους μαθητές/τριες;
 α) συζητά με τους μαθητές/τριες τις κατ' οίκον εργασίες και επισημαίνει τα λάθη;
 Ναι Όχι

β) βάζει βαθμό στις γραπτές εργασίες;
 Ναι Όχι

γ) τις διορθώνει και τις επιστρέφει αργότερα ή την επόμενη ημέρα;
 Ναι Όχι

δ) Κάτι άλλο

5. Πόσο χρόνο ασχολούνται μαθητές/τριες και δάσκαλος με τον έλεγχο και την εξέταση των προφορικών και γραπτών κατ' οίκον εργασιών της προηγούμενης ενότητας;

6. Αξιοποιεί ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες προκειμένου να εισάγει τους μαθητές στην νέα διδακτική ενότητα;
 Ναι Όχι
 Κάτι άλλο

B. Νέα ενότητα

7. Τι είδους εργασίες αναθέτει ο δάσκαλος;

- Προφορικές
- Γραπτές
- Ατομικές
- Ομαδικές

8. Τι περιεχόμενο έχουν οι εργασίες που αναθέτει;

Προβλεπεί για συντηρητική
 Ανάθεση αδιόλεω τετραδίου εργασιών οι οποίες
 ... και ... ομαδικά ... με ... ερωτήσεις ...
 ... και ...

9. Διαφοροποιεί/ εξατομικεύει ο δάσκαλος/α τις κατ' οίκον εργασίες που αναθέτει, ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/τριών; (π.χ. πιο λίγες ή πιο εύκολες στους αδύνατους μαθητές, πιο απαιτητικές στους καλούς)

Ναι

Όχι

Ένα παράδειγμα;

10. Σε ποια χρονική στιγμή της διδασκαλίας αναθέτει ο δάσκαλος/α τις εργασίες;

- α) κατά τη διάρκεια του μαθήματος
- β) στο τέλος του μαθήματος, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι
- γ) παίρνει χρόνο και από το διάλειμμα
- κάτι άλλο;

11. Οι εργασίες είναι όλες υποχρεωτικές; (π.χ. προαιρετικές, δυνατότητα επιλογής)

Ναι

Όχι

12. Με ποιο τρόπο αναθέτει ο δάσκαλος/α εργασίες;

- α) Τις ανακοινώνει προφορικά;
- β) Τις γράφει στον πίνακα;
- γ) Τις υπαγορεύει;
- δ) Είναι γραμμένες με το χέρι;
- ε) Σε φωτοτυπία;
- στ) Είναι εργασίες από το βιβλίο;
- ζ) Από το βιβλίο-ασκήσεων;
- Κάτι άλλο;

13. Ο δάσκαλος δίνει επεξηγήσεις - οδηγίες (π.χ. άσκηση στην τεχνική) για το πώς θα πρέπει οι μαθητές να εργαστούν;

Ναι

Όχι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000104559

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ

ΛΗΞΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΑΝΕΙΖΟΜΕΝΟΥ

13-2-14

6-3-14

10-1-15

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τηλ.: 24210 300-1

